

Uvodnik

Damijan Terpin

Slovenski uspeh

Upravne volitve, glede katerih v trenutku, ko pišem uvodnik, še ni dokončnih rezultatov, zlasti za občino Trst, vsekakor predstavljalo lep uspeh za Slovence v Italiji.

Največjega smo doživeli na Goriškem, kjer je kandidat, ki smo ga podpirali praktično vsi Slovenci, Enrico Gherghetta, premočno zmagal že v prvem krogu, v pokrajinski svet pa smo izvolili kar štiri Slovence, Maro Černic, Vesno Tomsic, Aljoša Solsola in Maria Lavrenčiča. Še najbolj pa je razveseljivo dejstvo, da bo Mara Černic, kot je večkrat poudaril predsednik Gherghetta, kot zastopnica vseh goriških Slovencev njegova podpredsednica v novi pokrajinski upravi.

V luči bližnjih občinskih volitev, ki bodo v Gorici že prihodnje leto, se nakazujejo torej tudi lepe možnosti za levo sredino, saj je koalicija Slovenske skupnosti in Demokratske stranke, pod simbolom le-te, dosegla neverjeten uspeh in je prva stranka v vseh okrožjih goriškega mesta. Izvoljeni pa so bili kandidati v tistih okrožjih, kjer smo Slovenci najbolj prisotni (Štandraž, Pevma-Oslavje), kar pomeni, da je slovenska stranka odločilno pripomogla k uveljavitvi leve sredine oz. Demokratske stranke v mestu.

Nekoliko bolj zapletena je situacija na Tržaškem, kjer je SSK nastopila s svojo listo in bo v primeru zmage leve sredine zagotovo potrdila svojo prisotnost v pokrajinskem svetu. Naše barve bo torej zastopal Maurizio Vidali z Repentabra, kjer se je slovenska stranka najbolje odrezala. Potreben bo torej drugi krog, pri katerem pa se bo SSK z vsemi močmi angažirala, vendar pa glasov ne bomo oddali zaman, saj upravičeno računamo, da bo predsednica Poropatova tokrat slovenski stranki zaupala mesto v pokrajinskem odboru, ki ji sedaj, po petih letih, tudi pripada! Povsem odprta pa je igra za občino Trst, kjer se bosta v drugem krogu spopadla Roberto Cosolini, naš kandidat, in Roberto Antonione, zastopnik desne sredine. Slovenska skupnost žal ni ponovila dosedanjih dobrih rezultatov, kar pomeni, da bomo morali v prihodnje najbrž na novo razmisliti predvsem organizacijo stranke, nekoliko preveriti njene organe in seveda dati prostor novim, mlajšim ljudem.

Zelo pa smo ponosni in veseli nad dejstvom, da je SSK v Benečiji še utrdila svojo prisotnost, saj je naš kandidat Miha Coren izvoljen v občinski svet v občini Dreka, kjer je njegova lista, z županom Zufferlijem na čelu, zmagala! Mihi Corenu se obeta pomembna funkcija v novem občinskem odboru, kar pomeni, da bo lahko SSK končno, najbrž prvič po vojni, zastopana v občinskem odboru ene od beneških občin.

Če poskušamo sedaj po prvem krogu in pred balotazami povleči pod volilnimi izidi črto in seštetiti rezultate, je izkupiček za našo stranko in za Slovence nasploh pozitiven. Ob pogledu na lep rezultat zlasti na Goriškem pa se seveda vsiljuje vprašanje, kako močni bi bili in kakšne rezultate bi Slovenci lahko dosegali, če bi bili skupaj, vsi združeni v samostojni zbirni stranki, ki ni nujno, da se imenuje SSK. Za nas je pomembno, da smo skupaj! Ta perspektiva je glede naslednjih občinskih volitev v Gorici izjemno zanimiva za slovenske volilce, saj so množično podprli skupno listo SSK-Demokratska stranka. Nekaj skupnih volilnih potez treh slovenskih kandidatov na tej listi pa je naša javnost sprejela z velikanskim odobravanjem in naklonjenostjo, morda celo z olajšanjem, kar nalaga vsem, tudi organizacijam civilne družbe, da skupaj na novo premislimo oblike politične organiziranosti slovenske manjšine v Italiji, ki je žal, kot sem že večkrat zapisal, stara že najmanj 60 let in se ni dosti spremenila vse od konca vojne dalje. Ne moremo več nadaljevati po poti ločevanja na "bele" in "rdeče", napredne in demokrate ali kakorkoli že, saj se je svet okrog nas krepko spremenil, politična slika v Italiji in Sloveniji tudi, zato tudi naj pride iz teh volilnih rezultatov spodbuda, da na tem področju tudi sami, doma, kaj novega in koristnega naredimo. Za vse nas!

Mladi v Strasbourgu in Bruslju

Spoznavali so delo in ozračje v Evropskem parlamentu

Minulo nedeljo so se tik pred poldnevom z avtobusom vrnili iz Strasbourga in Bruslja mladi s Tržaškega in z Goriškega, ki so na pobudo stranke Slovenska skupnost obiskali zasedanja Evropskega parlamenta v omenjenih mestih. Mlade je v Strasbourgu v parlamentu vodil deželni tajnik Slovenske skupnosti dr. Damijan Terpin, ob njem pa so bili še: dr. Drago Štoka, predsednik Sveta slovenskih organizacij (SSO), Tomaž Špacapan, deželni tajnik Mladih SSK, Walter Bandelj, goriški pokrajinski predsednik SSO, prof. Samo Pahor, predstavnik društva Edinost iz Trsta in profesor državljanske vzgoje, Edvin Forčič, občinski svetnik Slovenske skupnosti v občini Devin-Nabrežina, Darko Bradassi, glavni urednik spletnega portala <http://www.slomedia.it/>, več kot 20 članov Mladih SSK, dijakov in študentov, aktivnih mladih iz Goriške in Tržaške, sam pa sem zastopal tudi naš tednik Novi glas.

V prostorih Evropskega parlamenta v Strasbourgu je delegacijo SSK in Mladinske sekcije SSK sprejel vodja italijanske delegacije v Evropskem parlamentu Mario Mauro. Poslanec Mauro ima velike zasluge pri politični ak-

ciji, ki jo je izvedel evropski poslanec Lojze Peterle pri italijanski ministrici za šolstvo Gelminijevi, v sodelovanju s SSK. Poslanec Mauro, ki je bil izvoljen na listi Ljudstva svobode, je dober poznavalec manjšinskih vprašanj in je italijanskemu mini-

Dr. Damijan Terpin, dr. Drago Štoka in vodja italijanske delegacije v Evropskem parlamentu Mario Mauro

strstvu za šolstvo uspešno pojasnil, da je potreba po racionalizaciji italijanskega šolskega sistema eno, pravice slovenske manjšine na šolskem področju pa čisto nekaj drugega in da ni mogoče sistema krčenja šolskega osebja, ki se uvaja na italijanskih šolah, avtomatično prenesti tudi na slovensko šolo. Vodja delegacije in deželni tajnik SSK Damijan Terpin se je zato poslancu Mauru zahvalil za intervencijo in ga tudi obvestil, da sta bila s poslancem Peterletom uspešna, saj je italijansko šolsko ministrstvo že izdalo ukrep, ki ohranja število učnega in neučnega osebja na slovenskih šolah, ne glede na racionalizacijo, ki se izvaja na vsem preostalem delu italijanskega šolskega sistema. Obvestil ga je tudi o omizju za implementacijo zaščitnega zakona, ki bo v kratkem zaživel pri predsedstvu italijanske vlade in ga bo vodil podtajnik, poslanec Gianni

Letta, katerega je poslanec Mauro označil kot ustrezeni vezni člen med pisci 6. člena italijanske ustave in sedanjo italijansko vlado. Pri tem je Terpin še pojasnil, da bo na navedenem omizju med glavnimi temami tudi uresničevanje 26. člena zaščitnega zakona, ki govori o olajšanem načinu za izvolitev poslancev in senatorjev iz slovenske manjšine. Poslanec Mauro je ob koncu še najavil pripravljenost, da se sodelovanje s SSK pri reševanju odprtih vprašanj slovenske manjšine nadaljuje tudi v prihodnje, v navezi s poslancem iz Slovenije Lojzetom Peterletom in slovensko stranko. S poslancem Mauro se se pogovarjali tudi mladi, ki jih je v Strasbourgu in Bruslju povabil slovenski evropski poslanec Lojze Peterle. Že takoj v začetku pa moramo zapisati, da sta bila pri organizaciji obiska in političnih srečanj v Evropskem parlamentu izjemno pomembna Vida Forčič, ki je sedaj na stažu prav tu, in visoki uradnik pri istem parlamentu Klemen Žumer, ki poklicno dela za Evropsko ljudsko stranko.

Predstavnikom evropskih institucij so deželni predsednik SSK dr. Damijan Terpin, predsednik Sveta slovenskih organizacij dr. Drago Štoka in predvsem mladi od 11. do 14. maja predstavili dvojaščinskih napisov in šolstva za slovensko skupnost v Italiji. Najprej so se v prostorih Evropskega parlamenta v Strasbourgu srečali s poslanci vseh treh največjih političnih skupin, s podpredsednikom Evropskega parlamenta in evropskimi poslanci iz 8 držav EU, med drugim tudi Slovenije in Italije.

Dr. Damijan Terpin, deželni tajnik in vodja SSK, se je prvi dan v Strasbourgu zahvalil za možnost obiska in povedal: "Zelo smo zadovoljni, da smo lahko danes v Evropskem parlamentu celo podpredsedniku László Tokésu in številnim poslancem iz Italije, Slovenije, Slovaške, Francije, Nemčije, Danske, Madžarske in Romunije predstavili nekatere ključne probleme, s katerimi se srečujemo Slovenci v Italiji. Videli smo, da nas Evropski parlament podpira in zagotovo bomo skupaj sodelovali še naprej".

Dr. Damijan Terpin, deželni tajnik in vodja SSK, se je prvi dan v Strasbourgu zahvalil za možnost obiska in povedal: "Zelo smo zadovoljni, da smo lahko danes v Evropskem parlamentu celo podpredsedniku László Tokésu in številnim poslancem iz Italije, Slovenije, Slovaške, Francije, Nemčije, Danske, Madžarske in Romunije predstavili nekatere ključne probleme, s katerimi se srečujemo Slovenci v Italiji. Videli smo, da nas Evropski parlament podpira in zagotovo bomo skupaj sodelovali še naprej".

Jubilejna akademija

MePZ Lojze Bratuž iz Gorice praznuje 60-letnico delovanja: o tem je spregovoril predsednik Marko Terčič

3

Dežela Furlanija-Juljska krajina

Nov zakon o izkopih oz. kamnolomskih dejavnostih

Po nekaj mesecih odlaganja in stalnih trenj med Severno ligo in ostalimi komponentami Tondove večine je deželni svet vendarle sprejel nov okvirni zakon o izkopih oz. kamnolomskih dejavnostih. Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec izraža zadovoljstvo zaradi sprejetja nekaterih bistvenih popravkov k prvemu členu sicer slabega zakona, ki zagotavlja možnost ohranjanja in razvijanja kamnolomov okrasnega kamna tudi v parkih, naravnih rezervatih in zaščitnih conah. Gre za majhne in navadno obrtniško vodene podjetniške dejavnosti, ki jih na Tržaškem najdemo predvsem v devinsko-nabrežinski in repentabski občini. Deželni svet je prav tako na priporočilo svetnika Gabrovca

sprejel še popravek, ki dovoljuje razvijanje kamnolomov tudi v smeri podzemnih tunelov. S tem so bile v dobri meri spreje-

Zadovoljstvo zaradi doseženih korektur pa greni dejstvo, da zakon bremeni kar nekaj senčnih plati. Med glavnimi hibami

Igor Gabrovec (foto IG)

Marko Pisani (foto IG)

te zahteve domačih upraviteljev kamnolomov. Ti so se na pobudo repentabskega župana Marka Pisanija nekajkrat sestali z deželnim svetnikom Gabrovcem in z goriškim kolegom Giorgiom Brandolinom, ki je zakonodajni postopek spremljal tudi kot poročevalec.

novega zakona je zlasti dejstvo, da bodo po novem imele Občine bistveno osiromašene pristojnosti, ki jih namesto njih prevzema Dežela. Zaradi tega je levo-sredinska opozicija ob koncu razprave glasovala proti zakonu, ki je bil tako sprejet izključno z glasovi Tondove večine.

Končni sklep italijanske vlade glede EZTS

Zadovoljstvo Slovenske skupnosti

Stranka Slovenska skupnost izraža zadovoljstvo ob sklepu ministrskega sveta, ki daje končno zeleno luč za operativnost EZTS-ja, ki so ga skupno ustanovile občine Gorica, Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba. Kljub

temu da je bilo potrebnih kar nekaj mesecev raznih usklajevanj, je sedaj nastopil čas za konkretno delo. To je vsekakor pozitivna novica za celoten goriški prostor, ki si je od EZTS-ja nadejal novih razvojnih možnosti.

Stranka Slovenska skupnost sedaj pričakuje, da bodo tri občinske uprave čim prej umestile vodstvene organe in da bodo ti odraz strokovnosti ter resnega prizadevanja za dobrobit ozemlja in njegovih občanov.

SLORI in ISK: razpis za sofinanciranje tečajev slovenskega jezika v RS Za kandidate iz videmske pokrajine

Razpisni pogoji za študijsko leto 2011/12

1. Skladno z okvirnim sporazumom med Slovenskim raziskovalnim inštitutom (SLORI) in Inštitutom za slovensko kulturo (ISK) o sodelovanju in sofinanciranju raziskovalne dejavnosti slovenske manjšine v videmski pokrajini SLORI in ISK objavlja razpis za sofinanciranje tečajev slovenskega jezika v Republiki Sloveniji kandidatom, ki prihajajo iz videmske pokrajine. S tem želita spodbujati perspektivne mlade sile, ki izhajajo iz slovenske skupnosti v videmski pokrajini, k utrjevanju znanja slovenskega jezika ter k sodelovanju s slovenskimi društvi in ustanovami na Videmskem.

2. Na razpis se lahko prijavijo mladi do 35. leta starosti, z italijanskim državljanstvom in stalnim bivališčem v videmski pokrajini,

ki se prepoznava v slovenski narodni skupnosti v Italiji in bodo obiskovali tečaj slovenskega jezika v Republiki Sloveniji za študijsko leto 2011/12.

3. Višino stipendij določi upravni odbor SLORI vsako leto posebej.
4. Razpisni rok zapade: 20.5.2011
5. Ob oddaji prijavnega obrazca morajo kandidati priložiti: a) fotokopijo osebne dokumente, iz katerega je mogoče razbrati kandidatove osebne podatke, državljanstvo in stalno bivališče; b) potrdilo o vpisu na tečaj slovenskega jezika v Republiki Sloveniji; c) kratek življenjepis in motivacijsko pismo; 6. Prijave je potrebno odposlati na naslov:

Inštitut za slovensko kulturo
ul. Alpe Adria 67/b
33049 Špeter (UD)
Prijava mora biti oddana na sedežu ISK ali po pošti s priporočeno

nim pismom, oddanim do 20.5.2011 v ovojnici, opremljeni z napisom na prednji strani "Vloga za razpis SLORI-ISK – tečaj slovenskega jezika v RS". Na hrbtni strani mora biti naslov pošiljatelja.

7. Razpisna dokumentacija je dostopna na sedežu ISK v Špetru (ul. Alpe Adria 67/b; tel: 0432 727490; e-mail: isk_benecija@yahoo.it) in na njegovi spletni strani www.mismotu.it/ ter na spletni strani SLORI www.slori.org.

8. Razpis se izvaja v sodelovanju z navedenimi institucijami, pri katerih je dostopna razpisna dokumentacija:
- v Špetru: Slovenski kulturni center;
- v Čedadu: Kulturno društvo Ivan Trinko, Novi Matajur, Dom;
- v Ukvah: Slovensko kulturno središče Planika;
- na Solbici (Rezija): Zveza slovenskih kulturnih društev.

nogradniškem področju in je sedaj direktor Ville Russiz. Mirjam Roldo je doma z Oslava. Študiral je na učiteljski in nato na šoli za arhivistiko in paleografijo v Trstu. Je uslužbenka goriškega prevoznega podjetja APT, kjer je svojo službo vedno opravljal zelo marljivo in odgovorno, zato je tudi napredovala in dosegla vodilno mesto v organizacijski enoti podjetja. Z Goriškega so nagrado prejeli še Rosa Lia Comar in Lucio Petrin iz Romansa ter Bruno Ferrari in Luigi Vianello iz Tržiča. / Bee

Pomembno priznanje za delavce Tudi dva Slovenca

V nedeljo, 1. maja, so na tržaški prefekturi podelili državna priznanja prizadevnim in vestnim delavcem: gre za priznanje v obliki zvezde za delovne zasluge, ki jo podeljuje predsednik republike in minister za delo; nagrajenci prejmejo naziv Maestro del lavoro. Z Goriškega je nagrado prejelo šest delavcev, dva sta slovenske narodne

skupnosti. Oba Slovenca prihajata iz krajevne skupnosti Pevma – Štmaver – Oslavje. Jordan Figelj je doma iz Štmavra, kjer je tudi zelo dejaven v domačem kulturnem društvu Sabotin. Po višji kmetijski šoli v Castelfrancu Venetu se je izobraževal na specializiranih univerzitetnih tečajih v Vidmu, Kaliforniji in Bordeauxu. Jordan Figelj je strokovnjak na vi-

Edinost v veri, narodna pluralnost, medsebojno sožitje

Duhovna dediščina Oglejskega patriarhata

Nedavni pastoralni obisk papeža Benedikta XVI. v Ogleju in Benetkah minulega 7. in 8. maja je potekal v duhu sklicevanja na bogato duhovno in pastoralno dediščino nekdanjega Oglejskega patriarhata, ki je v svojem skoro tisočletnem življenju značilno zaznamoval v verskem, duhovnem in širšem političnem in civilizacijskem pogledu zelo obsežno zemljepisno območje v nam bližnjem delu Evrope, na katerem se še danes srečujejo narodi romanskega, germanskega in slovanskega izvora (Italijani in Furlani, del avstrijskih Nemcev in Slovenci).

Zato bomo v nadaljevanju tega sestavka skušali bralcem v glavnih obrisih predstaviti organiziranost in delovanje svojevrstne cerkvene ustanove, ki jo poznamo pod nazivom Oglejski patriarhat, ki je, kot bomo še videli, povezoval kar 17 škofij pretežno na območju današnje severovzhodne Italije ter škofije v Trstu, Kopru, Poreču in Pulju.

Mesto Oglej (Akvileja) so ustanovili Rimljani leta 181 pred Kristusom kot vojaško obrambno postojanko na vzhodnih vratih province Italije pred grozečim prodiranjem germanskih in drugih nomadskih ljudstev v rimsko cesarstvo. Sočasno pa se je razvil tudi kot središče za trgovanje z rimskimi provinca mi v Noriku in Panoniji, kjer so že delovale utrjene rimske vojaške postojanke (Virunum na Korškem, Celeia, Emona in Peotivium). Vedeti moramo, da je bil nekdanji Oglej prek vodnega kanala povezan bližnjim Jadranskim morjem, kar je odlično prispevalo k njegovemu trgovskemu razcvetu in demografski rasti. Po nekaterih podatkih naj bi mesto doseglo nad 200 tisoč prebivalcev. Iz zgodovine tudi vemo, da so to bogato in cvetoče mesto leta 452 porušili divji Huni pod poglavarjem Atilo in se od takrat ni več opomoglo. O njegovi bogati zgodovini govorijo danes predvsem pomembne arheološke izkopani-

ne in predvsem patriarška bazilika, ki se je od drugih javnih zgradb edina ohranila. Današnji Oglej je manjši furlanski trg s komaj 4 tisoč prebivalci.

Vzporedno z razpadanjem Zahodnega rimskega cesarstva zaradi vdorov številnih germanskih ljudstev, ki so jih Rimljani imenovali barbare, se je začela uveljavljati cerkvena organizacija rimskokatoliške cerkve, ki je slonela na škofijah. Ni ugotovljeno, kdaj je točno nastala prva skupnost kristjanov v Ogleju. Vsekakor je že obstajala konec 2. in v začetku 3. stoletja po Kr., ko je že imela svojega škofa. V

določil reko Dravo kot mejo med obema nadškofijama, ki je ostala v bistvu nespremenjena do odprave oglejskega patriarhata leta 1751.

Delovanje patriarške škofije s sedežem v Ogleju je povezano z naselitvijo Slovencev na njihovem sedanjem in nekdanjem ozemlju v 6. in 7. stoletju. Kot vemo, je njihovo pokristjanjevanje severno od Drave potekalo v pristojnosti nadškofijskega sedeža v Salzburgu, južno od Drave pa v Oglejskem patriarhatu. V pristojnost oglejske škofije s patriarhom na čelu so spadala naslednja območja: Vzhodna Furlanija, Karnija, Cado-

re, južna Koroška do Drave, Kranjska, Južna Štajerska in Japidijska (primorski Kras). Patriarhat je vsa ta območja stoletja upravljal prek svojih namestnikov (arhidiakonov). Edino novost je v tem pogledu predstavljala ustanovitev ljubljanske škofije leta 1463, in sicer v mejah istoimenske župnije. Sedeži arhidiakonov na Slovenskem so bili v Kamniku, Celju, Novem mestu, Ribnici in v Devinu. Na ozemlju oglejske škofije oz. patriarhata so tako živeli Furlani, Italijani iz Veneta, avstrijski Nemci

Papež Benedikt XVI. pred oglejsko baziliko

Številnih starih listinah se, recimo, omenjata zlasti škofa sv. Teodor, ki je dal zgraditi prvo baziliko, in sv. Kromacij, slovit cerkveni učitelj in teolog.

Od začetka 5. stoletja naprej oglejska škofija širi svoje pastoralno območje in se kmalu uveljavi kot vodilna nadškofija (metropolija) s povezanimi škofijami. Oglejski patriarhat je nato dosegel veliko moč in ugled. Patriarh Pavlin iz 8. stoletja nosi častni priimek "apostola Slovencev", ker je med njimi misijonaril. Cesar Henrik IV. je podelil patriarhatu kar tri mejne grofije (Furlanijo, Istro in Kranjsko); v nekaterih od teh, predvsem v Furlaniji, je potem stoletja izvajal tudi posvetno oblast. Pri izvrševanju cerkvenih pristojnosti je prihajalo do stalnih sporov s salzburško nadškofijo. Spor je razrešil cesar Karel Veliki, s tem da je leta 811

južno od Drave in Slovenci. Ti so sicer predstavljali večino vernikov na območju patriarhata, a se niso nikdar dokopali do vodstvenih položajev deloma zaradi pomanjkanja ustreznih izobraženih predstavnikov deloma zaradi spornih odnosov med Beneško republiko in oglejskimi patriarhi. Ti odnosi so se posebno zaostriili po letu 1500, ko je pod oblast avstrijskih cesarjev prišla goriška grofija, vključno Oglej, ki je bil zgodovinski sedež patriarhata, patriarh sam pa je dejansko že dolgo bival v Vidmu, to je v Beneški republici. To nenavadno in napeto stanje je bilo odpravljeno z dokončno ukinitvijo Oglejskega patriarhata leta 1751 ter s sočasno ustanovitvijo goriške in videmske nadškofije. Zadevno apostolsko konstitucijo je podpisal papež Benedikt XIV.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Politična nekultura zastruplja državo

Tudi politika lahko ruši moralne vrednote in usmerja ljudi v škodljiva prepričanja, torej negativno vpliva na življenje in obnašanje vsakega posameznika, če se ji pač ta ne upre in jo zavrne. In prav zadnje predvolilno obdobje je postreglo s takšno parado nekulturnega, besedno nasilnega in preko vsake mere objestnega nastopaštva osrednjih oseb vladajoče koalicije, da že lahko govorimo o zastrupljanju razmer v državi, kar ima seveda daljnosežne posledice. Bolj kot kdaj koli prej so predsednik vlade in njegovi najbolj vneti sodelavci prepričani, da velika ostrina in srdita napadalnost prinašata najboljše rezultate. Besedno nasilje je zato treba stopnjevati, nasprotnike je nujno razvednotiti in tako smo slišali, da naj bi bil Di Pietro nacist, medtem ko je siceršnja leva sredina največja možna, se pravi grozeča komunistična nevarnost. Desna sredina je zadovoljna, ko dela dobro, levice se počuti dobro in uživa, ko dela slabo. Levice je uničila državo in Berlusconi se bo potrudil in ostal na oblasti, samo da reši Italijane pred morebitno ponovno vladavino leve ideologije, ki je najbolj grozen pojav med vsemi pojavi. In potem še neslane, bolj rečeno primitivne šale na račun levosredinskih ljudi, ki se ne umivajo več kot toliko, pa namigovanje na grde ženske leve sredine in tako brez konca in kraja. Ni dvoma, da gre za žalitve, od katerih bi vsaka zaslužila tožbo in obravnavo na sodišču. Da sploh ne omenjamo sistematičnega napadanja na sodstvo

ter vse pogostejšega jemanja ugleda parlamentu, kjer se glasuje o tem, ali je Berlusconi vedel, da Ruby v resnici ni Mubarakova sorodnica, ali ni vedel. In sredi te neumorne in vse bolj grobe nekulture, ko se brez prestanka jemlje cena institucijam oziroma demokraciji, ko se z lažmi in žalitvami spodjedajo temeljne moralne vrednote, se človek ponovno vpraša, kako je mogoče, da državljani vse to sprejemajo, še več, kako je mogoče, da so državljani ob vsem tem obnašanju mirni ali ga celo odobravajo, oziroma ni videti nobenih znakov, da bi ga zavračali. Očitno Berlusconi dobro ve, kaj dela, pozna ljudi in ve, kaj nanje napravi vtis, in bolj ko so ti ljudje sredi problemov in v stiski, bolj jim prijajo predzrost, žaljenje in spodkopavanje pravil mukoma zgrajenih medsebojnih odnosov. Toda po svojem položaju so najbolj zatajile najvišje institucije prav v decembru ob glasovanju o zaupnici sedanji vladajoči koaliciji. Nenadoma je od nekdaj vzniknil strah, da bi bile predčasne volitve škodljive, ker menda ne bi prinesle nič novega, in tako je Berlusconi doživel podporo v zanj zelo kritičnem trenutku, ki se lahko nikoli več ne bo povrnil. Upati je vsaj, da ga sedanje upravne volitve ne bodo utrdile, kajti v tem primeru se bo sedanja že tako nevzdržna nekultura le še zaostri-la, kar bo pomenilo še večje spodkopavanje vrednot in še manjšo skrb za reševanje resničnih problemov še vedno grozeče ekonomske krize.

Janez Povše

POGOVOR Marko Terčič, predsednik Mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž

Z veseljem do petja v iskanju novega zagona

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž, ki velja za reprezentančni zbor goriških Slovencev, združuje pa pevce iz mesta in širšega - tudi čezmejnega - prostora, bo v petek, 20. maja 2011, praznoval 60. obletnico obstoja. Sestav, ki ga je ustanovil g. Mirko Filej, več kot 30 let pa ga je vodil g. Stanko Jericijo, ima za sabo nešteto nastopov, tekmovanj, priznanj, radijskih snemanj, pa tudi izletov in počitniško delovnih dni. V veselju do petja in zvestobi slovenskemu jeziku ohranja in podoživlja tradicijo pevske kulture na Primorskem in utrjuje ideale, za katere je Lojze Bratuž, po katerem od leta 1957 nosi ime, žrtvoval svoje mlado življenje; obenem pa kot živa in živahna skupina prijateljev kuje novo. O akademiji za naslovom *S pesmijo po slovenski deželi... z Goriško v srcu*, ki jo pripravljajo ob jubileju, sploh pa o zboru, prehojeni poti in pričakovanjih za prihodnost smo se pogovorili s predsednikom Markom Terčičem, ki se mu iskreno zahvaljujemo za prijazen klepet.

S kakšnimi občutki se pripravljate na obeležitev 60. obletnice zbora?

Pripravljamo se intenzivno. Da bi primerno obeležili jubilej, smo si zamislili nekaj novega za naš zbor in tudi za ves goriški prostor. Naš zbor je vedno bil precej inovativen. Še v času, ko ga je vodil Stanko Jericijo, smo vedno iskali in vnašali novosti v repertoar. Tokrat smo poverili Jasmin Kovic nalogo, da bi napisala vezno besedilo. Povedali smo ji, kaj želimo. V prvem delu besedila je govor o času in spominih: Student na ljubljanski akademiji AGRFT Nejc Cijan bo uprizoril poseben lik. V drugem delu smo si zamislili širše potovanje po Sloveniji; izbrali smo nekaj slovenskih narodnih pesmi iz raznih krajev, Patricia Quaggiata pa smo zaprosili, da bi jih "povezal" v venček in dodal glasbeno priredbo, s katero bosta

petje spremljala godalni kvartet in harmonika.

Jasmin, ki je zrezirala večer, si je tudi zamislila, da bi na oder postavili veliko uro, na katero bomo projicirali spomine zbora od začetka do danes.

Imate tako dobro ohranjen arhiv?

Arhiv sega skoraj do začetka delovanja. Marsikaj je bilo že objavljeno v publikaciji, ki je izšla ob prejšnjem okroglem jubileju. Ta je pošla, ob tej priložnosti pa smo jo spet vzeli v roke in dopolnili s podatki iz zadnjih desetih let. Uredila jo je umetnostna zgodovinarica dr. Verena Koršič Zorn.

Že precej let si predsednik zbora. Kako si videl, da se je v tem času zbor razvijal? Na kakšne dosežke ste najbolj ponosni in kakšno so tvoja pričakovanja za naprej?

Pri Mešanem pevskem zboru Lojze Bratuž pojem, odkar sem bil star šestnajst let; sedaj se približujem petdesetemu... Spominjam se, da me je privabila Alenka Černic; od takrat sem sodeloval skoraj nepretrgoma. Predsednik sem, odkar se je zbor obnovil, in sicer s prihodom dirigenta Stojana Kureta. Ob koncu '90. let je namreč zbor zašel v krizo; člani smo si želeli sprememb, zato je krog ljudi povedal Jericiju, da je čas, da se zbor prevetri in pomladi. S prihodom novega dirigenta sem sprejel predsedniško vlogo. S Kuretom smo intenzivno delali poldrugeto leto. Malo pred 50. obletnico nas je dirigent pustil, ker je bil zaposlen, da bi vodil tudi ta goriški zbor. Tedaj sem vprašal Bogdana Kralja, ali bi nam pomagal speljati 50. obletnico. Tako smo začeli z njim in še vedno nadaljujemo. Pred dobrimi desetimi leti sem res želel, da bi zbor pomladili in mu dali nov zagon. Tako se je tudi zgodilo. Doživeli smo radikalno spremembo. Nekateri pevci so zbor zapustili, pridružili so se drugi. S Stojanovim odhodom so nekateri spet odšli, ker so očitno prišli v zbor samo zaradi njega. S Kraljem

sva prijatelja še iz časov, ko je vodil MePZ F. B. Sedej v Števerjanu, in še prej. Pogosto sva si izmenjavala mnenja glede tega, kaj bi lahko naredili. Na tem smo začeli graditi. Ob 50-letnici nas je bilo na odru malo več kot 20; v zadnjem desetletju smo prišli do najvišjega števila 53 članov. Sedaj nas je 45, torej soliden sestav.

Takoj po proslavitvi 50-letnice smo začeli vneto delati, hoteli smo rasti v kakovosti. Nato smo se želeli malo preizkusiti. Prvi naš podvig je bil zlato priznanje na deželnem tekmovanju Corovivo leta 2003, nato velikansko presenečenje ob prejetju srebrnega priznanja in posebne nagrade za najboljšo izvedbo slovenske ljudske pesmi na tekmovanju primorskih zborov v Postojni leta 2004. Leta 2006 smo prejeli prvo nagra-

do in Veliko nagrado na mednarodnem tekmovanju v kategoriji ljudska pesem v kraju Azzano Decimo, leto kasneje smo prejeli srebrno plaketo na tekmovanju Naša pesem v Mariboru, leta 2008 pa zlato priznanje na tekmovanju v kraju Riva del Garda. Uspehi so se stopnjevali vse do za nas najbolj prestižnega, zlatega priz-

nanja in prvega absolutnega mesta v kategoriji s prostim programom na 48. mednarodnem zborovskem tekmovanju Cesare Augusto Seghizzi v Gorici leta 2009.

Kako pa je v zadnjih letih?

Od 50-letnice dalje vse do leta 2009 smo občutili, da stalno rastemo. Nato se je stvar malce "usedla". Občutili se malo utrujenosti, včasih skoraj kanček naveličanosti. Osebnostem mnenja - in izkušnja mi to potrjuje -, da je dobro vsakih nekaj let zbor "prezračiti". Potrebni smo pomladitve, novega zagona, kakšne nove ideje, novih prijemov oziroma načinov dela. Da bi bili malo bolj sveži. Po jubileju se bomo med odborniki in člani zbora ter seveda z dirigentom malce pogovorili, kaj lahko naredimo za naprej. Ne mislim na kakšno "revolucijo", prav pa se mi zdi, da iščemo kaj novega, novo smer.

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž je znan tudi po tem, da skrbno goji družabnost in prijateljstvo med člani.

To se je dogajalo od vsega začetka. Če v takem sestavu, ki sicer ni profesionalen, čeprav so njegovi dosežki tudi zelo visoki, ni prijateljstva med pevci, ni mogoče iti naprej. Zato posebej veliko pozornosti tudi tej plati. Dvakrat letno prirejamo izlete: pozimi hodimo tri dni smučat v Auronzo, ob kon-

cu poletja pa nekaj dni v Žabnici, kjer se imamo res lepo.

Radi gojimo tudi stike z izseljenci: bili smo že v Parizu, Berlinu, Milanu in drugod. Za konec junija načrtujemo izlet v Rim; peli bomo pri eni maši, zraven bomo imeli še en koncert. Če nam bo kasneje uspelo, bi radi šli - v pomlajeni sestavi in s prenovljenim duhom - med rojake v Kanado.

Še nekaj bi rad poudaril: MePZ Bratuž je zbor širšega goriškega prostora v širšem pomenu besede, saj prihajajo pevci iz mesta, okoliških vasi in tudi iz Slovenije. Že veliko pred časom, ko se - včasih brez uspeha - načrtujejo čezmejni projekti, smo mi dejansko, pri vsakdanjem delovanju, uresničevali skupni slovenski kulturni prostor.

In za konec?

Za konec še posebna zahvala. Zbor letos slavi 60. obletnico obstoja, naš dirigent Bogdan Kralj pa praznuje 10-letnico vodenja zbora. Prav se mi zdi, da povemo tudi to: deset let ni malo, on je marsikaj žrtvoval za nas. Vedno da maksimalno od sebe. Redno prihaja iz Trsta, pogosto je on na vajah točen, mi pa zamujamo... Kot dirigent ima posebno energijo, zna privabiti ljudi, pevci ga imajo radi. Z njegovim delom smo zelo zadovoljni, na dosežke, do katerih nas je privedel, pa res ponosni.

Danijel Devetak

UPRAVNE VOLITVE Na Tržaškem in Goriškem

Zadovoljstvo z izidi

Na Tržaškem

Izid upravnih volitev na Tržaškem je za levo sredino zelo pozitiven: Demokratska stranka je dejansko postala prva stranka na občinski in pokrajinski ravni. Kandidat leve sredine Roberto Cosolini je prekoračil prag 40%, kar je ocenil za dobro odskočno desko za prihodnjo balotažo, kjer bo meril moči s kandidatom desne sredine Robertom Antonionem. Ta nazaduje za celih 13 točk. Na tretje mesto se je uvrstil Franco Bandelli z nekaj več kot 10%. Pozitiven je bil izid za Massimiliana Fedrigo in njegovo Severno ligo (6,26%), briljanten je bil tudi rezultat Paola Menisa Občanske liste 5 zvezd (6%).

Očitno je torej, da bo v balotaži odločilno vlogo odigral desničarsko usmerjen Bandelli, ki pa je v zadnjem letu ostro nastopal proti svojemu nekdanjemu desnosredinskemu taboru. Še več: med njim in Ljudstvom svobode, ki ga na krajevni ravni upravlja dvojica bratov Camber, je nastal pravi prepad. In prav politika Giulia in Piera Camberja bi lahko postala usodna za uradnega kandidata Ljudstva svobode, ki ga je za županskega kandidata določil rimski vrh Berlusconijske stranke, ne pa tržaški. V Trstu ga je baza stranke podprla v zameno za prihodnje neokrnjeno delovanje dosedanjih krajevnih upraviteljev Ljudstva svobode (se pravi bratov Camber in njihovih podpornikov), kar pa je volilcem desne sredine odvzelo jasnost volilne izbire.

Na pokrajinski ravni je med kandidatom leve sredine Mario Tereso Basso Propat in njenim osrednjim tekmečem, devinsko-nabrežinskim županom Giorgiom Retom, nastal pravi prepad, sicer pa ne tako glo-

bok, da bi dosedanja predsednica pokrajine potrdila zmago že v prvem krogu (Poropat 48%, Ret 29%).

Nadsvje pa preseneča izredno nizka volilna udeležba (pičlih 56%).

Pokrajinski tajnik SSK Peter Močnik je izid volitev za levo-sredinsko koalicijo ocenil za splošno dobrega. "Roberto Cosolini je volilno kampanjo snoval več mesecev in občutil želje občanov", je dejal Močnik, po čigar mnenju je sicer težko, da bi se "bandellijevci" kar zlahka odločili za podporo Antonionemu. Močnik je tudi zadovoljen za uspeh koalicije in kandidata SSK Danila Šavrona v Miljah, "kjer dejansko ni bilo konkurence", ki bi lahko zaskrbljala dosedanjega in vnovič potrjenega župana Neria Nesladka. Dokaj vprašljivo in obenem skrb vzbujajoče je po mnenju pokrajinskega tajnika SSK dejstvo, da je na pokrajinski ravni "zmanjkalo" okrog 1.200 glasov, najbrž tudi med podporniki SSK. "Tokratne pokrajinske volitve za našo stranko niso bile briljantne, še zlasti ne, če primerjamo ta rezultat z izidom prejšnjih deželnih volitev. Rezultate na terenu bo treba temeljito analizirati". Res pa je vendar - kot trdi pokrajinski tajnik Demokratske stranke Francesco Russo -, da se je tesna naveza med DS in SSK na Krasu obrestovala.

Izida na občinski ravni se veselijo tudi dosedanja svetnik SSK Igor Švab, ki je bil s 510 preferenci dejansko ponovno potrjen v občinski svet, kjer bo nadaljeval sodelovanje z najbrž "potrjenim" Stefanom Ukmarjem (DS). "Volitve nakažujejo splošno željo po prevečitvi političnega prizorišča bodisi na državni bodisi na krajevni ravni", je dejal Švab, ki pa ga močno skrbi volilna

abstinenca v prvem krogu tokratnega volilnega soočanja: "Treba je razumeti, kdo ni šel na volišče"! Tudi na pokrajinski ravni je bilo veliko število neveljavnih in belih glasovnic. Stranka lipove večje je bila po njegovi analizi uspešna v Nabrežini in na Repentabru, nekoliko manj v Zgoniku.

Na Goriškem

Upravne volitve na Goriškem, ki so potekale prejšnjo nedeljo in ponedeljek, so poskrbele za pomembne novosti. Če upoštevamo, da gre za temeljno in neposredno obliko demokratičnega udejstvovanja, nas mora resno zaskrbeti volilna udeležba, ki ni presegla 60%. To je podatek, nad katerim se morajo zamisliti tudi politiki v goriški pokrajini.

Prijeto presenečenje je prodorna zmaga predsednika Enrica Gherghette že takoj v prvem krogu. S slabimi 53% glasov je premagal Simonetto Vecchi ter Stefana Cosmo. Tema ni uspelo prepričati volilcev, ki so nagradili delo pokrajinske uprave in volilni program Gherghette, ki je imel velik poudarek na ovrednotenju Gorice.

Drugačen je bil razplet na občinskih volitvah. V Tržiču je v prednosti kandidatka Silvia Altran, vendar bo morala to prednost potrditi v drugem krogu. Premočno sta v Ronkah in Moraru zmagala dosedanja župana Fontanot in Pelos. Novega župana pa si je desna sredina izvolila v Gradežu, Vilešu in S. Pier d'Isonzo, medtem ko je leva sredina slavila v Romanosu.

Nedvomno je najlepša novica izvolitev štirih Slovencev. Vsi so bili izvoljeni v sklopu leve sredine, trije na listi Demokratske stranke, eden na listi stranke Levica-ekologija-svoboda. V pokrajinskem svetu bodo sedeli Vesna Tomsic (DS), ki je slavila v sicer gotovem okrožju Doberdob-Sovodnje-Zagraj, predstavnica SSK na listi DS Mara Černic, ki je zmagala v okrožju Štandrež-Rojce (36,16%), Aljoša Sosol (DS), izvoljen v okrožju Stražice-Podgora-Pevma ter Mario Lavrenčič (LES), ki je bil tudi izvoljen v okrožju Doberdob-So-

vodnje-Zagraj.

Dodatni slovenski uspeh je obljuba Enrica Gherghette, da bo Maro Černic imenoval za podpredsednico. To je priznanje za njeno uspešno delo v prejšnjem mandatu in za podporo, ki jo je predsednik užival pri SSK. Podpredsedniško mesto je tudi priznanje za mesto Gorica.

Izidi pokrajinskih volitev na Goriškem so poskrbeli še za presenečenjem, ki zadeva uveljavitev goriških kandidatov. V pokrajinskem svetu bo v naslednjih petih letih sedelo kar sedem Goričanov, ki jim gre prišteti še predsedniškega kandidata Stefana Cosmo. Pri tem gre podčrtati uspeh Demokratske stranke v občini Gorica, kjer je prepričljivo premagala Pol svoboščin in si tako postavila dobre temelje za občinske volitve, ki bodo potekale naslednje leto. Pomemben prispevek je pri tem imelo sodelovanje s SSK.

Polom desne sredine - predvsem v občini Gorica - je očitno. Razdeljenost in kreganje, populistični slogani, šibki programi in vse večje težave predsednika vlade so botrovali dejstvu, da so desnosredinski volilci ostali dobesedno doma.

Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji, je na Goriškem nastopila v dogovoru z Demokratsko stranko. Izvolitev Mare Černic je uspeh dobro nastavljen in izpeljane volilne kampanje, v kateri se je izkazala požrtvovalnost sekcije SSK iz Štandreža in drugih strankinih sodelavcev. Potrjeno je bilo, da so bili glasovi SSK pomembni za Vesno Tomsic in odločilni za izvolitev Aljoše Sosola.

Na koncu ostaja vsekakor zadovoljstvo z rezultatom in pogled se že usmerja na volilno preizkušnjo čez leto dni v mestu Gorica. Pred tem pa bo na vrsti pokrajinski kongres SSK, na katerem bo vprašanje o samostojnem nastopanju med glavnimi kongresnimi temami. Tema zadeva samo bistvo stranke, ki pa mora tudi resno premisliti svojo prisotnost na ozemlju ter delovanje občinskih sekcij.

S PESMIJO PO SLOVENSKI DEŽELI ...z Goriško v srcu

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž

Godalni kvartet in harmonika

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž
Drevored 20. septembra 85, Gorica

20. maja 2011 ob 20.30

Glasbena povezava Patrick Quaggiato
Dramska interpretacija Nejc Cijan
Režiser Jasmin Kovic
Dirigent Bogdan Kralj

Pod pokroviteljstvom:

Dr. Primož Krečič na teološkem razmišljanju v Gorici

O lepoti duhovništva

Biti duhovnik je lepo. To ni bil ne naslov predavanja, ki ga je v četrtek, 12. maja, imel dr. Primož Krečič v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, pa tudi predavatelj sam ni tega rekel. In vendar je bila z lepoto prežeta prav vsaka njegova beseda, polna človeškosti in spoštovanja do skrivnosti poklica. V tednu molitve za duhovne poklice se ni spustil v sociološke analize, temveč je s svojim pričevanjem na najlepši način spregovoril o bistvu duhovništva in neizbrisnem pečatu, ki ga duhovnik prejme s posvečenjem.

Na tretjem izmed t. i. predavanj za utrjevanje duha, ki jih prireja dekanija Štandev v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž in Skupnostjo družin Sončnica, je gosta predstavila Mirjam Bratina Pahor. Dr. Krečič - doma iz Vrhpolja pri Vipavi, od leta 2000 duhovni voditelj v bogoslovnem semenišču v Ljubljani, predavatelj na teološki fakulteti, dragocen sodelavec slovenskih verskih časnikov in letošnji srebrnomašnik - se v predavanju z naslovom *Duhovnikova podoba in istovetnost v sodobni družbi* ni osredotočil na pastoralno delo duhovnika, temveč na bistvo njegove identitete: "kaj je bistvenost duhovnika, ki je potem tudi osnova za njegovo delo". Kriza na Zahodu, zlasti moralna, je huda, prinaša boleče posledice, obenem pa je tudi zdravilna, je dejal; človeka lahko namreč usmeri k razmišljanju, k bistvenemu. Drugi vatikanski koncil je postavil večjo povezavo duhovnika s Cerkvijo. Danes se pojavljajo mnogi klici po tem, da spet odkrijemo duhovnikovo bistvo. Duhovnik je posvečen, da je nekako odzvet samemu sebi in "razlaščen", da postane vidno znamenje darovanja Kristusa. Pomemben je poudarek, da ni sam duhovnik, ampak da je duhovnik znotraj Cerkve.

Podoba duhovniške identitete je dr. Krečič predstavil pod tremi vidiki: teološkim, antropološkim in komunitarnim. Na vprašanje, kaj je najbolj temelj-

no, kar Cerkev in ljudje pričakujejo od duhovnika, je mogoče odgovoriti z dvema poudarkoma. V svoji človeškosti osebno in zakramentalno predstavlja Kristusa duhovnika in pastirja ter da skupaj s svojim škofom in prezbiterijem duhovnikov gradi cerkveno skupnost. Ob duhovnikovi človeškosti si ljudje želijo srečati

Mirjam Bratina in Primož Krečič

Kristusa, ob njem začititi ljubečo sprejetost Cerkve. "Kristus je prvi duhovnik, ker je vse njegovo življenje velika daritev". Duhovnik sprejema ljubezen Kristusa, ki se je ves podaril za človeštvo. Prejema ta pečat, je znamenje Kristusove Velike noči, znamenje tega, da je mogoče biti v polnosti človek. Pričuje, da je mogoče premagati hudobijo, minevanje, strah in greh ter se uresničiti tako, kot Bog hoče. "Zakrament je posredovanje Kristusove veličnočne stvarnosti. Vsi naši zakramenti dejansko posredujejo človeškost, ki je uspela". Zakramente prejemamo, da bi bili bolj človek.

V duhovniku se zgodi notranja, "ontološka" sprememba: s posvečenjem dobi novo upodobitev po Kristusu, dobi pečat, z njim tudi moč, da reče: "to je moje telo" in to se zgodi; in "jaz te odvežem od tvojih grehov" in to se zgodi. Ta pečat je neizbrisen, ostane globoko v duhovniku, tudi nezvestoba in greh ga ne moreta prekiniti. "To je velika skrivnost". Ta pečat se kaže v tem, da je duhovnik glava in pastir v Cerkvi, zanjo skrbi kot Zenin in jo ljubi do take mere, da ji podarja svoje življenje.

Duhovniška identiteta se gradi in oblikuje skozi vse življenje, zlasti pa se postavljajo njeni temelji v času semenišča in kaplanskih let. V tem prvem obdobju je pomembna motivacija, da izberemo duhovništvo v smislu krščanske poklicanosti oz. službe in hoje za Jezusom na tak način. Pomembno je, da pride v tem času do jasne in

dokončne odločitve, da si izgradi duhovniško in cerkveno miselnost, sprejemanje duhovništva kot službenja Kristusu, Cerkvi in ljudem svojega časa; pomembno je tudi, da ima v prvih letih pozitivne pastoralne izkušnje. Osrednji del duhovniškega delovanja - neke od 30. do 60. leta - je usmerjen v pastoralno dejavnost. To je čas službenja, ko zrelo osebnost uresničuje svoje poslanstvo. Zato je pomembno, kako duhovnik gleda na duhovništvo: kot na službo uradnika ali kot na dar in karizmo, ki mu je dana, da izgori zanjo, da bi služil drugim in bil za svoje delo odgovoren. Z razliko od prejšnjih generacij, ki so bile bolj usmerjene v storilnost, prihajajo danes take, ki imajo bolj v ospredju duhovno življenje; "to je zelo pomembno", zna pa biti tudi nevarno, da bi se oddaljili od življenja. Če duhovnost ni povezana z življenjem, je lahko za marsikoga tudi past". Tretje obdobje - po 65. letu - je obdobje sadov, izkušenj, pa tudi svetlega, mističnega pogleda. Duhovnik se zaveda, da je Jezus delal po njem. "Tak duhovnik prinaša upanje", je zglede človeka, ki je uspel. To je obdobje pričevanja. Iz takega duhovnika diha resni-

ca, da je lepo biti duhovnik Jezusa Kristusa, "čeprav ne manjka križev". Ti ljudje so za župnije in duhovnike lahko velik blagoslov.

Tretji del predavanja dr. Krečiča je bil usmerjen v povezavo duhovnika z drugimi duhovniki in škofom. Posvečenje predstavlja novo vez med duhovniki, ki je tako globoka, da je ne more zamenjati nobena druga, še tako zanimiva povezava. Kolikor je duhovnik povezan s škofom in z duhovniško skupnostjo, budi istega duha tudi v cerkvenih skupnostih. V duhovniškem zboru je veliko možnosti, da starejši podpirajo mlajše, ti pa jim pomagajo, pomembna sta gostoljubje in solidarnost, predvsem pa skrb za tiste, ki so bolni ali v težavah. Skupaj s pripadnostjo delni Cerkvi. Koncil je zapisal, da noben duhovnik ne more ločeno oz. posamično decela izpolniti svoje poslanstva, ampak

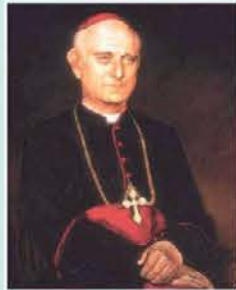
le z združenimi močmi pod vodstvom tistih, ki vodijo Cerkev. Zato naj se duhovniki izogibajo vsaki obliki subjektivizma pri izvrševanju svoje službe. Duhovniki so v tesnem zakramentalnem bratstvu. Zelo pomembno je, da pozna duhovnik svoje lastne karizme in tudi, da prizna in spoštuje karizme drugih. Te je mogoče uresničiti samo v duhu medsebojne ljubezni in sodelovanja. "Čaka nas še veliko dela in boja proti skušnjavam". Eдиноst je "najlepša spričevalo, ki ga lahko dajemo". Kjer so bratski odnosi, "tam je najlepše pričevanje za nove duhovne poklice". Dobro smo razvili tri področja, liturgijo, dobrodelnost in oznanjevanje; "čaka nas še četrto, če se primerjamo s prvo krščansko skupnostjo: to je edinstvo, biti enega duha in enega srca".

Janez Pavel II. je rekel, da bo duhovnost tretjega tisočletja skupnostna: "prav odkrivanje duhovniške skupnosti nam lahko pomaga na tej poti, da gradimo to, kar ljudje danes najbolj pričakujejo". Ljudje so namreč "sami in razbiti, pričakujejo prostor, kjer bodo sprejeti, kjer bodo našli zatočišče, ki si ga vsi želijo". / DD

Kratke

Odprte razstave o ljubljanskem nadškofu Alojziju Šuštarju

V Franciškanskem samostanu Sveta Gora so v sodelovanju s Kulturnim društvom Trebnje v nedeljo, 15. maja, odprli razstavo o ljubljanskem nadškofu dr. Alojziju Šuštarju (1920-2007) z naslovom *Božjo voljo spolnjevati*.

Zbrane so nagovorili gvardijan Franciškanskega samostana Sveta Gora p. Bogdan Knavs, predstavnik Kulturnega društva Trebnje Marjan Zupančič, avtor razstave dr. France M. Dolinar in ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik.

Razstava bo odprta vsako nedeljo od 9.00 do 18.00 do 5. junija 2011, ob delavnikih pa po dogovoru s franciškani.

Dodatne informacije dobite v Franciškanskem samostanu Sveta Gora, tel. 05/330-40-20, e-naslov: sv. gora@ofm.si ali na spletni strani www.svetagora.si/.

God Janeza Pavla II. se bo v rimski in poljskih škofijah obhajal 22. oktobra

Bogoslužni spomin blaženega Janeza Pavla II. se bo praznoval vsako leto 22. oktobra, vendar le v bogoslužnem koledarju rimske škofije in poljskih škofij.

Za druge krajevne Cerkve pa velja, da bodo lahko škofovske konference ali posamezni škofje ordinariji Kongregaciji za bogoslužje poslali prošnjo za vpis v svoj bogoslužni koledar. Tak odlok je 11. aprila 2011 objavila Kongregacija za bogoslužje.

Godovi svetnikov so se navadno praznovali kot dies natalis - rojstni dan, ko je svetnik umrl in se tako rodil za življenje v nebesih. Janez Pavel II. je umrl 2. aprila, vendar okrog tega datuma pogosto obhajamo veliki teden. V Vatikanu so se zato odločili, da se bo njegov liturgični spomin obhajal 22. oktobra, na dan slovesne maše ob začetku njegovega papeževanja, saj bo na tak način njegov god mogoče vsako leto ustrezno obeležiti. Odlok je izdala Kongregacija za bogoslužje, ki je hkrati opozorila, da je liturgični spomin na Janeza Pavla II. pred njegovo razglasitvijo za svetnika dovoljeno praznovati le v Rimu in na Poljskem.

Odlok sicer poleg vpisa novega blaženega v bogoslužne koledarje nekaterih krajevnih Cerkva ureja tudi možnost darovanja zahvalne maše in posvečevanje cerkva v čast papeža Wojtyła. Zahvalno mašo bo mogoče darovati leto dni po beatifikaciji Janeza Pavla II., torej do 1. maja 2012, na pomenljivih krajih in ob pomembnejših dnevih. Vsak škof ordinarij bo odgovoren za to, da bo v svoji škofiji določil dan ali več dni, kot tudi kraj ali kraje, kjer se bodo verniki lahko zbrali in se zahvalili Bogu za novega blaženega, enako pristojnost za določitev časa in kraja pa bodo za posamezne redovne skupnosti imeli njihovi vrhovni predstojniki oz. predstojnice.

ZCPZ iz Trsta in romarji iz ilirskobistriške dekanije so poromali na Sveto Goro

V letu, ko se spominjamo 60-letnice vrnitve Marijine milostne poboje na Sveto Goro, so si tudi pevci in pevke združene zbornice ZCPZ iz Trsta v mesecu maju Sveto Goro izbrali za svoj romarski cilj. Svetogorska bazilika je tega dne v svoje okrilje sprejela tudi romarje iz ilirskobistriške dekanije, ki že tradicionalno v pripravi otrok na prejem zakramentov sv. obhajali in sv. birme prihajajo pred Marijino milostno podobo. Toplo dobrodošlico jim je izrekel franciškian Miha Vovk in dodal še papežev pozdrav, ki ga je prejel dan prej v Ogleju. Bogoslužje je ob somaševanju šestih duhovnikov vodil premski župnik Anton Ličan. Združeni zbor ZCPZ je pod vodstvom zborovodje Edija Raceta izvajal mašo v spomin bazoviškim žrtvam F. Venturini. Pri orglah je bogoslužje spremljal organist iz Dekanov Matej Lazar. Bogoslužje je sledila majska pobožnost z litanijami. S tem so se tudi tržaški pevci zahvalili za Marijino varstvo, ki jih spremlja vse leto, ko v cerkvi z izbrano cerkveno pesmijo zvesto sodelujejo pri bogoslužnih praznikih. / J. B.

Misli iz knjige duhovnika Pier Antonia Belline

Biti duhovnik ni lahko (12)

Je bilo v semenišču prepovedano zastavljati (si) vprašanja? "Tisti, ki niso nič spraševali, so bili najbolj sivi ali pa morda najbolj premeteni. Moja slabost, ki je za hierarhijo ne le predrzna, temveč nedopustna, je v tem, da si zastavljam vprašanja, zlasti, kadar nisem prepričan o tradicionalnih odgovorih in obrazložitvah". Urednik tednika videmske nadškofije pre Toniou ni želel objaviti članka o izvirenem grehu, kjer je le-ta odkrito priznal, da ne razume prav dobro, za kaj pri zadevi gre, in si je nekako skušal stvar razložiti (niti ni bilo tako strašno narobe, saj je govoril o nagnjenosti k zlu, o 'grešljivosti', s katero se vsakdo rodi in živi, proti kateri pa se je treba boriti v življenju, sploh pa o tovrstnih zadevah potrebujemo kakovostnih in enostavnih obrazložitev, op. prev.). Ko mu urednik ni želel objaviti članka, je dejal: "Zdaj smo res na konju! Če si bodo še duhovniki začeli zastavljati vprašanja, potem je

konec!"

Pre Toni takole nadaljuje razmišljanje: "Zakaj si mi duhovniki, kakor tudi funkcionarji ali drugi člani strank, ne bi smeli zastavljati vprašanj, temveč samo dajati odgovore? Na dan, ko začne funkcionar kake stranke, zlasti katere od absolutističnih in totalitarnih, postavljati vprašanja, je konec - bodisi zanj bodisi za stranko. Bil bi že čas, da si začne Cerkev zastavljati osnovna vprašanja, ne da samo sprašuje in odgovarja drugim. Oscar Wilde je zapisal: 'Lepota življenja ni v dajanju odgovorov, temveč v postavljanju pametnih vprašanj'. Zato bi morala Cerkev namesto ponavljanja ene in iste lajne na pasiven in otročji način imeti modrost in ponižnost, da bi se naučila zastavljati si velika vprašanja. V nasprotnem primere bo ustvarjala samo papagaje, medtem ko je nasprotno naša naloga ravno v tem, da napravimo samostojne, odrasle, zrele in odgovorne ljudi. To pa je mo-

goče le tako, da ljudi naučimo tega, da si bodo zastavljali vprašanja.

Vprašanje na vprašanje pa počasi in v ponižnosti lahko hodimo proti resnici, ki je 'transcendentna' (nadnaravna, presegajoča, op. prev.) in nas vedno presega. Vedno gre preko obzorja naših glav. Če sam iščem sonce, se podam proti vzhodu. Tako je z resnico. Jo grem iskat v Vatikan? Treba je iti še naprej. Grem v Meko? Treba je iti bolj naprej od vsega, zavedajoč se, da v tem življenju dospem le do delnih resnic. Če je resnica Bog in Bog je resnica, jo bom v celoti našel le v onstranstvu. Kdor zatrjuje, da tukaj in sedaj 'ima' resnico, je lažnivec in napačenjenc".

Če se še nekoliko povrnemo k neuspelemu razmisleku o semenišču. Marsikateri od duhovnikov je vplival, da so knjigo o semenišču odstranili iz knjigarn. Zakaj niso želeli odpreti oči in pogledati resnici v obraz? "Vračam se k gledu komuniz-

Oscar Wilde

ma. Koliko je bilo v komunizmu takih, ki bi si zastavljali vprašanja? Kdo se je vprašal: 'Je mogoče, da je vse res'? Že to, da so si zastavljali vprašanja, je znak, da niso bili gotovi. Če pa niso bili gotovi, niso mogli nanje računati in je bilo bolje, da se jih znebili. Za karolije je treba izbrati nekoga, ki nikoli ne bo dejal: 'Je res? Ni res'? Že dejstvo, da si zastavlja vprašanja glede verodostojnosti, naredi nekoga za neza-

neljivega, ker je negotov. Biti mora nekdo, ki ponavlja vse, karkoli mu rečeš, ne da bi se spraševal, ali je prav ali ne. Zato moram dobiti povprečnega človeka, ki sicer zna še kar dobro govoriti, ki pa zvesto in nekritično ponavlja, kar mu reče nadrejeni. Tako nastane vse do zadnjega člana uspešna veriga prenosa sporočila, ki je vedno isto in prav tisto. V takšnih sistemih potrebujejo neke vrste papagaje, ki ponavljajo tisto, kar je pač treba ponavljati. Nekega dne sem dejal škofu: 'Gospod škof, prišli smo do take točke okoljskega uničenja, da mnogim živalim grozi izumrtje. Teško živijo, ker smo ljudje pokvarjeni in povzročamo samo ško-

do. Z vsem spoštovanjem in z dolžnim ter možnim razlikovanjem pa se mi zdi, da so edine živali, ki v Cerkvi uspevajo, papagaji in opice'.

V Cerkvi je vojska opic in papagajev, ki stalno ponavljajo: 'Kakor je rekel Sveti oče' ... 'Kakor je pravilno dejal Janez Pavel II.' V Karniji sem poznal nekoga, ki je znal reči samo: 'Tako je rekla mama; tako je rekla babica ...' To je bil vaški norček, vaški ubožec. Če odrasel človek ponavlja, kar reče mama, kar sam misli. Otroci so tisti, ki ponavljajo: 'Babica mi je rekla, naj ti povem ...' Mnogi šestdeset ali sedemdesetletni duhovniki pogosto ponavljajo: 'Kakor je rekel sveti oče', ker ne vejo, kaj bi sami povedali! So papagaji! Papagaji niso ravno simboli svobode in vse, dokler bomo ponavljali, dokler si ne bomo postavljali vprašanj, bomo ali najbolj neumni ali najbolj revni. Nekaj, za kar mi je v Cerkvi žal, je to, da tja gredo samo takšni in drugačni reveži, ker ne vejo, kam iti, medtem ko so jo najbolj inteligentni zapustili".

Andrej Vončina

Vprašaj njo.

Da, vprašaj **Giovanno**, ki je v neprijazni mestni četrti Barija postavila na noge in razvila popoldanski pouk. Vprašaj Anno in osamljene ostarele osebe iz Pantellerie, kakšno bi bilo njihovo življenje brez pomoči s. Patrizie. Ali pa vprašaj Francisa, ki je v preteklosti bil otrok-vojak, danes pa je moški, ki študira in ima službo. Z osmimi tisočinkami za katoliško Cerkev lahko še naprej narediš veliko za mnoge.

Če nam ne verjameš, prisluhni njihovim zgodbam: www.chiediloaloro.it

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

CEI Conferenza Episcopale Italiana

Kratke

Z uspehom se nadaljujejo Snovanja 2011

V soboto, 21. maja, ob 21. uri bo na kmetiji Sirk na Subidi poseben glasbeni večer pod naslovom "Milongas", ki ga organizirata SCGV Emil Komel in Arsatelier v sklopu sezone Snovanja 2011.

Večer bodo oblikovali duo Tatiana Donis na harfo in Elia Vigolo na violino in bo v znamenju argentinske glasbe, ki je v Astorju Piazzolli dobila svojega najbolj znanega skladatelja. Originalne priredbe za harfo, ki se ji bo pridružila violina, si bodo sledile v ritmih – zdaj mirnih in spevnih, zdaj pospešenih. To so vrtoglavi vrhunci, ko čutnostna glasba zvabi in omami plesalce. Na večeru, ki bo v kleti, v kateri Sirkovi pridelujejo kis, bosta poklicna plesalca Mara Maranzana in Michele Usoni plesala med sodi kisa fascinante koreografije tanga in bosta gledalce popeljala v svet argentinskih "tabernas in milongas". Večer bo povezovala Rossana Pallaga.

V središču Gorice festival e'Storia

Od petka, 22., do nedelje, 24. maja, bo tudi letos potekalo srečanje, ki bo v Gorico privabilo mnogo zgodovinarjev in ljubiteljev zgodovine. Gre za sedmi mednarodni zgodovinski festival e'Storia. Tri dni bodo na Korzu Verdi postavljeni šotori, v katerih bodo predavanja o najrazličnejših vojnah: od antike do sodobnosti. Na festivalu bo več kot 130 predavateljev in 60 različnih prireditev. Vse tri dni bodo tudi avtobus e'Storiabus, ki

Predsednik Ascom Pio Traini, prireditelj e'Storia Adriano Ossola in goriški župan Ettore Romoli na tiskovni konferenci

bo prijavljene popeljal do zanimivih točk, šest brezplačnih razstav (ena tudi o osamosvojitvi Slovenije) in šotor s knjigami. V nedeljo bo ob 12.00 gost festivala Janez Janša, ki bo govoril o vojni za samostojno Slovenijo in o razpadu Jugoslavije. Novost letošnjega leta je sodelovanje z radiom Rai radio 1, ki bo v petek predvajal v živo iz Gorice. Organizatorji so s sodelovanjem z državnim radiom zelo zadovoljni. Neposredni prenos se bo pričel v petek v zgodnjih popoldanskih urah in se bo končal v soboto okoli 13. ure. V živo bodo oddajali tudi ponoči.

Zanimiva bo petkova "bela" noč. Župan Gorice Ettore Romoli je preklical v času festivala protihrupni odlok. V petek bodo najprej na vrsti pesmi iz vojnega in povojnega obdobja, nato bo debata o aktualnem vprašanju geopolitičnih ravnovesij po uboju Osama Bin Ladena. Pol ure po polnoči bodo prireditelji ponudili prigrizek: ljubljanski zrezek gostilne Da Gianni. Pri "beli noči" bodo s podaljšanim odprtjem sodelovale tudi trgovine v mestnem središču. / Bee

V Domu Franc Močnik v Gorici / Veselo druženje ob koncu telovadnega tečaja

Ko tudi k nam "priroma" cvetovi mesec maj, se od "telovadnih naporov" poslovijo gospe, ki od jeseni do pomladi pod skrbnim, izkušenim vodstvom prof. Maje Leban krepijo svoje razbolele in

'zarjavele' mišice v dvorani Doma F. Močnik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici. Kot je postala že lepa navada, slovo od srednjih telovadnih uric jemljejo z veselo družabnostjo ob koncu zadnjega enournega razgibalnega 'truda'. Letos je to bilo v sredo, 11. maja, ko se je na vadbi zbralo devetnajst od nad dvajsetih 'telovadk'. Ob različnih dobrotah, ki so jih pripravile nekatere tečajnice, izredno spretno kuharice, so nazdravile uspešnemu koncu in ob iskrenem klepetu utrdile v teh letih spletene prijateljske vezi. Prof. Lebanova je bila z njihovo vztrajnostjo in delom zadovoljna in je obljubila, da se bo v jeseni rade volje spet vrnila v njihovo sredino in tako prispevala k boljšemu telesnemu počutju svojih 'telovadnih gojenk'. Prisrčno se je zahvalila za cvetlični dar, ki ji ga je za ves vložen trud in potrpežljivost v imenu vseh tečajnic izročila gospa Mirka Lutman, duša in organizatorica vsega potrebnega za dober potek tečaja.

SCGV E. KOMEL - ARSATIELIER Snovanja 2011

Emil Komel in njegovi učenci

Emil Komel je bil kot skladatelj, pedagog, organist in zborovodja na področju Gorice in njene okolice izstopajoča osebnost. S svojo ljubeznijo do glasbe je vzgajal občinstvo in mlade vedoželjneže, s tem pa oblikoval glasbeno zavedanje, snovanje in posredno vplival na razvoj glasbenega vrednotenja na tem območju. Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice se je temu pomembnemu glasbeniku ob njegovi 50-letnici smrti poklonil z večerom, namenjenim obujanju spomina nanj. V avli Kulturnega centra Lojze Bratuž so tako postavili razstavo gradiva o življenju in delu Emila Komela, ki ga hranijo v arhivu cerkve v Podturnu v Gorici in v Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel. Razstava nudi vpogled v Komelovo življenje in na vsa prizadevanja, ki so jih poznejši rodovi prispevali k vrednotenju njegovega opusa in vpliva, ki ga je imel v Sloveniji. Številni pomembni Komelovi učenci, ki so se uveljavili doma in na tujem, pa predstavljajo rezultat njegovega pedagoškega dela. O Emilu Komelu obstajajo štiri diplomske naloge, ki so temeljite raziskave o pomenu tega umetnika. Na po-

govoru, ki ga je vodila muzikologinja Tatjana Gregorič, so o Emilu Komelu spregovorili maestro Anton Nanut, ki je pri njem prejel prve uradne lekcije o glasbi, prof. Ivan Florjanc, ki je pripravil razpravo o drugem pomembnem Komelovem učencu Mariju Kogoju, in pisateljica Dor-

nite in Ujetega ptiča tožba Vinka Vodopivca. Vodopivec sicer ni bil Komelov učenec, vendar mu je le-ta pošiljal svoje partiture v vpogled in popraviljanje. Emil Komel je bil namreč eden redkih Goričanov, ki si je na prehodu v 20. stoletje pridobil visokošolsko izobrazbo na študiju na konser-

vatoriju na Dunaju ter na Akademiji svete Cecilije v Rimu. Ustvarjalni začetki Marija Kogoja so bili povezani z Emilom Komelom, pri katerem se je privatno učil klavirja in kompozicije. Sopranistka Alessandra Schettino in pianistka Neva Klanjšček sta

tako predstavili Kogojev samospjev *Jaz se te bom spomnila*. Violončelist Oleg Bugaev in pianistka Aleksandra Pavlovič sta izvedla Kogojev *Andante*, večer končala pa s priredbo ruskega napeva *Kraguljčki* Patricia Quaggiata, še enega izredno nadarjenega goriškega skladatelja, ki ima za seboj že vrsto skladateljskih uspehov. Prof. Ivan Florjanc je podal zanimivo misel, ki se lepo poveže z Emilom Komelom in pravi: odlični učitelji, ki vzbudi željo po učenju. Po glasbenih osebnostih, kot sta maestro Anton Nanut in skladatelj Marij Kogoj, ki sta prve ure glasbe prebila s Komelom, lahko trdimo, da je bil odlični pedagog. Zaslužen je bil, da so njegovi učenci vzljubili glasbo in vtisnili na tem področju pomemben pečat. Ob vseh izrečenih mislih in glasbi pa lahko rečemo, da je bil Emil Komel predvsem razgledan humanist, metropolitiska osebnost, ki je, kljub temu da je živel v majhni Gorici, vanjo vnašala glasbeno razgledanost velikih mest. Eden od dokazov njegove veličine je ravno Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel; tako kot oseba, po kateri nosi ime, z odgovornostjo skrbi za glasbeno izobrazbo številnih otrok na tem občutljivem stičišču dveh kultur. Dogodek je tako razgrnil pred nami Emila Komela in vzdružeje v Gorici v prvi polovici 20. stoletja.

Metka Sulič

6. natečaj "Bogomir in Mirko Špacapan" Zmagovalec je MePZ F. B. Sedej iz Števerjana

V nedeljo, 15. maja, je bil v popoldanskih urah v župnijski cerkvi v Podgori 6. natečaj "Bogomir in Mirko Špacapan", ki sta ga priredila Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica in Prosvetno društvo Podgora. Na njem se je zvrstilo osem zborov iz Slovenije, Italije in Avstrije. Skupaj je zapelo kar dvesto pevcev in pevk. Komisija, ki so jo sestavljali mag. prof. Ivan Florjanc, prof. Bogdan Kralj, pevovodja Peter Pirih,

pevovodja Dario Bertinazzi in pevovodkinja Loredana Sajovic, je po skrbnem poslušanju nastopajočih vsakemu zboru dodelila oceno, ki je temeljila na zahtevnosti predstavljenih skladb,

intonančnosti, interpretaciji, prepričljivosti izvedbe in na splošnem vtisu. Prvo nagrado tako dodelila Mešanemu pevskega zboru F. B. Sedej iz Števerjana. Podrobno poročilo bomo objavili prihodnjič.

Foto S. Marini

Skupno tržaško in goriško jurjevanje Sv. maša, igre, petje, taborni ogenj ...

Skavti s Tržaškega in Goriškega so se letos odločili, da bodo imeli skupno jurjevanje. Potekalo je v Križu v nedeljo, 8. maja. Vas Križ so izbrali zato, ker je prav letos petdesetletnica ustanovitve prvih kriških skavtov. Veja izvidnikov in vodnic (vmesna starostna skupina skavtov, starih od enajst do petnajst let) je v Križu prispela že v soboto popoldne. Tam so si namreč postavili šotore in prespali. Vsak je imel svojo zadolžitve. Nekateri so morali kuhati, drugi so postavili lesen vhod na travnik, tretji so čistili gozd. Pester popoldanski program so dopolnili z zelo lepim večernim tabornim ognjem. Goričani in Tržacani so se v dveh dneh lepo povezali in dokazali, da pripadajo eni organizaciji.

V nedeljo so se na travniku zbrali še vsi ostali skavti s starši in prijatelji. Dopoldne so najprej

imeli glavni zbor. Po skavtski pesmi in molitvi so po okoliških gmajnah odmevali glasni kliči skavtov. Sledila je sv. maša, ki jo je daroval g. Tone Bedencič. Poudaril je pomen dobrih del in zglede, ki ga morajo dajati vzgojitelji, starši in voditelji. Otroci se nam-

reč največ naučijo ravno od zgledov. Po maši sta deželna načelnika, Jasna Košuta in Paolo Bian-

cuzzi, prebrala svoje razmišljanje in predstavila življenje sv. Jurija, zavetnika skavtov. Poudarila sta pomen vrline, ki jih je imel sv. Jurij, in vsem članom priporočila, naj posnemajo njegov pogum in vztrajnost.

Po maši so se skavti razdelili po starostnih vejah. Najmlajši, volčiči in volkuljice, so šli v bližnje gozdove in se igrali zanimivo igro. Razdelili so se v skupine, vsaka pa je predstavljala eno državo. Med seboj so tekmovali, katera bo prej našla skrito sporočilo, a morale so tudi paziti, da jih ostale države ne

smo, v katerem je bila zapisana misel o nesmiselnosti vojn, ki bodo uničile človeštvo, če jih človek ne bo preprečil. Izvidniki in vodnice so v tem času podrli šotore in nato izračunali azimut, da bi našli točko, na kateri se nahaja prva postojanka. Zjutraj so morali odkriti štiri postojanke in na vsaki opraviti določeno nalogo. Roverji in popotnice pa so se odpravili na Sv. Primož, kjer so se pogovarjali o težavah, do katerih lahko pride pri skavtih v njihovi starostni skupini in kako bi jih lahko premostili.

Po kosilu, ki si ga je tokrat iz organizacijskih razlogov prinesel vsak sam, je bil na vrsti najbolj slovesen trenutek dneva, ko so novinci izrekli obljubo in prejeli skavtsko ruto. Obred obljub je potekal ločeno po pokrajinah. Zadnja točka v programu je bil skupni taborni ogenj, okoli katerega so se zbrali vsi skavti, starši in prijatelji. Prepevali so skavtske pesmi in se nasmejali ob skečih, t. j. smešnih prizorčkah. Proti koncu tabornega ognja je začel kapljati dež, ki je rahlo rosil tudi med petjem pesmi slovesa.

Bee

Poletnosti 2011

Poletne dejavnosti Mladinskega doma

Med počitnicami prireja Mladinski dom za svoje člane vrsto dejavnosti, ki imajo kot glavni namen zaposliti mlade v prostem času, jim ponuditi priložnost, da v skupnosti preživijo del dopusta, se ob pogovorih, igrar in dinamikah učijo sprejemanja drug drugega, poglabljajo medsebojne prijateljske odnose in navezujejo nove stike ter se zabavajo ob zanimivih aktivnostih, se marsičesa koristnega naučijo, skratka: da se pripravljajo na izzive življenja. Prva bo v zadnjem tednu pouka, od 6. do 10. junija, potekala **prava na malo maturo**, ki je seveda namenjena dijakom tretjih razredov srednje šole. V popoldanskem času, od 15. uri in do 18. ure, bodo v spremstvu vzgojiteljev in profesorjev ponavljali snov glavnih predmetov in izvedeli, kako poteka matura. Podobno bo v tem tednu psihoterapevt Bogdan Žorž z dragoceniimi nasveti pomagal dijakom premagovati tremo in ohraniti potrebno koncentracijo. Tudi starši

lahko s pravilnim pristopom pripomorejo k temu, da bodo otroci na najugodnejši način preživeli to svojo prvo preizkušnjo znanja, zato bo g. Žorž o tem spregovoril tudi staršem. Sledili bodo vsakoletni **Izzivi**, to so aktivne počitnice, namenjene mladim po 11. letu starosti, ki bodo potekale v glavnem v dopoldanskem času, in sicer od 13. do 24. junija. Pester program obsega med drugim videodelavnice (pri katerih otroci sami ustvarjajo risane ali igrane filme, od zamisli preko igranja, režije in montaže), dnevne ekskurzije in raziskovalne izlete, kopanje v morju in sladki vodi, adrenalinske pustolovščine,

priljubljeni na **vstop v srednjo šolo**. Od 5. do 9. septembra dopoldne bodo ponavljali snov glavnih predmetov, a predvsem bodo de-

ležni informacij in nasvetov v zvezi s potekom pouka in metodami dela na nižji srednji šoli ter s pridobivanjem delovnih navad. Ob koncu tečaja se bodo lahko njihovi starši pogovorili z učnim osebjem.

Popoldanski pouk 2011/2012 se bo začel 9. septembra z informativnim srečanjem za starše gojenčev. Vodstvo Mladinskega doma opozarja zainteresirane starše, da imajo s predpisom pravico do 50% popusta pri letni vpisnini ter posebne ugodnosti pri vpisnini

tako pri Poletnostih kot pri vseh ostalih medletnih dejavnostih Mladinskega doma. Vpis na Poletnosti 2011 ter predpis k pošolskemu pouku 2011/12 je možen samo do 31. maja. Pri prijavi je treba poravnati vpisnino in eventualno letno članarino. Vse potrebne informacije do-

bite na sedežu Mladinskega doma, v ul. Don Bosco 60, tel. 0481 546549, 0481 536455 ali 328 3155040.

Obvestila

MePZ Lojze Bratuž vabi vse svoje nekdanje pevce na koncert, ki bo v petek, 20. maja 2011, ob 20.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž, da podoživijo 60 let prehojene pevske poti in skupaj nazdravijo.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča članom, da bo v ponedeljek, 30. maja, ob 18. uri v Gorici ob korzu Verdi 51/int. v Tumovi dvorani (3. nadstropje nad Feiglovo knjižnico) predavanje o zdravstvu na temo "Rvmatične težave in znaki rvmatičnih bolezni". Predavala bo dr. Sandra Lombardi. Za morebitne informacije po tel. 0481 532092 (Emil D.).

SD Sončnica in AŠZ Olympia prireja poletno središče Srečanja 2011 za otroke od 3. leta dalje od 13. junija do 29. julija v Zavodu Sv. Družine. Posebne ugodnosti s predpisom do 31. maja. Tel. št. 335 5952551 (Damijana).

SKPD F. B. Sedej sporoča, da je rok prijave na 41. Festival narodnozabavne glasbe "Števerjan 2011" podaljšan do 20. maja 2011.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja od 6. do 8. junija tridnevni izlet z avtobusom v Orlovo gnezdo, do Kimskega jezera, v München, Dachau in Salzburg. Vpisovanje po tel. 0481 390688 (Saverij), 0481 882024 (Ivo) in 0481 882183 (Dragica). Potreben je veljaven dokument za tujino. Na račun 100 evrov.

Slovensko planinsko društvo v Gorici prireja ob 100-letnici ustanovitve večdnevni planinkoturistični izlet v Bolgarijo od 25. junija do 3. julija. Prevoz z avtobusom. Prednost imajo člani.

Pomoč Japonski: Misijonski krožek Rojan zbira denarne prispevke, ki jih bo izročil p. Vladimiru Kosu za sirotišnico v Tokiu in za vse, kar je v tem popotresnem času najbolj potrebno za tamkajšnje ljudi v stiski. Dar lahko nakažete preko banke na: MISIJONSKI KROŽEK ROJAN, via Corderoli 29, 34135 Trieste, IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948, Codice BIC: CCTSIT2TXXX, Saksida - tel. 040 362120.

Mlajša gospa išče delo kot hišna pomočnica (likanje in čiščenje). Tel. 00386 31202993 (dosegljiva po 20. uri).

Prodajam trisobno stanovanje v centru Nove Gorice. Tel. 003865 3025373 ali 003865 3037325.

Čestitke

Na 6. natečaju cerkvenega zborovskega petja "Bogomir in Mirko Špacapan" je mešani pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana osvojil prvo mesto. Za uspešen dosežek čestita

zboru in zborovodkinji Aleksandri Pertot Zveza slovenske katoliške prosvete.

Sožalje

Ob smrti dolgoletne pevovodkinje Elvire Chiabai se je s hvaležnostjo za vse, kar je storila za cerkveno in posvetno petje, predvsem med mladimi, prisrčno spominja Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica in izraža svojcem občuteno sožalje.

Ob smrti gospodične Elvire se je s hvaležnostjo spominjajo njene nekdanje pevke mladinskega zbora Štandrež in izražajo iskreno krščansko sožalje svojcem.

Prosvetno društvo Štandrež se klanja spominu pokojne Elvire Chiabai za dolgoletno delo s štandreško mladino. Več desetletij je uspešno vodila otroški in mladinski zbor in z njim bogatila razne kulturne prireditve in cerkveno petje v štandreški cerkvi. Društvo izreka iskreno sožalje svojcem.

Darovi

Za Novi glas: N. N. 35 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 20.5.2011 do 26.5.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored: **Petek, 20. maja** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 22. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 23. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna, zabavna in zborovska glasba - Zanimivosti v naši okolici - Iz krščanskega sveta - Obvestila.

Torek, 24. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 25. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: 1797 - Napoleon na Soči III. del - Izbor melodij.

Četrtek, 26. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

SCGV E. KOMEL - ARSATIELIER Snovanja 2011

Moje pesmi

Četrta prireditev cikla Snovanja, ki ga prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Arsatelier, je bila v znamenju solopetja. Mlada mezzosopranistka Martina Kocina je svoje šolanje pod mentorstvom Franke Žgavec na tamkajšnji šoli zaokrožila s celovečernim koncertom na gradu Dobrovo. Ob klavirju jo je spremljala Aleksandra Pavlovič, pri eni skladbi pa se jima je pridružil še violončelist Aleksander Sluga. Mlada pevka prihaja z Dobrovega in zato je bil nastop na gradu Dobrovo vsekakor pričakovani, zlasti so ga toplo sprejeli številni poslušalci, ki so dvoranu povsem zapolnili. V Goriških Brdih mezzosopranistko poznajo kot pevko s prelepim glasom, ki je že kot dekletce pogosto zapela tudi ob svojem očetu harmonikarju.

Martina Kocina končuje študij muzikologije in slovaškega jezika na Filozofski fakulteti v Lju-

bljani, poleg solopetja pa je še kot otrok uspešno končala tudi

osnovno šolanje iz klavirja. Na koncertu je pokazala, da ima vse atribute tudi za akademsko šolanje na tem področju. Program, s katerim se je predstavila, je združeval tiste pesmi, ki so pevki najbolj pri srcu. Na nekatere 'svoje' pesmi je navezana več časa, druge je spoznala v času šo-

skladatelja Huga Wolfa ter do Brahmsa iz obdobja romantike. Za konec pa je vstopila tudi na področje opernega ustvarjanja - morda najtežjega na področju solopetja. Ponovno je v kronološkem smislu predstavila štiri znane arije iz Händlovega Rinalda, Mozartove Figarove svatbe, Von Flotove Marthe in Straussovega Netopirja. Mezzosopranistka Martina Kocina je vse pesmi zapela tehnično brezhibno. Njen glas je poln, voluminozen. Barva je svetla in bleščeče radoživa, polna optimizma. Spretno niza glasovne nianse. Zmogljivost in prožnost glasu sta bili enaki na začetku in koncu koncerta. Za učenko nižje stopnje je bila interpretacija presenetljivo navdušujoča. Tudi izgovarjava številnih tujih jezikov (nemščina, italijanščina, angleščina) ji ni predstavljala nikakršne težave.

Vsekakor je bil celoten nastop na tako visoki umetniški stopnji tudi zaradi suverene in občutene igre pianistke Aleksandre Pavlovič, ki je kot izkušena glasbenica znala slediti njeni interpretaciji. Svoje mojstrstvo pa je pokazala ravno na delih, ki so ji bili v partituri namenjeni, v splošnem pa dajala prednost pevki. Njene pesmi so vsekakor očarale poslušalce tudi z dodatkom briške Čriešnje so rdače, kjer se ji je na odru pridružil s harmoniko njen oče. In tako je dosegla sanje vsakega umetnika; pripravila je odličan nastop pred najzahtevnejšimi poslušalci - domačimi.

MS

Goriška Mohorjeva družba

vabi na predstavitev knjige

Samostojna Slovenija bodi pozdravljena

Osamosvajanje Slovenije v zamejskem periodičnem tisku 1988-1991: Katoliški glas, Novi list, Dom, Mladika

V ponedeljek, 23. maja 2011 ob 18. uri v galeriji Ars Travnik 25 v Gorici

lanja. S tem je delila s svojimi prijateljicami in prijatelji, z družinskimi člani, s sovaščani in z vsemi poslušalci na koncertu delček svojega intimnega sveta. Nesebično je podarila lepoto in vsa svoja občutenja ob doživljanju glasbe, ki je 'njena'. Program je tako obsegal priredbe slovenskih ljudskih in pozno-romantične in impresionistične pesmi slovenskih skladateljev, kot so Anton Lajovic, Lucijan M. Škerjanc in briški skladatelj Rado Simoniti. Iz svetovne zakladnice samospava pa se je kronološko sprehodila od pozno baročnega Händla, do klasicističnih mojstrov Haydna in Mozarta, umestila pesem slovenskega

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vključno vabi na odprte razstave

FRANCO DUGO

Antološka razstava ob življenjskem jubileju

umetnika in njegova dela bo predstavil **Giancarlo Pauletto**

glasbeni poklon: **Aleš Lavrenčič**, violina

Hilarij Lavrenčič, klavirska spremljava

Kulturni center Lojze Bratuž

četrtek, 19. maja 2011, ob 18. uri

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ PRAZNIK ŠPARGLJEV 2011

20., 21., 22., 28. in 29. maja Štandrež - župnijski park med lipami

petek, 20. maja 2011

20.45: odprtje fotografske razstave Milana Brešana

sobota, 21. maja 2011

17.00: slikarski natečaj ex-tempore na temo Prosti čas
20.30: ples z ansambлом SOUVENIR

nedelja, 22. maja 2011

19.00: nastop osnovne šole Fran Erjavec - Štandrež in otroškega cerkvenega zbora Štandrež ples z ansambлом HRAM

sobota, 28. maja 2011

20.30: ples z ansambлом SOUVENIR

nedelja, 29. maja 2011

14.30: slalom bike
19.00: nagajevanje natečaja ex-tempore in slalom bike nastop MoPZ Kromberški Vodopivci nastop dramske skupine PD Štandrež s komedijo Ah, te pravljice! ples z ansambлом HRAM

Na voljo odlični šparglji, jedajača, pijača in bogat srečelov!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Osmo številka mladinske revije Galeb Aprilska razneženost

“Ves raznežen je april”, pravi prvi stih pesmice *April*, ki je nastala izpod peresa Martine Legiša, likovni pečat pa ji je kot vedno slikovito dodal Štefan Turk, bralci jo bodo našli na peti strani osme številke mladinske revije Galeb. Na aprilski naslovnici zajček začudenih oči, dolgih ušes in brkov ima pred sabo velikonočno jajce, ob sebi pa omarico s poličkami, polnimi pirhov. V živih barvah je risbico narisala Urška Terpin, četrtosolka OŠ Josip Jurčič iz Devina. Učenci iz OŠ Virgil Šček iz Nabrežine so Galebu poslali risbice, na katerih se med pisanimi rožicami skrivajo različne živalice. Proti koncu letošnjega aprila je bila Velika noč in zato se je iznajdljivi kuhar Škrobek poigraval s trdokuhanimi jajci in

he v aprilski Galebovi likovni delavnici predstavlja Jasna Merku'. Velikonočni zajčki vabijo otroke k rešitvi didaktične naloge Anje Kokalj v nežni ilustraciji Daše

Kokoške kuharja Škrobka iz trdokuhanih jajc, ilustrirala Chiara Sepin

tako hudomušno ilustrirala Živa Pahor. Enako tematiko je izbrala Bina Štampe Žmavc za svoje verzice z naslovom *Deževanje*, ob ilustraciji Alenke Sottler. Mednarodnemu dnevu mladinske književnosti (2. aprila), in Svetovnemu dnevu knjige (23. aprila) je namenjena pesmica *Zvezdane Majhen Knjiga je moja izbira*. Risbico v hladnejših barvah ji je pridala Mojca Cerjak. Otrokom posebno priljubljen pesnik Tone Pavček nadaljuje svoje 'raziskovanje' raznovrstnih angelov. Tokrat je na vrsti angel za sirote. Z velikimi vseobsegajočimi perutmi ga je prikazal Klavdij Palčič. V aprilski številki je tudi veliko prozega branja. Štefica Kac Marn, ob drobnih ilustracijah Erike Cunja, pripoveduje o Čivki in Čivku, dveh vrabčkah, ki jima hrano daje fantiček David. Kako prebrisan je naš Pavliha, pripoveduje pravljica *Pavliha in Školjski roparski vitezi*, ki jo je po ljudski pripovedi pripravila Marjeta Zorec in tu-

Simič. O vremenski muhavosti poje pesem *Aprilska*, ki jo je šegavo sestavil Žiga Gombač in prav

di pripisala pojasnili o tipičnem junaku slovenskih zabavnih pripovedi in gradu Školj, blizu Škocjana pri Divači; izvirno je zgodbo ilustrirala Chiara Sepin. Tatjana Kokalj pripoveduje o radodarni deklici Neži in lenem dečku Vidu. V risbo ju je lepo ujela Katerina Kalc. Jarem, ki so ga kmetje natikali volu, so tokrat spoznali vnučki, ki se vselej radovedno pogovarjajo z dedkom. Ta jim razkriva pozabljene besede, ki so bile nekoč v kmečkem svetu povsem vsakdanje. Rubriko piše Darinka Kobal, nazorno pa jo ilustrira Magda Tavčar. Berta Golob se je odpravila na Muljavo, rojstni kraj Josipa Jurčiča, in se pomudila pri pisatelju in njegovih literarnih delih. Makedonsko ljudsko pravljico o lisiči, volku in kameli je prevedla in priredila Klarisa M. Jovanovič, ilustracijo v razpoznavnem slogu je prispeval Venko Dolenc. V zajetni aprilski številki Galeba so še pesmica *Vide Mokrin Pauer* o martinčku Martinu, ki ga je prisrčno upodobila Katerina Kalc, Galebov kviz, vila Bogomila, ki tokrat nabira regrat, pesmica Šolarjev *COŠ Pinko Tomažič* iz Trebč v poklon Prešernovemu nagrajencu Miroslavu Košuti, zgodba v stripu o miški in medvedu, ki sta šla v Piran, pa še križanka *Marko in note Vere Poljšak* in Magde Tavčar. Res pestro branje za vsakogar!

Na Univerzi v Vidmu

Pomladno dogajanje med študenti slovenščine

V petek, 6. maja 2011, je študente slovenščine na Univerzi v Vidmu obiskal profesor in raziskovalec dr. Vincenc Rajšp. Profesor je že več let direktor Slovenskega znanstvenega inštituta na Du-

Dr. Vincenc Rajšp

naju, kot predavatelj pa je predaval na Univerzi v Mariboru in Univerzi na Primorskem. Predavatelj je študente očaral s predavanjem o uveljavljanju slovenščine v javnem življenju od 16. do 19. stoletja. Prikaz je začel z opisom zgodovinskih razmer na Slovenskem pred 16. stoletjem in v 16. stoletju, nato pa s podrobno predstavitev temeljnih književnih del v slovenskem jeziku. Prikaz je obogatil z zgodovinskimi kartami, s katerimi je ponazoril premik meddržavnih in jezikovnih mej v zgodovini. Ob ponazoritvi mej smo imeli možnost pogovoriti

se o medsebojnih kulturnih vplivih. Časovno nam je predstavil jezikovni razvoj vse do konca 19. stoletja in vse skupaj osvetlil tudi z zgodovinskega vidika. Na koncu pa smo se ob diskusiji naučili še marsikaj novega.

Predavanje je študentom slovenščine pustilo kar velik pečat, saj so imeli možnost dopolniti tako zgodovinsko znanje kot znanje jezika. Marsikoga pa je na novo očarala prepletenost evropskih kultur v zgodovini.

Pomlad nadaljujemo s predvajanjem slovenskih dokumentarnih filmov, ki se bodo zvrstili v treh četrtekovih večerih v maju. V četrtek, 12. maja, smo si ogledali dokumentarni film o Maksu Fabianju in Jožetu Plečniku, 19. maja bo film o nastanku Nove Gorice, 26. maja pa dokumentarni film o kulturni raznolikosti in zgodovini Slovenske Istre. Lepo vabljeni! / Urška Kerin, lektorica slovenščine v Vidmu

Sprehod po hiši otrok Frančiška Sedeja v Novi Gorici Kaj vse zmorejo otroci!

Otroci so naša prihodnost, večkrat slišimo in pravimo. Res je, otroci bodo prevzeli naš svet in jim moramo zato nuditi najboljše, predvsem z vzgojnega vidika. Res pa je tudi, da so otroci že pri svojih ranih letih neverjetno dojemljivi, neskončno zmogljivi. Odrasli jim večkrat v pravih trenutkih premalo potrebujejo jasno starševsko figuro, ki v današnjem svetu blede. Z vzgojiteljem Danjelom Vidmarjem sem se sprehodil po Hiši otrok Frančiška Sedeja v Novi Gorici, kjer s primernim znanjem in v spodbudnem okolju nudijo varstvo predšolskim otrokom po metodi slavne italijanske zdravnice, psihologinje in vzgojiteljice Marie Montessori. Otroci se tam učijo rasti po principu "pomagaj mi, da naredim sam". Tovrstnih vzgojnih ustanov Montessori je v Sloveniji in po svetu izredno veliko, prav povsod pa srečamo nasmejane in vedoželjne malčke.

Metodo "pomoč življenju" je osnovala prva italijanska zdravnica Maria Montessori, ki se je v začetku 20. stoletja uprla zastarelemu šolskemu sistemu. Zamislila si je drugačno, bolj prijazno, spodbudno in pošteno pedagogiko, ki spoštuje individualne specifičnosti vsakega posameznega otroka. V novogoriški Hiši otrok Frančiška Sedeja se Danjel in kolegice ukvarjajo izključno z vzgojo predšolskih otrok, in sicer v skupini do pol drugega leta ter v skupini do šestega leta starosti. V prepričanju, da je otrok v zgodnjem obdobju življenja s t. i. srkajočim umom sposoben brez napore vpijati vase izkušnje, vtise in znanje iz okolja, se vzgojitelji

posvečajo celodnevno delu, ki je pravzaprav igra. Življenje je igra, igra je delo, življenje je

(vzgojno) delo. Srkajoči um otroka najboljše polnimo z delom v idealni učilnici, ki jo je sama Montessorije-

va razvila. Velik prostor je razdeljen na pet samostojnih delovnih področij, v katerih otrok dobi potrebna učna orodja za razvijanje znanja, psihofizičnih sposobnosti in spretnosti. Učitelja in katedra ni več, tudi šolske klopi zmanjkajo, učitelj postane vzgojitelj, ki otrokom prikazuje razne vaje z razpoložljivimi orodji, ki naj bi otroku omogočale, da sam razume "problem" in ga s svojo inteligentno iznajdljivostjo tudi reši. Otrok se tako rekoč sam uči, od okolja potrebuje le primerno motivacijo in orodja, s čimer "naravno" rastejo samozavest, samostojnost, koncentracija in zbranost, volja, usklajenost gibanja, morala, občutek za red in ne zadnje znanje in intelektualne spretnosti. A bodimo konkretni. Otroci se v tipičnem vsakdanu sistematično premika od področja zaznavanja, preko jezikovnega področja, tistega namenjenega matematiki, znanosti in geo-

grafiji, do področja umetnosti in vsakdanjega življenja. Na vsaki etapi ima na razpolago t. i. montessori materiale, igrala in učila, ki jih je patentirala sama vzgojiteljica. Gre za lesene palice različnih barv in velikosti, kocke in tulce, zvončke, rotpulje in glasbila, lesene črke in številke, posebna računalna, zemljevide, zastave in atlase, publikacije različnih oblik in vsebin, risalnice, lesenke, akvarije in najrazličnejša barvila ter papirnate površine, izvirne posode z različnimi vsebinami, zemljo, vodo, magneti, kockami, namizna igrala, namenjena prepoznavanju razlik lahke teže, toplo-mrzlo, hrapavo-gladko, plava-se potopi, nešteto drugih pogruntavščin pa vse do pravega minidoma, kjer

skupaj plešemo, pojemo, se gibljemo in v tišini poslušamo". Simboličen primer se mi zdi navada, da se otroci Hiše otrok Frančiška Sedeja vsak dan odpravijo na sprehod, in to v vseh vremenskih razmerah. "Prelahko je pešati samo ob lepem vremenu", razkriva Danjel, "ob dežju in snegu se pač primerno oblečemo, opremimo in zavijemo", in stvar je povsem enostavna". Res je, svet zunaj nas ni samo svet sončnih pomladnih dni, potrebno ga je spoznati v vseh obdobjih, tudi ko zaveje veter in moči dež. Hiša otrok Frančiška Sedeja v Novi Gorici, ki ponuja varstvo predšolskim otrokom po metodi Marie Montessori, je prostor učenja in vzgoje, kjer se svet prikaže v vsem svojem bogastvu.

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Majska nuč

Ku zlata barkca
pa zvezdnen murje
prve krajec plava.
Sez spačite zemle,
ku u lebzjane prve,
dehti usa mlada trava.
Večirne ruasce
suo lehe parahlale,
dehtječe kelhce
suo majence razpalankale.

Slauc u grmičje lubcuo vabe,
po štuolnah uohcetarjo žabe.
F'nt se za dekelcuo uozira,
srceje me mlado ne da mira.

Marija Mijot (1903-1994)

Pesem diši po majskeem vzdušju, prepojenem z ljubezenskim hrepenenjem, oplaja nas z opojnimi vonjavami prebujajoče se narave. Vanje se potopimo, tako da z verzij zaplavamo, kot lunin prvi krajec - zlata ladjica - zaplava v zvezdnato morje. In tedaj zadehti po ljubezni, ki prešinja vsa živa bitja in daje moč

mladi travi, da poganja, čudovitemu slavčkovemu petju ali regljanju zab v mlakah, *štuolnah*. Maj tudi moj - rojstni mesec, je eden najlepših, če ne najlepši v letu, in tržaška pesnica Marija Mijot je znala z jezikovnimi narečnimi sredstvi poustvariti pesniško govorico tega radostnega pomladnega obdobja. Verzi me prevzamejo s svojim blagim zvokom, s spevnostjo, osnovano zlasti na glasovnem slikanju rahlo zvenečih h-jev in l-jev (*dehti..., lehe parahlale, dehtječe kelhce...*). Vse je en sam vonj, vonj mladostnega življenjskega zagona in porajajoče se ljubezni. Vse kipi kvišku, majnice razpirajo cvetove (to dogajanje je pesnica označila z izrazom *razpalankale*, ki jasno nakazuje svoj romanski izvor - *spalancare*, na stečaj odpreti), v fantovem srcu se vnama ljubezen. Pesem sodi v zbirko *Souze jn smeh* (ZTT 1969), ki z naslovno antitezo ponazarja bistvo življenja, razpetega med žalost in veselje.

V njej so poleg etnografsko zanimivih pesmi o praznovanjih in običajih tudi otroške in ljubezenske pesmi. Narečno pesništvo, ki ga gojijo verzni ustvarjalci obrobni slovenskih pokrajin, zlasti rezijanski in beneškoslovenski pesniki, je zaradi svoje specifične večkrat bolj na obrobju slovenske kulturne zavesti, je pa zaradi narodno-pomembne vloge (in ne samo!) med oboževalci leve poezije vedno živo. Svobodni ustvarjalčin duh se v dolžini kitic in verzov na področju apriornim formalnim zahtevam. V prvi kitici so opazne predvsem ženske in moške asonance (npr. *barkca - plava; murje-zemle-prve-ruasce-kelhce*), v zadnji štirivrstičnici pa prevzame osrednjo vlogo zaporedna rima, ki majske pesem zaokroža v realistično sličico trepetajočega mladega zaljubljenca.

Kratke

Krištof Zupet razstavlja v Bovcu

Društvo Ars iz Bovca vabi v soboto, 21. maja, ob 20. uri v cerkev Device Marije v polju v Bovcu na odprtje razstave umetniških del Krištofa Zupeta.

Umetnika in njegovo delo bo predstavil Silvester Gaberšček.

Krištof Zupet, rojen v Ljubljani l. 1939, je v '60. letih študiral na Akademiji v Ljubljani; močno ga je oblikovalo zgodnje spogledovanje z impresionisti, kasneje ekspresionistično iskanje v tradiciji klasičnega evropskega slikarstva. Na njegov osebnostni in umetniški razvoj sta močno vplivala duhovnik Jože Demšar in dramatik Ivan Mrak.

Tematsko se posveča stvarnosti in ostaja slogovno zavezan realizmu, ki ga izrazno pogloblja in vsebinsko nadgrajuje. Še najbolj znan in prepričljiv je v portretu oz., kot mu sam pravi, v "popotovanju po obrazu". Živimi in pogosto naravnost pretresljivimi portreti ne odkriva samo upodobljenčeve povrhnjice, temveč s svojo intuicijo sondira njegovo ozaveščenost in celo podzavest. Značilno je tudi, da se mu spekter barv rojeva pri vsakem obrazu na novo. Zupet ni le slikar, temveč tudi književnik, saj piše in objavlja eseje, dnevniške zapise, filozofska razmišljanja idr.

Tekmovanje Frišna proza

Po uspehu tekmovanja Frišne poezije, ki je v aprilu prvič potekalo na Mostovni v Solkanu, so se odločili, da priredijo tekmovanje tudi za tiste, ki so doma bolj v prozi. Vsi, ki ustvarjate na področju proze, ste zato toplo vabljeni, da se udeležite tekmovanja, ki ga bodo priredili na Mostovni v mesecu juniju. Pobrskajte po predalih za kakšnimi starimi zapisi ali vzemite v roke svinčnik, prepustite se domišljiji in pošljite svoje zgodbe, seveda le tiste, ki še niso imele knjižne objave. Vsak lahko sodeluje z eno zgodbo, ki ne sme biti daljša od 4000 znakov s presledki. Zgodbe s svojimi podatki (ime, priimek in telefonska številka) pošljite do 31. maja na literarni. cetrcki@gmail.com. K sodelovanju vabijo tudi vse poslušalce, saj bodo prav ti z glasovanjem odločili zmagovalca oziroma zmagovalko Frišne proze. / Bee

Mladi na odru v Doberdolu

SKD Hrast iz Doberdola vabi na večer Mladi na odru, ki bo potekal v domači župnijski dvorani v soboto, 21. maja, ob 20.30. Večer bodo oblikovali Otroški pevski zbor Veseljaki, ki

ga vodi dirigent Lucija Lavrenčič, in mladinska gledališka skupina Hrast z igrice Butalci; na besedilo Frana Milčinskega je zabavne dogodivščine priredila in zrežirala Jasmin Podveršič.

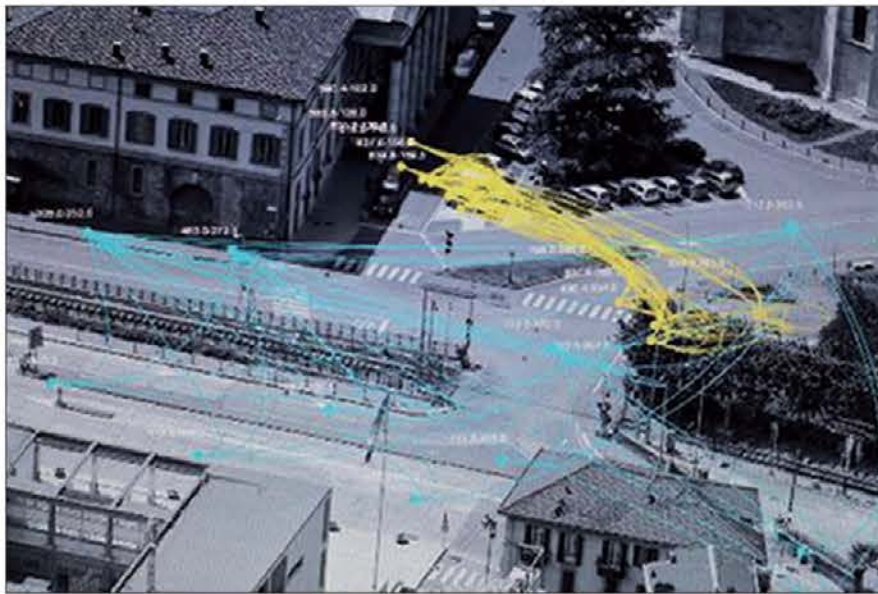
Ljubljana / Mednarodni grafični likovni center
BridA: Zamenjaj barvo!

Mednarodno muzej javljen kolektiv BridA, ki se od svoje ustanovitve leta 1996 posveča različnim likovnim praksam, slikarstvu, grafiki, videu, fotografiji, zvočnim in prostorskim postavitvam ter zajema široko področje od tradicionalnih likovnih praks do sodobnih umetniških akcij, sestavljajo trije novogoriški umetniki, Sendi Mango, Jurij Pavlica in Tom Kerševan, ki so se prvič srečali med študijem na Akademiji lepih umetnosti v Benetkah. Za njihovo produkcijo je značilno prehajanje s področja likovne stvarjalnosti na področje znanosti ter povezovanje umetniških praks s tehnologijo. Že od vsega začetka se ukvarjajo z analizo vloge umetnika v sodobni družbi, problematiko avtorstva in avtonomije umetniškega dela, zato pri svojih projektih poudarjajo ravno proces razvoja predmeta, gledalca pa pogosto vključujejo v postopek nastajanja umetniškega objekta.

Delo skupine je zelo heterogeno, sestavljeno je iz različnih sklopov in vsebin, ki prehajajo od problematike sodobnega slikarstva k vizualizaciji informacij, do analize sistemov nadzora družbe, nanotehnologije in drugih. Razstava z naslovom Zamenjaj barvo!, ki je v ljubljanskem Mednarodnem grafičnem likovnem centru

(MGLC) na ogled med 22. aprilom in 12. junijem 2011, predstavlja izbran pregled njihovega delovanja. Ob razstavi je izšel tudi katalog, ki s fotografijami, besedili Božidarja Zrinskega, Ide Hiršfelder in intervjujem, ki ga je s skupino imel italijanski kritik in kurator Domenico Quaranta, zelo dobro prikazuje njihovo produkcijo.

Člani skupine so se že med študijem v Benetkah, kjer so bili deležni tradicionalne

izobrazbe v slikarstvu in grafiki, spraševali, kako bi lahko z uporabo znanstvenih analiz in novih tehnologij posegli v proces ustvarjanja in razvoja likovnega dela. Ustanovitve kolektiva niso zavestno načrtovali, posvečali so se računalniški grafiki, oblikovanju, digitalni fotografiji in tako so nastali prvi skupinski projekti. Ime BridA

pa so prvič uporabili pri prijavi na razpis za plakat ob 50. obletnici Nove Gorice leta 1997, povzeli so ga po imenu vaškega korita v Šempasu. Zase pravijo, da niso nikoli nehali biti slikarji, z analizo procesa likovnega ustvarjanja pa so hoteli demistificirati in razkriti odnos umetnika do svojega dela. S serijo Ljubljanske vedute (2004) so tako slikarji odvzeli tradicionalno podobo kreativnega genija in ga postavili v vlogo

urejevalca vizualnih podatkov. Avtorji so namreč naključne mimoidoče spraševali, kaj jim je na slikah všeč, in to prenesli na platno. Ta proces so nadaljevali tudi v projektu Naredi sam / Do it yourself (2005). Na osnovi matematične formule so sestavili zvočni posnetek z rigoroznimi navodili za sestavo slike s štirimi

barvami. S tem so uknili individualni izraz in vlogo slikarja prenesli na gledalce, ki so tako postali aktivni udeleženci. Pri tem pa so računali tudi na pojav napak, ki so pomenile spremljiv faktor v postopku. V razvoju sistema Modux Datascape (2005) so nadaljevali s sestavo načina za avtomatično generiranje slike. V prvi fazi so se spraševali o realizmu v slikarstvu. Za prikaz krajine so najprej zbirali različne statistične podatke; določeno statiko in njene spremljivke so tako upodobili skozi simulacijo meritev vlage, hrupa, temperature, ljudi ..., ki so jih s pomočjo algoritma spre-

menili v abstraktne geometrijske oblike različnih barv - vidne podatkovne krajine. Sistem Modux so v naslednjih fazah nadgradili, slikovno površino so spravili v gibanje, vključili nove meritve in v vsebino. Z zbiranjem, predelovanjem in prečiščevanjem informacij so se ukvarjali tudi pri Informacijskem pospeševalniku (2007), ki je neke vrste formalni prikaz potovanja informacij in njihove vloge v sodobni družbi. Z

večmedijsko instalacijo Tracked (2008), ki v topografsko mestno strukturo riše krivulje, pa so prešli na analizo nadzora, ki ga je danes vsakdo deležen preko kamere, bančnih računov, telefona, interneta. V drugi fazi projekta so lani postopek nadzora vzpostavili v slovenskem parlamentu med 23. sejo državne zbornice.

Katarina Brešan

Kulturni dom Trst: Slavnostna podelitev prve nagrade Tantadruj

Vseh treh priznanj se je veselilo
Slovensko stalno gledališče

Veliki dvorani Kulturnega doma v Trstu - v njej je sicer zevalo kar nekaj praznih sedežev! - je v četrtek, 12. maja, bilo nadvse slovesno. Na odru najstarejšega gledališča na Primorskem so namreč razglasili dobitnike prve nagrade Tantadruj, ki so si jo zamislila vodstva treh primorskih gledališč, Slovenskega stalnega gledališča Trst, Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica in Gledališča Koper, da bi nagradila ustvarjalnost primorskih gledaliških umetnikov, ki jih znani gledališki festivali v Sloveniji večkrat 'mačehovsko' prezrejo. Tantadruj, posebej svobodnega duha, je, kot znano, osrednji lik istoimenske novele Cirila Kosmača. Žirija, ki so jo sestavljali igralec in režiser Boris Cavazza, gledališka kritičarka Zdenka Lovec in igralka Minu Kjuder, dobitnica Borštnikovega prstana 2009, je nagrado za življenjsko delo, bronasto masko kiparja Jakova Brdarja, soglasno podelila tržaškemu režiserju Mariu Uršiču (1939), ki si je na začetku svoje gledališke poti nabiral izkušnje kot asistent Jožeta Babiča in drugih slovenskih režiserjev, nato pa samoniklo rasel in se levil v zrelega režiserja. Z bogatim, svojevrstnim umetniškim opusom - ustvaril je preko 70 predstav - je neizbrisno zaznamoval predvsem primorski gledališki prostor, še posebno pa umetniško pot slovenskega tržaškega gledališča z dolgim, nad štiri desetletja plodnim umetniškim snovanjem v njem. V sedemdesetih in osem-

desetih letih je svoj pečat vtisnil tudi v Primorskem dramskem gledališču v Novi Gorici, v katerem je bil nekaj let tudi umetniški vodja. Prejel je več nagrad, tudi nagrado Borštnikovega srečanja 1988 in dve nagradi Prešernovega sklada. Uršič se je ob prejetju nagrade, katere utemeljitev je prebrala Minu Kjuder, vidno ganjen z daljšim nagovorom, ob utrinkih z dolge poklicne poti in kaki anekdoti iz bogatih spominov zahvalil vsem, posebno prisrčno pa svoji sopotnici, igralki Mirandi Caharji, ki je pod njegovo taktirko ustvarila nekaj nepozabnih, dovršenih, polnokrvnih ženskih likov. Strokovna žirija, ki so jo sestavljali Matej Bogataj, Marko Sosič in Mojca Kranjc, si je ogledala deset premiernih uprizoritev letošnje sezone treh primorskih gledališč (tri iz SNG Nova Gorica, štiri iz Gledališča Koper in tri iz SSG Trst - njihovi naslovi in fotografije iz odskih postavitev so se pokazali na velikem platnu ob pevski spremljavi). Kot so zapisali, je bilo v teh predstavah kar precej žanrske pestrosti in kar nekaj tudi gledaliških presežkov. Tako so nagrado za najboljšo igralsko stvaritev sezone 2010/11 soglasno namenili Nikli Petruški Panizon

za vlogo Katre v uprizoritvi Kažin ali Karabinjerjeva Katra Vlaha Stulija v režiji Vita Tauferja in izvedbi SSG Trst, ker jo je odigrala "silovito in mediteransko tempe-

Nagrajenec Mario Uršič z igralko Lara Komar (foto Kroma)

ramentno, njena energija in način igre postavita mero igralskemu delu uprizoritve. Slutnjo o zavozenem življenju skuša lik preglasiti s pozunanjenjo grobstvo,

ki je v interpretaciji Nikle Petruške Panizon druga stran tragičnega spoznanja o lastni nemoči, kar Katri doda globljo, bolj zavezujočo dimenzijo". Nagrado je igralki ob Mojci Kranjc izročil dr. Gregor Veselko, predsednik uprave Luka Koper, glavni pokrovitelj primorskih gledaliških nagrad - poleg le-tega je finančna družba KB 1909 iz Gorice. Omenjena žirija je tudi nagrado Tantadruj za najboljšo uprizoritev iztekajoče se sezone dodelila Slovenskemu stalnemu gledališču Trst, in sicer predstavi Zlati zmaj Roland Schimmelpfenniga v režiji Januša Kice. Nagrado je prevzel Primož Bebler, le še za malo časa umetniški vodja SSG. V obrazložitvi piše tudi: "Tak način igre - sodoben v izrazu, natančen v razmisleku in razgiban v izvedbi - zahteva kompaktno, homogeno, okretno in duhovito igralsko zasedbo. In tržaški ansambel se je v Zlatem zmaju izkazal kot udaren in povezan kolektiv, obenem pa je vloge ustvaril kot serijo individualnih, celo vrhunskih igralskih dosežkov".

Tako so se odločili člani žirije. Zanimivo pa bi bilo izvedeti, ali so s temi odločitvami zadovoljni in o pravilnosti izbire prepričani

tudi gledalci, ki spremljajo ustvarjalne usmeritve in dosežke vseh treh ali vsaj dveh primorskih gledališč. Prihodnje leto bo podelitev nagrad v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica. Mar bodo takrat šle njemu vse predvidene nagrade? -

Pred slovesno razglasitvijo in izročitvijo nagrad so se na odru zvrstili izrezi odlomkov iz zadnje premierne uprizoritve SSG, Ivon Cankar (Poln profil) v režiji Mihe Goloba. Na programu je bila napovedana predstava Zlati zmaj, a je odpadla zaradi poškodbe igralca. Po Cankarjevih kritičnih mislih, ki so zavele iz predstave, lepljenke iz življenja in dela velikega predstavnika moderne, kot jih je v uprizoritev strnil Miha Golob, je povezovalka večera, igralka SSG Lara Komar, k mikrofONU povabila predsednico Upravnega sveta SSG, dr. Majo Lapornik Pelikan, ki je med drugim naglasila, da je ena izmed plemenitih srčik vsake vrhunske umetnosti "biti glasnik neminljivnega in neuničljivega iskanja ter upovedovanja človekove intimne izpovedi, stiske in sanj, biti v tem tudi glasnik časa in hkrati znanik novega, ki se morda kdaj nevidno, a tudi nezadržno poraja. V tem duhu se začneja novo poglavje sodelovanja treh primorskih gledaliških sredin in v nocojšnjem večeru doživlja svoj prvi vrhunec". Lapornikova se je iskreno zahvalila gostom, ki so se udeležili slavnostne podelitve prvih Tantadrujev: ministrici za kulturo RS Majdi Širca, državnemu sekretarju Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Borisu Jesihu, generalni konzulki RS Vlasti Valenčič Pelikan, predsedniku tržaškega pokrajinskega sveta Borisu Pangercu, predsedniku SKGZ Rudiju Pavšiču, predstavniku SSO Ivu Corvi, predsedniku SP Mariju Maverju,

direktorju RTV Slovenija Marku Filiju, poslancu državnega zbora RS Branku Juriju, direktorju SNG Nova Gorica Jožku Čuku in direktorici Gledališča Koper Katji Pegan, pa še Cesareju Leviju iz gledališča Nuovo Teatro Giovanni Da Udine. Lapornikova je želela, naj bi se s to podelitvijo začelo obdobje bolj intenzivnega in bogatega sodelovanja med primorskimi gledališči, ki je v našem prostoru in času nekaj normalnega, seveda v Tantadrujevem duhu svobode in pravice do individualne svojosti in iskanja bližnjega, pa seveda z igralsko govornico, ki je izpovedna in tudi komunikativna, pa zato nič manj drzna in inovativna. Želela je tudi, da bi gledališka govornica SSG segala od Milj do Kanalske doline, na Slovensko in v italijanske kulturne kroge ter v realnost drugih manjšinski skupnosti v Evropi.

Na oder je nato stopila ministrica Majda Širca, ki se je navezala na Kosmačevega Tantadruja in dejala, da so tudi gledališniki posebejni in tudi njim realnost ni vedno naklonjena. Poudarila je, da je tovrstno zavezništvo, združeno v skupni nagradi, ki so si jo omislili vsi trije teatri, Koper, Nova Gorica, Trst - smeje je dejala, da zveni skoro kot Tiger -, odlično, in sicer toliko bolj, ker se to dogaja v ustvarjalnem okolju umetnosti. Nagrajencem je izrekla čestitke. Čestitala je tudi za vse novosti, ki so se v zadnjem času zgodile v tržaškem gledališču, tudi za njegovo vključitev v resor ministrstva za kulturo RS, in s tem prispevale k njegovi stabilnosti, pa tudi v koprskem gledališču, ki je dobilo nove prostore, in SNG Nova Gorica za Mali oder.

Praznično vzdušje je zavelo še v atriju, kjer so si sledile čestitke in zdravice.

Iva Koršič

Kratke

Povojno preganjanje kmetov in kmečki ter politični upori

V Peterlinovi dvorani v Trstu bo na "ponedeljkovem večeru" 23. maja spet na vrsti vroča, a v glavnem zamolčana tema slovenske polpretekke zgodovine. Gre za preganjanje kmetov in za kmečke upore v Sloveniji v letih 1945-55 ter za problematiko ilegalnih skupin v letih 1945-52. Te so bile v mnogočem izraz upora tlačnega kmečkega

Jože Dežman

prebivalstva, čeprav so se prepletale tudi ideološke in politične silnice, tajne službe in provokacije politične policije. Za okroglo mizo, ki jo prireja Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černetca, je dal pobudo nedavni izid dveh obsežnih publikacij.

Mohorjeva družba v Celovcu je na 480 straneh izdala zbornik Le vkup le vkup uboga gmajna, Preganjanje kmetov in kmečki upori v Sloveniji 1945-1955. Uredil ga je donedavni direktor Muzeja novejšje zgodovine Slovenije v Ljubljani zgodovinar Jože Dežman, ki je zanj tudi napisal temeljno študijo. Ob Dežmanu pa v zborniku sodelujejo avtorji razstave z enakim naslovom, ki je bila na ogled v omenjenem muzeju od decembra 2009 do junija 2010. V zborniku je tudi veliko dokumentov, zgodb in pričevanj. Nekaj pričevanj zadeva tudi Primorsko.

Študijski center za narodno spravo iz Ljubljane pa je objavil monografijo "Za svobodo, kralja in domovino", Ilegalne skupine v Sloveniji med letoma 1945 in 1952. Zgodovinarica dr. Mateja Čoh v njej predstavlja nastanek, organizacijo, delovanje in oboroženo ter sodno zatiranje povojnih protikomunističnih ilegalnih skupin ali "band". Teh je bilo okoli 35 in so se med seboj razlikovale, saj so bile večinoma spontane, nekatere so organizirali politični emigranti, druge pa so bile sad provokacij same Udbe. V študiji na 319 straneh velikega formata se obravnava tudi protirežimsko ilegalno in obveščevalno delo na Tržaškem in Goriškem.

O omenjenih vprašanih bodo ob okrogli mizi spregovorili zgodovinarji Jože Dežman, kustosinja v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije Irena Uršič in vodja Razvojno raziskovalne enote Študijskega centra za narodno spravo dr. Mateja Čoh ter direktor Mohorjeve v Ljubljani mag. Martin Lisec.

Dolina / 33. Prežihovo srečanje
Po sedmih letih Prežihovo srečanje šol spet v Dolini

V petek, 20. maja, se bo v Dolini srečalo sedem Prežihovih šol in skupaj bodo preživele dva nepozabna dneva.

V poznih jutranjih urah je predviden prihod vseh šol: iz Raven na Koroškem, iz Srednje Bistrice pri Lendavi, Ljubljane, z Jesenic, iz Maribora in Doberdoba. Sprejemu na osnovni šoli v Dolini bo sledilo kosilo. Otroci se bodo nato porazdelili po družinah, kjer bodo spali. Odrasli spremljevalci, in sicer učitelji ter ravnatelji, pa se bodo udeležili sprejema na županstvu. Sledila bo pokašna vina in olja na kmetiji Robija Ote v Boljuncu. Ob 18.00 bo na vrsti kulturni program. V gledališču France Prešeren v Boljuncu se bodo zbrali otroci, učitelji in starši. Vsaka šola se bo predstavila publiko s krajšim programom: petjem, plesom ali gledališkim odlomkom.

Večer se bo za odrasle nadaljeval v restavraciji Pesek. Družabnost bo imela tudi svoj formalni del, ko si bodo prisotni izmenjali misli in darila. V soboto, 21. maja, zjutraj se bodo vse šole popeljale v Repen na ogled kraške hiše. Vesna Guštin jim bo predstavila vse njene značilnosti, Monica Sulli pa bo pokazala, kako zahtevno zna biti oblačenje noše. V pozdrav obiskovalcem bo še zapel ženski pevski zbor Stu ledi. Velika skupina se bo nato okrepčala na kmetiji Marucelli, kjer bo lahkookusila poseben sladolez iz kozjega mleka. Dvodnevno Prežihovo srečanje se bo končalo s piknikom v parku v Prebenu, kjer bodo na voljo dobrote z žara, ki jih bo pripravljala mladina Majence.

Zlata poroka na Repentabru

Pred kratkim sta Mirella Urdih in inž. Peter Merku' praznovala zlato poroko. Iz Erlangna v Nemčiji sta prišla na Repentabor, da bi se v tamkajšnji cerkvi pred duhovnikom Dušanom Jakominom, ki jima je pred pol stoletja podelil zakrament svetega zakona, zahvalila Bogu za milost skupnega življenja. Doživetemu obredu so prisostvovali tudi njuni sorodniki in prijatelji.

Poklicna pot ju je že v šestdesetih letih popeljala v Nemčijo, a sta ostala tesno povezana z rojstnim Trstom, kamor pogosto prihajata na obisk k sinu Igorju in njegovi družini. Ob teh obiskih se srečujeta tudi s številnimi prijatelji in znanci ter se udeležujeta tukajšnjih kulturnih in cerkvenih prireditev.

Mirella Urdih je po klasični maturi diplomirala na Visoki šoli za prevajalce na tržaški univerzi. Naj posebej zapišemo, da je prevedla več del Borisa Pahorja v italijansko in nemščino in ima zato velike zasluge za pisateljev prodor v evropske kulturne kroge. Velja tudi omeniti, da je hčer in sina vzgojila v narodnem duhu in jima posredovala odlično poznavanje slovenskega jezika.

Inž. Peter Merku' pa je med drugim avtor pomembne zgodovinske in družboslovne študije Mednarodna diplomacija sprave, ki je v slovenski strokovni literaturi temeljno delo. Velike zasluge ima tudi zaradi vestnega in vztrajnega zbiranja člankov iz pomembnih evropskih časopisov v kritičnih letih vojne na Balkanu. Bogato zbirko je v študijske in dokumentacijske namene posredoval raznim ustanovam in posameznikom. / (mab)

DSI Peterlinova dvorana

Medicinec, komparativni zoolog in etolog

"Tržaški znanstvenik in raziskovalec je občutljiv za vsako lepoto, fenomen in sočloveka, poleg tega je bogatega in humanega duha". Tako je znanstvenika, raziskovalca, medicinca in biologa

Giorgia Pillerija v Peterlinovi dvorani predstavila Nadia Roncelli v imenu založbe Mladika. Društvo slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 9. maja, imelo v gosteh priznanega in uspešnega znanstvenika, ki se je rodil v Trstu leta 1925, a ga je študijska pot vodila v Padovo, na Dunaj in v Švico, kjer živi in deluje že vrsto let. Njegovo delovanje sega od človeške etologije, saj se je ukvarjal z Alzheimerjevo boleznijo, pa do preučevanja delfinov in paleontologije kitov. Leta 1975 je prejel zlatga sv. Justa, pri založbi Mladika je pred štirimi leti izšla njegova avtobiografija Kramljanje o medicinski šoli, ki zaobjema obdobje od leta 1925 do leta 1995. Knjigo sta iz nemškega izvirnika prevedli Andreja Hočevar in Andreja Skarlovnik,

spremno besedo pa je napisala Käthe Grah, ki je spregovorila zbranim v Peterlinovi dvorani. Predstavila se je kot upokojena lektorica nemškega jezika na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. V svojem govoru se je

toleranco. V knjigi lahko začitimo iskreno ljubezen do vseh vrst živih bitij". Avtobiografija na petstotih straneh opisuje nenavadno življenjsko zgodbo mladega raziskovalca, ki se iz rodne

Foto Kroma

spraševala, zakaj bralci v zadnjih dvajsetih letih radi segajo po avtobiografijah in kaj doživljajo skozi individualno prizmo sodobnika. Sama je kot bralka Pillerijeve knjige doživljala "sposobnost avtorjevega zaznavanja, vživljanje v bitja, situacije in kulturo, pravičnost do soljudi in zapostavljenih, skromnost in

Trsta preseli v Padovo, da bi študiral medicino. Študijska pot ga popelje še v Rim in na Dunaj, na koncu pa se odseli v Bern, kjer pridobi habilitacijo za docenturo v Švici. Kot je dejala Nadia Roncelli, "knjiga takoj prevzame bralca, saj opisuje detalje, zanimivosti in čustvena doživetja". Knjigo odlikuje prijeten pripovedni

slog z anekdotami, branje pa je zanimivo predvsem zaradi vseh raziskav na področju delfinje anatomije in etologije. Pillerija je namreč raziskovalno delo peljalo po vsej Evropi, do Amerike, Afrike, Indije in celo na Kitajsko. Več kot petdeset let se je ukvarjal z nevroatomijo, etologijo delfinov in z zaščito kitov. Na Nevroatomskem inštitutu v Bernu je ustanovil tudi založbo in revijo. Avtor obsežne knjige je občinstvu spregovoril o svojih spominih na tedanji Trst, ko se je z babico iz Litije, ki jo je izjemno cenil,

sprehajal po centru mesta in si podrobno ogledoval zanimive stvari. "V glavni ribarnici, ki je danes preurejena v razstavni prostor, sva preživela veliko časa. Babica je bila zelo potrpežljiva in me je naučila veliko stvari, zato sem užival, ko sem bil z njo. Posredovala mi je zanimanje za odkrivanje in opazovanje. Podarila mu je čudovito otroštvo, ker si je vzela čas zame". Prof. Matjaž Gogala s SAZU-ja je ob koncu

prijetnega večera označil Pillerija ne samo kot medicinca, ampak tudi kot komparativnega zoologa in etologa. Pilleri je namreč raziskoval rečne delfine v strugah Gangesa, Inda, Brahmaputre, Orinoka in drugih rek. Sam pravi, da so te reke nadomestile njegovo potrebo po morju.

Sin

TURIZEM Vodnik po slovenskem Trstu

Kako lep je Trst...

"Kako lep je Trst, ako ga gledaš s spočitim, jasnim očesom, z neskajeno tišino v duši, z neranjeno dušo!"

Tako je pisal Srečko Kosovel o zalivskem mestu, ki je zlasti v prejšnjem stoletju prestalo veliko

tkivu postali nevidni sosedje, da nas je član večinske skupnosti najraje potlačil v kraško 'folkloro', ki se je povprečnežu kazala zgolj v tradiciji osmic in kraške ohceti. V zadnjih letih pa se je splošno vzdruže nedvomno izboljšalo, končno je tudi sloven-

Foto Kroma

hudega, več od tega, kar je lahko preneslo. Zlasti tržaškim Slovincem so bile te rane še kako globoko zapisane v dušo: največja bolečina pa je najbrž izhajala iz dejstva, da smo v mestnem

skva duša Trsta dobila v mestu položaj, ki ga opravičuje njena stoletna prisotnost: tudi preko nje je namreč Trst postal bogato štičišče različnih kulturnih in verskih izročil.

Da bi ta vidik predstavili številnim turistom - tudi iz osrednje Slovenije -, ki zahajajo v Trst, se je pri Založništvu tržaškega tiska porodila zamisel, da bi sestavili poseben vodnik, ki bi z drugačnega gledišča kot ostale tovrstne publikacije spregovoril o zalivskem mestu. Nastal je tako očesu prikupen in pregleden vodnik z naslovom *Kako lep je Trst* s podnaslovom *Vodnik po slovenskem Trstu in okolici*. Knjiga, ki je sad projektnega razpisa

in ki je izšla tudi v italijanskem in angleškem prevodu, je namreč zapisana s slovenskega zornega kota - kot je uvodoma dejal Ace Mermolja na predstavitvi dela v četrtek, 12. maja, v konferenčni dvorani Narodnega doma. Čeprav publikacija s tehničnega vidika ne sodi povsem v strogo vodniško literaturo, predstavlja vsekakor prijetno in priročno spodbudo za sprehod po nekoliko drugačnih tržaških ključnih predelih. Kot je poudarila soavtorica vodnika

Poljanka Dolhar, bosta bralec in popotnik lahko odkrila na primer zgodovino, ki veže rodno Tomažič na zidove bifeja Da Pepi, kulturni pomen Velikega trga v neposredni bližini Zoisove palače, sporočilnost vasi Bazovce in tudi to, kje so v mestu na voljo kraški proizvodi. Nihče med avtorji ni strokovni pisec vodnikov, vsi člani načrta pa so se trudili, da bi njihovo delo bilo čim bolj zanimivo in popolno. "Knjiga se je rodila predvsem iz ljubezni do Trsta in do ljudi, ki tu živijo", je dejala Poljanka Dolhar, ki je besedo nato prepustila kolegici Eriki Bezin. Slednja je po poklicu ravno turistična vodnica in je med svojim delom odkrila vrzel ravno v zvezi z materialom, ki bi na kakršen koli način vzel v pretres tudi slovensko dušo mesta. "Veliko je informacij o italijanskem in nemškem Trstu, končno bo odslej zastopana tudi slovenska komponenta", je dejala. Poleg omenjenih soavtoric so svoj doprinos h knjigi prispevali še Martina Kafol in Mitja Tretjak, publikacija je grafično oblikoval Studio Link, bogat fotografski material pa je dal na razpolago med drugim Damjan Balbi. Izid knjige sta s krajšim nagovorom pozdravila tudi generalna konzulka RS v Trstu Vlasta Pelikan in predsednik SKGZ Rudi Pavšič.

IG

Prejeli smo
Pojasnilo

Spoštovano uredništvo!

V četrtek, 12. maja, sem bil povabljen na predstavitev vodnika "Kako lep je Trst", ki je nastal na pobudo in pod nadzorstvom Založništva tržaškega tiska. Ko so se pred mikrofonom zvrstili vsi levičarski veljaki, smo bili tudi bralci povabljeni k besedi.

V svojem posegu sem najprej podčrtal, da je trud avtoric in avtorja vreden poh-

vale, nato pa sem navedel, že pred izdajo dela povabljen, nekaj stvari, ki bi jih bilo vredno vzeti v poštev pri morebitni novi izdaji. A ko sem podčrtal, da ni zapisa, sicer v obilici podatkov, da je Trst imel kar 5 slovenskih škofov, ko sem omenil Rupnika in njegov novonastali mozaik v ulici Manzoni,

Vurnikovo kapelo v Škofijski palači, ko sem se začudil, da v vodniku ni Toneta Kralja, je neki gospod Fišer ali Fišcher pričel jezno bobnati po stolu in predsednik Mermolja je ukazal eni svojih, naj me prekine. Pozneje je smešno trdil, da sem kradel čas drugim, ki se jim je mudilo na koščke sira. Tako torej! Prikazati hočejo, kar jim je všeč, versko jih še vedno moti. Mislecu Mermolji bi svetoval, naj napiše kaj o str-

pnosti, tako bom njegovo "plahto", kot se je posrečeno izrazil Stojan Spetič v zvezi z nekim drugim plodnim piscem, bral vsaj jaz. Pa še bo! Da je med številnimi umetniki omenjena na primer Vesna Benedetič, ne pa Tone Kralj, je res svojevrstno. Čestitam tudi fotografiji na platnici, bralce italijanskega izvora bo gotovo spominjala na "Trst je naš!"

Danilo Lovrečič
Trst

OPENSKA DEKANIJA Priprava na Sinodo

Veliko problemov rešujemo kleče pred oltarjem

Tržaška Cerkev bo prihodnje leto doživela pomemben dogodek: Sinodo. Leto bo namreč priložnost, ob kateri bo verska skupnost laikov in duhovnikov presodila položaj znotraj cerkvene ustanove in odnose med njenimi posameznimi

Crepaldi ni izključil možnosti, da bi se didaktično delo lahko naslanjalo na storitve teološke fakultete ljubljanske univerze. Tržaški škof je še spomnil, da se bo v kratkem začelo leto, posvečeno evharistiji. Verniki naj se zato poglobijo v pomen

postala praksa že v osnovnošolskem obdobju. "Sinoda mora zato biti priložnost tudi za izoblikovanje jasno določenega profila kateheta", je svaril nadškof. Prav tako naj postane mladinsko vprašanje temelj debatnega soočanja Sinode in naj se na njej

vzpostavi pravnje medgeneracijsko sodelovanje. Nadškof Crepaldi je glede razmišljanja Tomaža Simčič bil mnenja, da je treba spekter sodelovanja usmeriti na manjše skupine slovenskih in italijanskih vernikov: le v takem intimnem okolju se lahko izoblikujeta globok verski čut in prava jezikovna recipročnost. Tržaški škof je sicer svetoval, naj se v odnosih med slovensko in italijansko versko skupnostjo izoblikuje zdrava dialektika, taka, ki je bila svojčas značilna za odnos med sv. Petrom in sv. Pavlom.

Nadškof Crepaldi je lani ob šmarnicah vpeljal molitev rožnega venca po Marijinih svetiščih tržaške škofije. Slovenci so se takrat zbrali v cerkvi na Tabru. Letos pa se je odločil, da bodo verniki Marijin mesec praznovali ob skupni molitvi v nekaterih mestnih cerkvah, slovenski verniki so se prejšnji teden zbrali v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah. Zadnje srečanje bo letos v Marijem svetišču na Vejni.

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 23. maja, na okroglo mizo o preganjanju kmetov in o kmečkih ter političnih uporih v prvih popovnih letih v Sloveniji. O omenjenih vprašanjih bodo ob izidu dveh pomembnih zgodovinskih del spregovorili zgodovinarji Jože Dežman, Irena Uršič in Mateja Čoh ter direktor Mohorjeve v Ljubljani Martin Lisec. Začetek ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu.

Branje Sv. pisma (Nova zaveza), poslušanje in premišljevanje bo potekalo v cerkvi pri Sv. Jakobu ob sredah: prvo je že bilo 18.5., ostala bodo 25.5., 1.6., 8.6., 15.6., od 16. do 17. ure s sodelovanjem vseh mestnih slovenskih župnijskih občestev. Vabljeni!

Društvo Rojanski Marijin dom vabi v nedeljo, 29. maja, ob 18. uri na proslavo ob petdesetletnici odprtja Marijinega doma in šestdesetletnici Rojanskega cerkvenega pevskega zbora. Na sporedu bodo dokumentarni video, nastop rojanskega zbora in glasbenikov ter spomini in pričevanja Aleksandra Korošca. Prireditev bo v

Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli, 29).

Romarski izlet na Bled v soboto, 21. maja 2011. V avtobusu so zasedena vsa mesta. Če pridejo nepredvidene težave, da kdo ne more iti, naj sporoči čim prej, da damo možnost komu drugemu, da se udeleži (tel. št. 347 9322123).

Pomoč Japonski: Misijonski krožek Rojan zbira denarne prispevke, ki jih bo izročil patru Vladimirju Kosu za sirotišnico v Tokiu in za vse, kar je v tem popotresnem času najbolj potrebno za tamkajšnje ljudi v stiski. Dar lahko nakažete preko banke na: MISIJONSKI KROŽEK ROJAN, via Cordaroli 29, 34135 Trieste, IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948, Codice BIC: CCTSIT2TXXX, Saksida - tel. 040-36-21-20.

Darovi

Za Karitas v Ajdovščini za potrebne otroke: župnija Barkovlje 50 evrov.

Sožalje

Člani Slovenske Vincencijeve konference v Trstu sočustvujemo z družino Semec ob izgubi drage **Danice Krušec Semec** in izrekajo sinu, snahi in vnukinji svoje najgloblje sožalje.

Foto IG

imi člani. V tem kontekstu bodo tudi slovenski verniki tržaške škofije lahko razglabljali o sedanjem stanju in prihodnjih izzivih: izhajajoč iz svoje jezikovne in kulturne specifičnosti, bo slovenska duša skušala dobiti svoje mesto zlasti v odnosu do večinske komponente. Obe obliči tržaške Cerkev bosta morali sicer izhajati iz prepričanja, da sta in ostajata eno v Kristusu.

Kot znak priprave na sinodalno snidenje je tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, obiskal mestne dekanije in se srečal z župnijskimi sveti posameznih dekanatov. Pred nedavnimi je kot zadnjega obiskal openskega; na srečanju se je sestal s slovenskimi verniki, ki so mu ob koncu njegovega posega postavili vprašanja ter predstavili nekatere ključne tematike in mu zaupali tudi skrb predvsem glede odnosa z verniki italijanske narodnosti. Nadškof Crepaldi je uvodoma pojasnil nekatere pomembne vidike in načrte, ki označujejo njegovo škofovsko pastoralno delo. Navezal se je na načrt novega škofijskega seminarja, na katerem bo zaradi mešanega etničnega ozemlja in zaradi bližine meje pouk potekal v italijanščini in slovenščini. Nadškof

svete maše in naj doživljajo evharistično izkušnjo kot trenutek zlahtnega reševanja težav. "Veliko problemov lahko rešujemo kleče pred oltarjem, žal pa je v današnji družbi vedno manj časa za negovanje duha. Zapomnimo pa si, da, če človek nima časa za Gospoda, postane vse v življenju nesmiselno". Dokaj občuten je bil debatni trenutek, ko so se nekateri oglasili iz občinstva s svojimi vprašanji. Andrej Štekar je na primer vprašal nadškofa za mnenje glede povišanja starostne stopnje za birmance, načelnik zamejskih skavtov Paolo Biancuzzi pa je naglasil nelagodje predstavnikov mlajše generacije, ki čutijo pomanjkanje podpore in vzornikov, Tomaž Simčič je usmeril pozornost v negovanje odnosov med slovensko in italijansko versko skupnostjo. Nadškof Crepaldi je bil v odgovoru na prvo vprašanje mnenja, da pri birmancih ni problem starost, v kateri prejmejo zakrament, temveč njihova nepripravljenost, ki je včasih res očitna. To je žal odvisno bodisi od osebe, ki je v vlogi kateheta zadolžena za njihovo pripravo, bodisi od splošne in površinske didaktične metodologije, ki je žal

Molitve za uspeh Sinode

*Sveti Duh,
z Očetom in Sinom
iste božje narave,
Ti večni plamen Cerkev
v srcih vernikov.
Prosim te,
spremljaj nas v tem času razločevanja,
ko se naša tržaška Cerkev
pripravlja na Sinodo.*

*Poslušanje Božje besede
naj v srcih vseh članov naše cerkve:
laikih, redovnikov,
diakonih, duhovnikov in škofu,
rodi željo po resničnem spreobrnjenju,
da bi tako postali
zavzeti pričevalci in sodelavci
pri prenovi naše Cerkve,
v luči evangelija
in odkrivanju znamenj časa.*

*Sveti Duh Tolažnik.
Na Binkoštni dan si preoblikoval
misli in srca apostolov,
Marije, Jezusove matere, in žena,
da so pogumno oznanjali evangelij,
sprejemljiv za vse čase in kraje.*

*Prosim te, poživi našo Cerkev
in razlij nanjo čudež novih Binkošti,
da bo poslušanje postalo poslanstvo,
premišljevanje pristna ljubezen
do Boga in do bližnjega,
in prizadevanje - svetlo upanje.*

Amen.

ZADNJE SREČANJE OB KAVI V TK G. Dušan Jakomin

"Svetnike moramo imeti za vzor!"

"Tudi v današnjem svetu, v katerem čutimo pomanjkanje vrednot, obstajajo ljudje, ki živijo po evangeliju. Ti ljudje zasledujejo mir, pravičnost in ljubezen. V času sovraštva in sebičnosti je vsekakor na svetu še veliko dobrega: no, vloga svetnikov je prav ta, da nas vodijo v pravo smer. Imeti jih moramo za vzor". Tako je dejal škofski kaplan g. Dušan Jakomin na zadnjem srečanju ob kavi v Tržaški knjigarni. G. Jakomin je z Nadjo Roncellini in Martino Kafol spregovoril o vlogi svetnikov v današnji družbi, o njihovem pomenu in o

postopku beatifikacije, ki se je ravno pred nedavnimi začel za nekdanjega papeža Janeza Pavla

II., ko ga je njegov naslednik, sveti oče Benedikt XVI. na Trgu sv. Petra proglasil za blaženega. G. Jakomin je svoje izvajanje začel ravno z orisom nekaterih lastnosti Janeza Pavla II. Papeža je odlikovala velika občutljivost za sočloveka, pri srcu so mu bili zlasti socialna vprašanja in ženska tematika. Njegovo papeževanje se je ujemale z zgodovinskimi

preobrti, ki so korenito spremenili geopolitično podobo stare celine in vsega sveta. Sam Gorbačov je nekoč dejal, da brez Janeza Pavla II. takih sprememb v Sovjetski zvezi in v Vzhodni Evropi ne bi bilo. Papež je v svojem življenju veliko trpel bodisi zaradi družinskih tragedij bodisi zaradi osebnih telesnih težav: nikoli pa se ni pritoževal, niti ob koncu svojega življenja, ko je bolezen hudo mučila njegovo telo. G. Jakomin je nato spregovoril o samem postopku beatifikacije in spomnil, da je beatifikacija Jakoba Ukmarja pred časom pozitivno že prestala škofijsko presojo, trenutno pa čaka na nadaljnji razvoj v vaticanskih palačah, kjer se trenutno nahaja kar pet tisoč beatifikacijskih fasciklov z vsega sveta. Sam papež Janez Pavel II. je proglasil 1338 blaženih in 428 svetnikov.

Martina Kafol, g. Dušan Jakomin in Nadja Roncellini (foto IG)

MOŠKI ZBOR FANTJE IZPOD GRMADE
vabi na
**ZAKLJUČNI NASTOP
OB 45-LETNICI DELOVANJA**
v novi župnijski cerkvi v Štivanu
v nedeljo, 29. maja, ob 18. uri

Pokončnemu Slovincu v spomin Umril je podjetnik in narodnjak Robert Birska

V sredo, 18. maja, smo se na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu poslovili od stoletnika, znanega narodnjaka in podjetnika Roberta Birske, ki je umrl po krajši bolezni pred tednom dni. Rajni Birska je bil na Tržaškem zelo znan, saj je v vojnem času skupaj z Marčelom Siego vodil podjetje Velox, ki je imelo tedaj sedež v ulici Rimondo in ki je in še skrbi za distribucijo Radenske in drugih pijač po trgovinah in gostinskih obratih. V Trst je prišel sredi tridesetih let prejšnjega stoletja iz Rihemberka, sedanjega Branika, kjer se je rodil 12. marca 1911, kot najmlajši od sedmih otrok. Očeta je izgubil med prvo svetovno vojno. V Trstu, ki je bil za Vipavce kakor tudi za druge mlade njegovega neposrednega zaledja naravno izhodišče, je Robert imel teto, h kateri je odšel, in se v mestu zaposlil. Poznali smo ga kot veselega, šaljivega človeka, ki je zelo rad pel. Dolga leta je prepeval v znamenitih šentjakobskih zborih, na zadnje pod vodstvom Lada Švare v imenitnem moškem zboru Ivan Cankar, ki je deloval pri Sv. Jakobu, in tudi v poznih letih, vse dokler mu je zdravje dopuščalo, je rad spremljal nekatere zборе. Kot mlad fant je bil med trgovci. Sicer, kot je sam pravil, se ni nikoli udeležil kake odmevnejše akcije, vendar se je kar nekajkrat znašel v preventivnem italijanskem priporu, tako v Gorici kot v Trstu. Kmalu po začetku druge

svetovne vojne pa so ga skupaj z drugimi slovenskimi tržaškimi fanti poslali v konfinacijo v Abruzzo, in sicer v kraj Corropoli. Slovenski fantje in moške so bili tam sicer pod stalnim nadzorom orožnikov, vendar so kaj kmalu same oblasti in prebivalstvo spoznali, da ne gre za 'bandite', kot so jim rekli, ampak za dobre ljudi, žrtve režima. Med drugim je njihov ugled močno zrasel, ko so zapeli med mašo, ki jo je v vasi daroval škof iz Terama.

Po večmesečni konfinaciji se je vrnil domov, kmalu pa ga je dohitel vpoklic v vojsko. Vpoklican je bil v Firence, od koder so ga po nekaj mesecih poslali na afriško fronto, vendar so jih izkrcali v Messini, tako da Afrike ni videl.

Končal je vojaško službo in poslali so ga domov, kjer se je leta 1944 poročil s šentjakobčanko Pino Šuber in kmalu je družina narasla, saj se jima je rodila hčerka Nadja.

Robert Birska je bil do zadnjih let zdrav in dinamičen gospod, ki je redno spremljal dogajanje v našem zamejskem prostoru. Šele pred nekaj leti je toliko opešal, da se je preselil v dom za starejše občane sredi Trsta. V bolnišnico ob ga prepeljali le nekaj dni pred smrtjo, ko ga je zadela možganska kap.

Hčerki Nadji in vsem ostalim sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

IG

Redni in izredni občni zbor Zadružne banke Doberdob in Sovodnje

Preudarno upravljanje "trdnjave drugačnosti"

Prejšnje poslovno leto je bilo "zelo intenzivno in naporno", saj sta ga zaznamovali "velika napetost in šibkost na globalnem makroekonomskem prizorišču in v referenčnem operativnem kontekstu". To je ena izmed ugotovitev, ki jih je v petek, 13. maja, na občnem zboru Za-

prostor", je povedal Peric. O operativni strukturi je dejal, da je ob koncu leta 2010 imela na svojem ozemlju pet okenc. Na 30 zaposlenih je bilo 12 žensk in 18 moških. Za front office oz. neposreden stik s strankami je bilo zadolženih 19 oseb, za back office pa 11. Temelji, ki odlikujejo zaposle-

sal pomembnejše postavke izkaza premoženjskega stanja. Vloge komitentov so ob koncu leta 2010 znašale 98.281.000 evrov in so se torej povečale za 4,29%, skupne vloge pa za 1,33%. Čisto premoženje je 31.12.2010 znašalo 16.048.000 evrov (za 3,15% nižje kot leto prej); po obračunu davkov je

družne banke Doberdob in Sovodnje v Kulturnem domu v Gorici predložil članom predsednik upravnega sveta Dario Peric.

Po pozdravu, uvodnih formalnostih in spominu na preminule člane, zlasti na zglede bančnega upravitelja Maria Muccija, je Peric v letnem poročilu upravnega sveta na hitro preletel makroekonomsko stanje, pri čemer je povedal, da mora Italija na novo razmisliti o svoji prihodnosti, saj je za ponoven zagon potrebno najti soglasje in složnost; pri tem je bančništvo "temeljni sogovornik", infrastruktura, po kateri potuje zaupanje. V zadnjih treh letih so zadružne banke z več kot 250 pobudami v korist družin, mikro, malih in srednjih podjetij zadrževale in blažile učinke finančne krize. Njene razsežnosti na svetovni ravni in posledice na gospodarstva mnogih držav so zahtevale usklajen odziv oblasti na mednarodni ravni, ki je privedel do preučitve na področju ureditve previdnostnih ukrepov bank.

Med cilji novega tipskega statuta zadružnih bank, piše v poročilu, so zagotovitev kontinuitete in postopne prenove pri upravljanju bank, večje spodbujanje sodelovanja članov pri življenju banke, zmanjševanje nevarnosti navzkrižja interesov, določitev omejitve glede višine kreditne sposobnosti in glede možnosti dodeljevanja naročil osebam, ki so povezane s člani uprave in vodstva idr. Zadružne banke želijo še naprej potrditi podporo razvoju skupnosti z zadovoljevanjem potreb družin in krajevnega podjetništva, pri čemer je posebna pozornost posvečena mladim. Z besedami guvernerja Banke Italije je Peric poudaril, da imajo banke posebno mesto pri spodbujanju rasti. Če bodo močne, bodo oz. so stober te rasti; želja je, da bi bile spet blizu proizvodnemu sistemu, kot so bile pred krizo. Zato morajo znati prepoznati dobro podjetje, tudi ko podatki ne govorijo v njegovo korist. "To je naša banka, res da ne brez truda in tveganja, ne brez stroškov in težav pri zastopanju, skušala in skuša vsakodnevno počenjati, zlasti zato, da se ovrednoti premoženje, ki ga predstavljajo informacije, s katerimi razpolagamo, zahvaljujoč se zakoreninjenosti v

ne v banki, so še vedno "odgovornost, razpoložljivost in strokovnost". Zato banka z neprestanim vlaganjem v načrtno usmerjeno izobraževanje posveča posebno pozornost izobrazbi kadrov in vrednotenju sposobnosti posameznika. Banka, za katero dobiček ni nikoli bil glavni dejavnik poslovanja, temveč je predstavljal samo sredstvo samostojnega financiranja in rasti, je preučila vse prošnje za denarno pomoč in financiranje ustanov iz tega prostora. Spodbujala je konkretne pobude za razvoj krajevnega gospodarstva in organizirala ustrezne oblike izobraževanja. "Naša banka, 'trdnjava drugačnosti', je 'drugačna' zato", je še povedal Peric, "ker uspeva prepletati svojo zgodovino z zgodovino lokalne skupnosti. Za našo banko pojem zakoreninjenosti v prostor nima samo geografskega pomena, ampak pomeni vstopanje v življenje družin, obrtnišva, trgovine in podjetništva". Banka tudi redno sodeluje z dodeljevanjem stipendij za športne in študijske dejavnosti ter vsako leto nagrajuje mlade, ki se odlikujejo na obeh področjih. Prispevke iz posebnega sklada namenja tudi v dobrodelne namene (leta 2010 129 posegov za skupno 46.761,49 evra).

Število članov Zadruga je prešlo od 994 ob koncu leta 2009 na 984 ob koncu leta 2010; od teh je 947 fizičnih oseb, 37 pa ustanov in družb. Med pomembnejšimi dogodki, ki so nastopili po koncu poslovnega leta, je predsednik omenil, da je bil s 1. januarjem 2011 imenovan za podravatelja banke dr. Ivo Cotič, ki je prej že bil namestnik ravnatelja; ustvarili so tudi novo strokovno delovno mesto za stike z vlagatelji. V letnem operativnem načrtu 2011 je upravni svet namenil precej pozornosti ne le komercialnim temam, ampak tudi zaščiti pred tveganji in organizacijskemu ter zakonskemu usklajevanju. Tudi v tem poslovnem letu vzbujata resne skrbi nadaljevanje gospodarske krize. Še se predvideva zmerna rentabilnost in morebitna stagnacija obsega naložb v razmerju do komitentov. Zato pričakujejo upočasnitev in povečanje kreditnega rizika. "Kot vedno bo ključnega pomena slediti preudarni in varčni politiki". Ravnatelj Fulvio Masetti je ori-

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Iz kazala knjiga

Morda je res, da smo ženske in moški tako drugačni. Vsaj v komunikaciji. Morda me, ženske, ne bomo nikoli razumele, zakaj imajo moški tolikšno potrebo, da stvari v sebi premislijo, metabolizirajo in šele potem se o njih pogovorijo. Morda pa oni ne bodo nikoli razumeli nas, naše potrebe po večkrat nebrzdanem izlitju čustev, ki nosi v sebi gotovo nekaj neracionalnega. Jaz temu pravim namreč "potreba po stiku z neracionalnim v sebi", dovolj mi je vse premissljenosti, s katero je tako poln današnji svet, preračunljivosti in nerazkritja tega, kar nosiš globoko v sebi.

Včasih se nam, ženskam, morda dogaja, da se čudimo ob drugačni moški psihi. Ni nujno, da nam povedo o važnem telefonskem pogovoru še isti dan. Niti ne dan kasneje. Morda pride prvi trenutek po tednu dni, ko pač nastopi primeren in neobremenjen trenutek za pogovor. Za nas bi to bilo skorajšnja muka, celo nepredstavljivo.

Nekoč mi je ljub prijatelj za šalo izrekel stavek filmskega lika v interpretaciji Jacka Nicholsona, za katerega ve, da ga naravnost sovražim: "Ženska je moški brez racionalnosti". Še sreča, da se pozna že celo večnost in vem, da ga je izrekel iz hudomušne provokacije...

Morda smo ženske res manj "racionalne", morda pa je res tudi, da je v ženski naravi večji občutek za združevanje instinkta z "ratiem". Mlade matere "instinktivno" zaslutijo, če nekaj ni v redu z detetom, in racionalno ukrepajo takoj. Včasih je morda pediatrovo sklicevanje na njihovo pretirano in neupravičeno skrb lahko povsem zmotno. Ženska (in seveda zrel in uravnotežen moški) takoj, instinktivno začuti, kdaj je srečala moške-

ga, ki ga je čakala vse življenje. Instinktivno lahko preskoči vse zapreke, tako, kot je to storila moja nekdanja nemška sosedka, ki se je z možem združila v zakonsko skupnost v pičlih dveh mesecih po prvem srečanju. Danes ima za sabo petdeset let srečnega zakona, dva sinova, tri vnuke in celo življenje, preživeto v različnih evropskih in latinskoameriških državah, kamor so moža klicali na visoke inženirske ekspertize. Morda te skupno življenje v tujini kajpak še dodatno utrdi in združi, skupaj in složno se moraš soočiti z vsem

novim in nepričakovanim, obenem pa sproti ustvarjati občutek doma. Tipično nemško mero racionalnosti je Hilde vnašala v celotno družinsko načrtovanje, od zdravniških pregledov do sinovih domačih nalog in organiziranega družinskega življenja, velik zalogaj čustvene odprtosti pa je namenjala ustvarjanju pristanih vezi s sosedi v vseh državah, v katerih jim je bilo dano

živeti. In ni bilo lahko: sporazumevala se je najprej v nemščini, kasneje holandsčini, angleščini, španščini in italijanščini. Prirejala je tečaje barvanja svile, sodelovala pri različnih opravilih, veselila se vsakega obiska in vsakogar presenetila z vedno pravočasno in vedno domiselno čestitko za osebni praznik.

"Ko se ozrem nazaj, nedvomno priznam, da sem se odločila povsem neracionalno. V pičlih dveh mesecih sva postala mož in žena in takoj sva se izselila iz Nemčije. In vendar verjamem, da imamo ženske včasih določeno sposobnost branja človeka. Tako sebe kot drugega, jaz sem morda prebrala kazalo najinega prihodnjega življenja". In, če je vse to tako zelo instinktivno in neracionalno, potem je pa bila racionalnost tista, ki je izkazala res napisala knjigo.

Vzhodni in jugovzhodni predel mesta (65) GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Leta 1863 so pri Sv. Roku odprli kmetijsko šolo, proti koncu 19. stol. pa še vrtec in ljudsko šolo, in sicer v palači grofov Lanthierov.

Leta 1892 je pri Sv. Roku delovala tudi slovenska osnovna šola, ki pa jo je obiskovalo le malo otrok. Šola je namreč bila v neki stari, vlažni vojašnici, pa tudi kraj sam je bil od mestnega središča preveč oddaljen.

V zgodovinskem pokrajinskem arhivu v ul. Diaz v Gorici so ohranjene tri listine, ki se nanašajo na naselje pri Sv. Roku.

V prvi beremo, da je 27. junija 1602 oglejski patriarh Francišek Barbaro na prošnjo prebivalcev pri Sv. Roku ustanovil bratovščino sv. Roka. Listina je bila izdana v Gorici.

Drugo je 17. junija 1627 izdal v Rimu papež Urban III.

S to listino je sv. oče potrdil že omenjeno bratovščino in ji priznal razne prednosti in odpustke.

Tretja listina je bila izdana v Trstu 20. novembra 1637. V njej tržaški škof grof Pompej Coronini izjavlja, da je 23. avgusta 1637 posvetil cerkev sv. Roka in njen glavni oltar. Vanj je postavil relikvije sv. Andreja apostola, sv. Krištofa in sv. Justa mučenca. Ob tej priložnosti je vernikom bilo podeljeno 40 dni odpustka, pod pogoj, ki jih predpisuje Cerkev.

Na tej listini je pripis takratnega župnika pri sv. Hilariju in Tacijanu, Jakoba Križaja, ki omenja, da je 21. avgusta 1644 bilo blagoslovljeno pokopališče ob cerkvi sv. Roka (Zgod. pokr. arhiv v Gorici).

V naselju pri Sv. Roku oziroma v njegovi župniji je sedež škofijske Caritas, in sicer v stavbi, kjer je nekoč bil zavod sv. Jožefa. Sem se zatekajo begunci, ki prihajajo k nam iz držav, v katerih domujeta vojna in revščina. Središče vodi g. Ruggero Dipiazza, župnik pri Sv. Roku.

Dne 8. novembra 2009 so odprli še dva nova sedeža goriške škofijske Caritas, in sicer na trgu sv. Franciška ob kapucinski cerkvi in v ulici Faiti. Prvi je poimenovan po zadnjem avstrijskem cesarju, blaženem Karlu, in po njegovi soprogi, cesarici Ziti, drugi pa po p. Adeliu Lambertoni, misijonarju v Hongkongu.

V bližini je Dom sv. Vincencija Pavelskega, kjer skrbijo za ostarele. Dom je bil odprt l. 1984, vodijo ga usmiljene sestre sv. Vincencija Pavelskega. Naselje pri Sv. Roku se je vedno nekoliko razlikovalo od ostalih mestnih četrti, in sicer zaradi Šeg, ki so se ohranile iz preteklosti. Te so povezane s cerk-

venimi prazniki, še posebno s praznikom Marijinega Vnebovzetja in praznikom sv. Roka.

V tem naselju je tudi lepa navada, da osebi, ki si je s svojim delom za goriško mesto pridobila kakšne posebne zasluge, podelijo nagrado sv. Roka.

Po uradnih podatkih živi danes v naselju pri Sv. Roku približno 3.200 oseb, vendar je to število v resnici manjše, saj je precej omenjenih prebivalcev po domovih za ostarele.

Mestna četrt Sv. Ane leži na skrajnem jugovzhodnem robu goriškega mesta. Naselje je razmeroma novo, saj je nastalo v '60. letih prejšnjega stoletja. Pred njim so tu bile posamezne kmečke hiše z vrtovi, na katerih so kmetje pridelovali predvsem zelenjavo.

Svoj razmah je naselje doseglo zlasti v '70. letih, ko so tu začeli zidati večstanovanjske hiše. Danes na-

Cerkev sv. Ane (foto DPD)

selje šteje približno 4.500 preb.

Mestna četrt Sv. Ane nima bogate zgodovinske preteklosti, ki je značilna za naselje pri Sv. Roku. Župnija je pri Sv. Ani bila ustanovljena leta 1969 in v tem letu so začeli graditi tudi cerkev. Posvečena je sv. Ani in od tod je tudi naselje dobilo ime.

Kot zanimivost velja omeniti, da so cerkev posvetili sv. Ani na željo takratnega goriškega nadškofa Andreja Pangrazia, ki je tako hotel počastiti spomin svoje pokojne matere, ki ji je bilo ime Ana (Podatki župnega urada pri sv. Ani).

V mestni četrti Sv. Ane je več industrijskih obratov, zato je prebivalstvo v tem delu mesta, posebno v prvih letih, stalno naraščalo. Od leta 2006 ima tu v ulici Grabizjo sedež slovenska nižja srednja šola Ivan Trinko.

V naselju Sv. Ane je sedež krajevne televizije Telemare. Nastala je v Trziču v '80. letih, od leta 2002 pa oddaja v Gorici. Vodi jo Marija Ferletič, dolgotletna politična in kulturna delavka ter več let svetovalka v občinskem doberdobskem in goriškem pokrajinskem svetu. (Podatki predsednice Marije Ferletič).

/ dalje

Iz slovenske politike: mnenje Janeza Janše

Volitve in drugačna vlada so pogoj za premaganje krize

V Sloveniji so še vedno očitna globoka nasprotja med strankami levega oz. sredinsko desnega političnega pola o vsem, kar zadeva preteklost in sedanje razmerje v državi. Kot predstavnik levega pogosto nastopa dr. Janez Stanovnik, najstarejši slovenski politik, rojen je bil 4. avgusta leta 1922. v Ljubljani, ki je znan po tem, da je bil v OF najprej predstavnik krščanskih socialistov, pozneje pa se je vključil v komunistično partijo in po vojni postal šef kabineta Edvarda Kardelja. Stanovnik je bil glavni govornik na proslavah ob nedavnem jubileju OF, na katerih je zadrževal, da je ta organizacija položila temelje neodvisni slovenski državi. O tem je napisal tudi priložnostno brošuro z naslovom *Osvobodilna fronta, boj za prihodnost*, ki jo je izdala revija *Svobodna misel*.

V politiki in tudi v javnosti odmevajo njegova stališča in razlage zgodovinskih dogodkov. Mlade je pozval, naj se združijo pod okriljem nekdanjih partizanov in prispevajo k demokratičnemu razvoju države. V svojstvu predsednika Zveze združenih borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja je predsednik države dr. Danila Türka, ki je po njegovem mnenju

še edini stebel stabilnosti, pozval, naj postane tisti posrednik, ki bi "skušal sedanje razmere prepeljati v normalo in tako rešiti domovino". Po mnenju omenjenega veterana politike levega pola se bodo žrtvovali "tisti, ki bodo nase prevzeli odgovornost reševanja težkih problemov, ki so zdaj videti nerešljivi. Žrtvovali pa naj bi se tudi tisti, ki jih bo državni pogla-

var povabil, naj se umaknejo". V politiki ugibajo, ali je s tem morda mislil na predsednika vlade Boruta Pahorja. Stališča, ocene in predlogi Janeza Stanovnika odmevajo v javnih obdihih in seveda v politiki. Časnikar Peter Rak je v štirinajstodnevniku za umetnost, kulturo in družbo *Pogledi* zapisal, "da gre za še zadnje zaroto Metuzalemov." Mišljene so zelo stare osebe, znane iz Svetega pisma. Po mnenju t. i. levece je desno politično opredelitev sicer mogoče tolerirati kot okras parlamentarne demokrati-

je, vendar pa mandata za vladanje ne more in ne sme dobiti, saj je ta že od nekdaj rezerviran za levico. Očitno gre za obupen maneuver veteranov revolucije, da se reši, kar se rešiti da. Prapor partizanstva, še zlasti tistega s krvavo rdečo zvezdo, sodi v muzej, vsak pa se lahko svobodno odloči, ali ga bo častil, preziral ali proziral". V slovenskem katoliškem tedniku

Družina je komentar o proslavljanju Osvobodilne fronte napisal teolog in publicist Ivan Štuhec. Dal mu je pomenljiv naslov *Prevara nad prevaro* je prevara. Zapisal je, "da je minuli praznik, 27. april, eden tistih praznikov, ki ima neresnično zgodovinsko ozadje in je tako vedno priročen dan za ideološke manipulacije. Partija je osvobodilni boj umazala z zunajsoodnimi poboji takoj, za začetku vojne, med vojno in po njej. Tako kot je potrebno nesebičnim borcem izraziti vse priznanje, da so tvegali svoje življenje zoper okupatorja, pa je treba hkrati upoštevati dejstvo, da je njihov narodnoosvobodilni boj predstavljal sredstvo za partijo, da je postopno prevzemala oblast z vsemi razpoložljivimi sredstvi. To je povod za vse nespo- razume in vse manipulacije, ki smo jim na Slovenskem priča tu-

di ob dvajseti obletnici osamosvojitve. Slovenska osamosvojitve pa je bila čista z vseh vidikov".

Politika pa je vsa v pričakovanju izidov treh referendumov, ki bodo v nedeljo, 5. junija. Premier in ministri zatrjujejo, da je vladajoča koalicija uspešna pri premaganju krize, pomemben pogoj za nadaljnji razvoj države pa je sprejetje novega zakona o upokojevanju. Tehnto misel o tem je prispeval ekonomist in politik dr. Bogomir Kovač, ki je v kolumni, objavljeni v tedniku *Mladina*, zapisal, "da se vedno več ljudi sprašuje, zakaj bi morali delati več in se upokojevati kasneje, da bi plačevali za napake in lagodno življenje drugih".

O razmerah v Sloveniji je podobno govoril vodja opozicije Janez Janša v intervjuju, objavljenem v *Ozadjih*, prilogi časnika *Delo*. Po njegovem mnenju bo država potrebovala približno dve leti, da si po krizi opomore in zajame sapo. Vendar zgolj v primeru, da agonijsko presekamo letos s predčasnimi parlamentarnimi volitvami, po katerih bi dobili sposobno vlado s trdno parlamentarno večino. Janez Janša je tudi zavrnil namigovanja, da tudi opozicija ni prava alternativa sedanji koaliciji. Meni, "da govoriti, da ni izbire oz. alternative, pomeni braniti sedanjo slabo oblast". Novi direktor Televizije Slovenije Janez Lombergar je v pogovoru za *Kažipot*, medijsko prilogo slovenskega katoliškega tednika *Družina*, zagotovil, "da javna televizija pod novim vodstvom ne bo zmanjševala nobenega programa o veri in za verujoče. Posebno pozornost bomo posvečali seveda še naprej katoličanom in evangeličanom ter njihovemu kulturnemu izročilu, v dolgih stoletjih in tisočletjih tako zelo vraščenih v našo kulturno zavest".

Marijan Drobež

Kratke

Predstavitve tradicije gojenja špargljev v Državnem zboru RS v Ljubljani

V petek, 13. maja, je bila v prostorih Državnega zbora RS predstavitev tradicije gojenja in pripravljanja špargljev v občini Miren-Kostanjevica, kjer izstopa vas Orehovlje s svojim že

Foto Polona Zupan

tradicionalno dobro organiziranim praznikom špargljev. Predstavniki občine in krajevnega društva so na sprejemu, ki so se ga udeležili tudi predstavniki delegacije iz Indonezije, ki je bila na uradnem obisku pri predsedniku parlamenta dr. Pavlu Gantarju, predstavili izbor odličnih jedi, ki jih ponujajo na prazniku, program pa popestrili s pesmijo in dramskim vložkom. Dogodka, ki so ga letos prvič organizirali, so se udeležili tudi poslanci Državnega zbora. Sledil je obisk pri županu Ljubljane Zoranu Jankoviču.

Organizatorji so prepričani, da bodo tudi s predstavitvijo te tradicije, s svojim programom ter kulinarčno ponudbo vzbudili večje zanimanje za kulturno dediščino in praznik, ki bo v nedeljo, 29. maja, v Orehovljah, tako pri poslancih kot pri novinarjih, kar bo nedvomno odmevalo v širši javnosti in s tem še bolj vtisnilo neprecenljiv pečat dejavnosti gojenja in priprave rastline, ki jo imajo v teh krajih tako radi.

Obisk pri slovenskem parlamentu je občino predstavil kot področje, ki je turistično, kulturno in gospodarsko živahno, kjer znajo ohranjati in spodbujati tradicijo in jo nadgrajevati s težnjami, ki jih uveljavlja naš čas.

Urniki brezplačnih strokovnih vodstev po zbirkah Goriškega muzeja

Obveščamo vas, da bodo strokovna vodstva po zbirkah Goriškega muzeja potekala po naslednjem urniku: 4. nedelja v mesecu (22. maj 2011) grad Dobrovo ob 15. uri. Strokovna vodstva so brezplačna, obiskovalci morajo poravnati le vstopnino (2 evra za odrasle in 1 evro za otroke, dijake in študente).

Štandreški pevci na Vogrskem

Mešani pevski zbor Štandrež se je v nedeljo, 15. maja, udeležil pevskega srečanja na Vogrskem, ki so ga oblikovali trije zbori. Uvodoma je zapel domači pevski zbor Lijak, ki ga vodi Mojca Sirk.

Ista pevovodkinja je nato vodila štandreški mešani pevski zbor, ki se je lepo predstavil s šestimi pesmimi. Program je končal moški pevski zbor Provox iz Nove Gorice. Lepo pevsko srečanje je priredil domači zbor, ki ima zelo bogato pevsko tradicijo in je eden najstarejših v Sloveniji. Po tradiciji srečanje poteka v spomladanskih mesecih pod naslovom Gotardov koncert. Nastop je bil v reprezentančnih prostorih dvorca Vogrsko, ki ima tudi lepo in prostorno dvorano. Nastopajoče je pozdravil domači župan Aleš Bucik, ki se je zahvalil pevcem za prijeten in bogat pevski večer, ki krepi tudi sodelovanje med bližnjimi zbori in pevci.

Peto tekmovanje Otroških in mladinskih zborov v Novi Gorici

V Kulturnem domu v Novi Gorici se je v četrtek, 12. maja 2011, ob slavnostni razglasitvi zmagovalcev končalo 5. tekmovanje otroških in mladinskih pevskih zborov, ki ga prireja Zveza pevskih zborov Primorske in Javni sklad Republike Slovenije Območne izpostave Nova Gorica. Na njem je sodelovalo štirinajst

OPZ OŠ Šempas

zborov, štirje mladinski in deset otroških. Na sklepnem koncertu so zapeli štirje zbori, trije otroški in en mladinski. Bronasto priznanje je prejel en zbor, srebrno priznanje štirje zbori, zlato priznanje sedem zborov in zlato priznanje z odliko dva zbori. Zlato je bil tudi Otroški pevski zbor osnovne šole Šempas, ki je bil deležen 83,66 točk.

SNG NOVA GORICA Gostovanje Male drame

Duhovit filmski dragulj v odlični odrski inačici

Da bo na novem malem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica zavel svež gledališki veter, je bilo vsem jasno že na prvi predstavi *Grenki sadeži pravice* v izvedbi domačih igralcev. Ta občutek se je stopnjeval ob krstni izvedbi miniaturne *Life@anti* z mladimi igralškimi silami novogoriškega ansambla v koprodukciji gledališča Glej iz Ljubljane. Potrditev je prišla tudi z gostovanjem Male drame iz Ljubljane v četrtek, 5. maja. S črno podlago odra in dvorane in z intimnim ozračjem, ki ju preveva, se je enkratno ujemala gostujoča predstava *Ko sem bil mrtev*, ki jo je odigral imeniten kvartet sijajnih igralcev iz ljubljanske Dramme: Alojz Svete, Janez Škof, Jernej Šugman in Boris Mihalj ob klavirski spremljavi v živo z avtorsko glasbo Jožeta Šaleja pod izjemno režijsko taktirko Diega de Bree, ki je s to režijo potrdil sloves inovativnega, ustvarjalno drznega režijskega mojstra, po-

gumno ubirajočega neslutene režijske smeri. Ni čudno, da je za režijo te 'veseloigre' na letošnjih Dnevih komedije v Celju prejel naslov Zlahtni režiser. *Ko sem bil mrtev* je po izboru strokovne žirije na istem, 20. jubilejnem festivalu bila razglašena za zlahtno komedijo. Poleg tega je bil na lan-

Alojz Svete, Boris Mihalj, Jernej Šugman in Janez Škof v predstavi *Ko sem bil mrtev* (foto P. Uhan)

škedarja, ki jo je delno hranil Goriški muzej, našla filmske kolote (na Goriško so verjetno zašle v prvi svetovni vojni) in med njimi razbrala mojstrovino iz obdobja nemega filma zelo popularnega režiserja Lubitscha, ki je zaslovel tudi s filmom *Ninočka* iz l. 1939 z divo Greto Garbo. Rekonstrui-

nost, ki jo radodarno razpisavajo nastopajoči. Dva igralca, Janez Škof in Jernej Šugman, imenitno igrata ženski vlogi, kar prida še dodatne začinjenosti in iskrivosti duhoviti, pretanjeni komičnosti. Tej se je večje in prostodušno predal režiser de Brea in pri tem pokazal vse svoje odlike: "izje-

men občutek za tempo in ritem, večje vodenje izvrstnih igralških osebnosti, slastne režijske domislice, ki se jih kar ne moremo nagledati, pogum za izbiro skoraj pozabljenega načina igre, natančno in brezkompromisno režijsko oko ter poslušaj za subtilen humor Lubitscheve predloge", kot so zapisali v utemeljitvi nagrade za zlahtnega režiserja. Tako plastično zaživi Lubitschev protagonist, soprog, ki se zvečer rad srečuje s prijatelji ob šahu do poznih jutranjih ur in zato ga žena in tašča naženeta iz hiše. V nagajivi 'privoščljivosti' napiše pismo z lažnim sporočilom o samomoru in se čez čas vrne k ženi pod drugačnim videzom kot služabnik. V tej vlogi si krepko privoščil snubca in tašče ter spet osvoji svojo ženico, ki jo je tudi kot malce sramežljivo, naivno, zaljubljeno mladenko enkratno orisal Janez Škof. Šugman pa je blestel kot tečna, robata, požeruška tašča, ki se preteče ozira tudi proti občinstvu in ima še skomine po moškem spolu... Nič manj nista gledalce očarala Alojz Svete kot mož in 'pokojnik' ter Boris Mihalj kot prijatelj in snubec. Naj spomnimo, da sta ta dva igralca bila včasih člana SSG Trst oz. SNG Nova Gorica in v teh gledaliških pustila trajen spomin na svoje kreacije. Krasen humor, nekaj več kot uro trajajoče gledališki užitek bogatijo v glavnem črno-beli kostumi Bjanke Adžić Ursulov, ki poudarjajo 'izvor' dela in čas njegovega nastanka. Prav takšni so tudi bistveni scenski elementi po zamisli Diega de Bree.

Skratka, *Ko sem bil mrtev* je predstava, vredna večkratnega ogleda zaradi vseh detajlov, ki jih gledalčevo oko morda prvič preze ob vsej raznolikosti in bogastvu igralskega izraza in režijske domselnosti.

Iva Koršič

POGOVOR Darij Novak

Kadar začneš v Afriki, te ne vleče nikamor drugam

Darij Novak, doktor stomatologije in oralni kirurg, ki živi in dela v Novi Gorici, med dopustom svedre in druge pripomočke, ki se uporabljajo v dentalni medicini, najraje zamenja za volan terenca in se s prijatelji poda pustolovščini naproti. Najpogosteje med peščenimi sipine Severne Afrike, pa tudi v druga težje dostopna prostranstva, kamor z navadnimi avtomobili ni mogoče. Skupaj s somišljeniki je pred več kot desetimi leti ustanovil društvo Go Adventure, v katerem je bilo organiziranih že preko 20 odprav. Nekajkrat se je s kolegi udeležil tudi znamenitega relija Pariz-Dakar kot član spremljevalne ekipe puščavskega lisjaka Mirana Stanovnika. Leta 2009 je v industrijski coni v Kromberku po njegovi zaslugi začel klub Go Adventure, kjer zadnje čase vsakih 14 dni potekajo zanimiva potpisna predavanja o takšnih in drugačnih avanturističnih vdranjih po različnih koncih sveta.

Kdaj se je rodila ta ljubezen do terenskih vozil in potovanja z njimi?

Prav do terenskih vozil morda še ne, do vožnje po brezpotjih pa že v rani mladosti. Po rodu sem iz Idrije in tam okrog je bilo veliko makadamskih poti, po katerih smo se učili voziti. Zdi se, da to izvira že iz zelo mladih let. Do svoje prvega terenca nisem prišel prav zgodaj, sem si ga pa dolga leta želel. Šele, ko sem začel delati, sem prišel do manjšega terenca in potem smo začeli naprej razmišljati o takih avanturah.

Kako in kdaj pa je prišlo do ustanovitve društva Go Adventure? Na spletni strani sem prebral, da se vas je nekaj zanesenjakov leta 1999 odpravilo iz Nove Gorice v Marrakech in ste odpravo poimenovali Go Adventure.

To je bila naša prva pot v Afriko. Prvič smo šli sami, s svojimi vozili, ki so bila popolnoma nepripravljena. Nič predelana. S tovarniškimi gumami. Kronist je odprave je bil pokojni Boris Pikuž in ta naziv Go Adventure je bila njegova ideja. Sam sem se, potem ko sem ustanovil klub, malo tudi v njegov spomin, odločil, da ga poimenujem Go Adventure. Tisto je bila taka, srčna avantura. Prva, ko smo šli sami prijatelji skupaj in se se zdaj radi spominjamo tistih tednov v Maroku. Vsakega prvega podviga se seveda spominjaš bolj kot ostalih, moram pa reči, da smo bili po tistem v Maroku še velikokrat in je bilo vedno lepo.

Če sem prav razumel, gre bolj ali manj za ožjo skupino ljudi, ki se skupaj podajate na pot.

Jedro kluba tvorijo eni in isti obrazi, vedno znova pa se nam pridružujejo novi, kar je tudi moj namen, saj se mi zdi lepo, da pelješ ljudi in jim pokažeš, kar sam že poznaš. Sam grem velikokrat tudi tako, rečem, da grem malo v peškovnik, in peljem s seboj lahko tudi samo eno osebo, ki si tega že-

motor, tako da se sploh nismo srečali. S šampanjcem, ki sva ga zanj v Senegal privlekla iz Slovenije, sva se vrnila domov in šele potem se je zares začela ta zgodba o Dakaru, ko smo Mirana povabili, da je prišel k nam. Miran, dober človek, kakršen je, se je odzval, kljub temu da smo bili neki levi ti-

Foto Branko Belingar

li. Ali pa gremo v dveh avtomobilih ali večjih skupinah. Tudi 21 ljudi se nas je že nabralo na odpravi, štiri avtomobili in trije motorji, in smo učili motoriste, pa tiste, ki so bili z avtomobili prvič na taki odpravi, voziti po pesku, ker niso imeli izkušenj.

Ali je pogoj za članstvo v klubu, da si imetnik terenskega vozila? Ne. Kje pa. Veliko je takih, ki nimajo svojega avtomobila. Pogosto se zgodi, da ima kdo kakšen sedež v avtomobilu prost, pa vzame s seboj še koga, tako da lasten džip ni pogoj.

Leta 2002 ste se prvič udeležili znamenitega relija Pariz-Dakar. Takrat ste šli še z letalom do Dakara in z najetim terencem potem proti senegalsko-mavretanski meji na spremljanje zadnjih etap dirke. Kaj vas je vleklo nanj, zakaj Pariz-Dakar?

To je zraslo na mojem zelniku. Leta 1999 smo prvič vozili po proгах tega relija, ki smo ga vsi poznali, in leta 2002 sem rekel, da je treba nekako priti nanj in da grem pogledat, kako to izgleda. S seboj sem povabil še prijatelja in na meji z Mavretanijo sem prvič spoznal tisto pravo, malo bolj grobo Afriko. Prvič v življenju sem tam videl sužnje, ki so jih zavezane za vrat vodili ne vem kam. Tam sva nameravala počakati našega motorista Mirana Stanovnika, ki pa mu je ravno na tisti etapi zgorel

Kakšna je razlika med pristnim, afriškim Dakarem in tem, južnoameriškim?

Velika. Za nas ali pa zame je pravi Dakar še vedno v Afriki. Tudi zaradi teh nevarnosti, ki smo se jih vsi zavedali, ampak malo nevarnosti tudi godi, a ne. Afriški Dakar je bil bolj zahteven in nevaren. Tam si imel etape, ali pa več etap zaporedoma, kjer si vozil po brezpotjih, kjer ni bilo možnosti oskrbe. Tudi v Južni Ameriki je puščava. Je Atacama. Je zanimiva, lepa, čudovita puščava, ampak je majhna. V Mavretaniji, kot sem že povedal, so nam metali kamenje, v Argentini pa je bilo dva milijona ljudi med Buenos Airesom in naslednjim me-

lja, je to še veliko lepši občutek.

Kako gledate na vroče razmere v Severni Afriki, ki je vaš glavni poligon, destinacija, ste že morali spremeniti kakšne načrte?

Težko je spreminjati karkoli. Sahara ne moreš prenesti nekam drugam. Saj so puščave tudi drugod, ampak Sahara je samo ena. Tako velika in tako blizu. Fantje nemškega organizatorja dirke EL Chott v Tuniziji, ki so se pred časom vrnili z izvidniškega pohoda v Tuniziji, so povedali, da vsi ljudje ob trasi prihodnje dirke komaj čakajo, da vidijo turiste, tekmovalce, in da novembra ta dirka zagotovo bo. V Libiji, kjer smo tudi že prevozili kar nekaj dirk, pa mislim, da še kar nekaj časa ne bomo vozili.

Koliko prevoženih kilometrov na relijih in v puščavah se je nabralo v teh letih, vodite kakšno evidenco?

Ne. Fantje so sicer nekaj računali in so mi eno leto 'naštimali' celo pokal za največje število prevoženih kilometrov na reliju Pariz-Dakar kot asistenčno vozilo, nekaj takega. Če je vsak Dakar dolg od 10 do 12 tisoč kilometrov, pa če jih je bilo pet, jih je že tam veliko, je pa tudi veliko poti, ki smo jih naredili v privatni organizaciji. Prevozili smo na primer celo Alžirijo, en tak zelo dolg krog po Sahari, kjer je bilo samo saharskega dela 5000 kilometrov.

Omenjali ste že rop, kamenjanje in take zadeve. Se vam je katera od odprav še posebej negativno zapisala v spomin?

Da bi imel izredno negativen spomin na kakšno koli potovanje, tega nimam. Mogoče taka, najbolj nevarna, negativna, pa ne afriška, ampak čilenska izkušnja, je bila, ko sem imel pištolo na glavi, ker nisem spustil aparata. S kolegom sva šla na nočno fotografiranje, misleč, da bova dobila lepe nočne posnetke. Domačini so naju res vpljudno opozorili, da gre za nevarno predel, a je bilo že prepozno. Med potjo nazaj proti taboru sta priletela dva fanta in naju zgrabila. Meni je zgrabil fotoaparata, in ker ga nisem spustil, sva se malo cukala, potem pa je potegnil ven pištolo in mi jo dal na senca. Aparat sem seveda spustil. V tistem trenutku sem se ustrašil le, da ne bi kolega skočil in bi se še kaj hujšega zgodilo.

Od leta 2009 deluje v Krom-

berku ob cesti, ki so nam mahali. Letos je bila 32. izvedba relija, ki se je niste udeležili. Vas še vedno vleče nanj, še vedno razmišljate o tem, da bi se ga udeležili?

Še, še. Seveda. Absolutno. Medtem se je mogoče spremenilo to, da smo začeli malo več tudi sami tekmovali. Lani smo se prijavili na nekaj relijev. Letos se me ustavile delovne obveznosti, za naslednje leto sem pa že rekel Miranu (op. p. - Miranu Stanovniku), da smo zraven, če rabi, in on vedno rabi. Letos je bil brez slovenske asistencije. Ko sam tekmuješ, vidiš, kako je fino, če imaš nekoga zraven, da te čaka, če pa imaš ekipo, ki te sprem-

Kolikokrat ste se še udeležili relija Pariz-Dakar? Skupaj smo bili na Dakaru šestkrat. Uradno štirikrat, enkrat je pa odpadel. Takrat so mi v Španiji, ko sem že čakal na trajekt, rekli, naj ne hodim, ker so uporniki napovedali, da bodo streljali na vsakogar, sam pa sem imel že vozniško... to so bili prvi znaki za večje težave.

Prav zaradi teh težav je prišlo potem do preselitve relija v Južno Ameriko. Ste imeli pred tem tudi sami na terenu kakšno negativno izkušnjo s temi ekstremističnimi skupinami?

Ja, tega je bilo veliko. Vsako leto so bile težave. Zaradi tega so določene etape spreminjali, tudi povedali. Tam okrog severnega dela Malija, med alžirsko-malijsko mejo, tam je gnezdo teh... ne maram reči upornikov, ker ne vem, kakšni so ti fantje. Morda so čisto v redu ljudje, ki se borijo za svoje stvari tako, da tam so nam metali kamenje. Sicer pa je predvsem Mavretanija država, v kateri čutiš, da nisi dobrodošel. Tam so nas enkrat okradli, drugič pa oropali na bencinski črpalki.

stom ob cesti, ki so nam mahali.

Letos je bila 32. izvedba relija, ki se je niste udeležili. Vas še vedno vleče nanj, še vedno razmišljate o tem, da bi se ga udeležili?

Še, še. Seveda. Absolutno. Medtem se je mogoče spremenilo to, da smo začeli malo več tudi sami tekmovali. Lani smo se prijavili na nekaj relijev. Letos se me ustavile delovne obveznosti, za naslednje leto sem pa že rekel Miranu (op. p. - Miranu Stanovniku), da smo zraven, če rabi, in on vedno rabi. Letos je bil brez slovenske asistencije. Ko sam tekmuješ, vidiš, kako je fino, če imaš nekoga zraven, da te čaka, če pa imaš ekipo, ki te sprem-

KULTURNI DOM Komigo Smeh v različnih omakah

Komigo, trijezični festival komičnega gledališča, ki ga prireja goriški Kulturni dom in zadruga Maja iz Gorice v sodelovanju drugih slovenskih in italijanskih ustanov, je v manj kot tednu dni ponudil kar dve gledališki srečanj; vsako je imelo svojevrstno pečat. V petek, 1. aprila, - datum ni bil naključno izbran, saj se je prav na ta dan 1. 2004 porodila abonmajška gledališka ponudba Komigo - je oder, na katerem je kraljeval le klavir z odličnim pianistom Carlom Tommasijem, s svojo gostobesedno govorico napolnil petindvajsetletni Alessio Colautti, ki je številni publikli v slogu varietete z ironičnimi strelcami in tipičnimi tržaškimi vici in rekli, ki so že prešli v vsakdanje besedišče tržaškega narečja, ter z aktivnim vpletanjem gledalcev predstavil pesmi velikega komika tržaškega rodu Angela Cecchelina, ki je umrl 1. 1964 in je bil v času fašizma zaradi svojih ostrih kritičnih bodic na račun oblastnikov tudi zaprt. V več kot dvehurnem - malce res predolgem - dialogu z občinstvom, večkrat opirajoč se na sicer molčečega pianista Tommasija, je mladi iz-

vajalec iz Trebč, ki se mu po materi pretaka slovenska kri po žilah, pod naslovom "Tutto Cecchelin in 90" oživil duha iz tridesetih - štiri-

desetih let prejšnjega stoletja in z njim seveda tudi tisto posebno "tržaško vzdušje" in mišljenje, ki sta pač tipični za to mesto v zalivu, v katerem so se od nekaj stikale razne narodnosti. Ob njegovi interpretaciji pesmi, komentarjih in komičnih utrinkih so najbolj uživali starejši gledalci, ki se živo spominjajo Cecchelinovih časov. V sredo, 6. aprila, pa se je na odru goriškega Kulturnega doma ven-

darle prikazal tako pričakovani igralec in režiser Branko Đurić - Đuro, poznani komedijant in ustanovitelj Teatra 55. Prav za to gledališče, ki ima s tako imenovanimi komercialnimi komedijami lahkotnih vsebin zgolj namen zabavati čim širše občinstvo, je z Markom Pokornom napisal ko-

berku tudi klub Go Adventure, kjer imate zadnje čase vsakih 14 dni potpisna predavanja. Od kod ideja, kako ste prišli do teh prostorov in vsebine?

Po Novi Gorici sem iskal garažo za Toyoto, ker sem jo imel parkirano pred hišo. Ko smo se kam odpravljali, in to je bilo običajno decembra, smo 'šraufali' in pripravljeni zadeve vedno neke na odprtem, v mrazu. Zato smo spraševali okrog, kje bi dobili primerne prostore. In potem je prišla ta varianta v starih Meblovih halah, po zmerni ceni, tako da smo dobili malo večjo garažo. Prijatelji, slikarji in arhitekti, so potem dali idejo, da se to tako uredi, da se da vmes ploščo, in so v zgornjem prostoru zdaj predavanja, spodaj pa je še zmeraj dovolj prostora za 'šraufanje' avtomobilov, ko se kam odpravljamo.

Sama predavanja so zanimiva, raznovrstna in kar dobro obiskana. Po kakšnem ključu izbirate teme oziroma predavatelje?

Ko sem se odločil, da ta garaža ne bo samo garaža, sem razmišljal, kako in kaj, in prišel do zaključka, da se moramo tam dobivati, saj se ljudje zdaj zmeraj bolj vsak zase držimo. Dal sem pobudo, da se dobimo enkrat na mesec, pa povem sam o kakšnem svojem potovanju, pa kdo drug o svojem, tako sem si to predstavljaj. Prva predavanja smo imeli, ko smo prišli iz Dakara. Takrat je bil obisk velik. Videl sem, da ljudi to zanima, in zato sem to nadaljeval. Kupili smo še stole, boljši projektor in podobno. Zdaj je že tako, da se za mesec, dva naprej dogovarjam. Vedno več avtorjev je takih, ki jih še ne poznam, ker to niso več samo iz našega ožjega kroga, ampak so tudi taki, ki nam jih drugi predstavijo in predlagajo.

Kam vas še vleče, katere dežele, puščave bi radi obiskali, prevozili?

Kadar začneš v Afriki, te ne vleče nikamor drugam kot v Afriko. Temu se reče "mal d'Afrika". Veliko jih misli, da hodimo samo v puščavo, ampak meni je izredno všeč tudi drugi del Afrike. Sem pa tja grem tudi v centralni, pa južni del Afrike, v Tanzanijo, Kenijo, Namibijo, Botsvano, Južnoafriško republiko.

Nace Novak

medijski splet Čas za spremembo. V komediji so protagonisti brivci, ki zelo skrbi za zunanji videz in se izkaže za geja, mlad zobozdravnik, ki ga mama še zmeraj krepko "drži na spagi", saj ga venomer nadzoruje preko telefonskih klicev in ga spodbuja, naj si vendarle najde primerno ženo, in prikupna lepotička, brivčeva asistentka, zaljubljena v svojega delodajalca, ki se seveda ne zmeni zanjo. To je ob gegih in komičnih situacijah dovolj dobro začnjen tercet, da vseskozi zabava gledalce, ki se seveda prav zaradi zelo dobre igre nastopajočih, Branka Šturbeja, enega izmed prvakov ljubljanske Drame, ki ga sicer poznamo kot odličnega interpreta značajsko in psihološko zapletenih likov, Branka Đurića in popoprano iskrive Alenke Tetičkovič, večkrat prav iz srca nasmejejo in uživajo ob njihovem živahnem spletnanju smešnih situacij, podkrepjenih z izrazito mimiko, gestikulacijo ter celo s "plesom" v stilu Jacksonovega "moonwalka" v "performancu" Đura. Goriški gledalci so ponudili prijeten, zabaven večer

in pokazali, kako znajo gledališki mojstri iz skromne tekstovne vsebine napraviti všečno, kratkočasno predstavo, ki včasih res prav pride, da se gledalec od nje sprosti, ob zadregah protagonistov pa pozabi na lastne nerodnosti in se posmeje.

IK

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 17. maja, ob 14. uri.

V koga ali v kaj naj zaupamo na tem svetu?

Sonce in marjetice

Ob koncu tedna, tedaj imam nekaj več časa in rada prelistam časopise, sem naletela na neko pismo uredništva, v katerem se je domačin iz Velikih Lašč pritoževal nad prevelikim številom medvedov in nad tem, da ogrožajo življenja starejših in otrok. Šlo mi je na smeh, češ, kako so ljudje naivni, da ne vidijo dejanskih problemov in nevarnosti ter čas izgubljajo s čisto nepomembnimi problemi. Medvede imam rada, ni je lepše, mogočnejše zveri, meni je medved ponos in razpoznavni znak Slovenije, nekaj, kar nas ločuje od globalne enoličnosti in nas povezuje z naravo. In medvedov se sploh ne bojim, čeprav sem jih že štirikrat srečala. Pomembno je, da se znaš obnašati in spoštovati njihovo osebnost. Tega pa večina ljudi ne zna več. Vsiljivi so ne samo z medvedmi, ampak z naravo in soljudmi.

No, v obrambo medvedov naj podčrtam, da niti v Sloveniji niti drugje po svetu v zadnjih desetletjih ni nobena teh zveri napadla ali pojedla otroka. Če gledamo na statistike, je veliko več možnosti, da naši malčki izgubijo

življenje na cesti, v družinskem avtomobilu (ki ga tako cenimo in negujemo), ali celo ... med zdravljenjem. Da, ker nihče noče priznati, da veliko število otrok umre ali trajno zbolijo zaradi posledic obveznega cepljenja proti nalezljivim boleznim.

Vse do danes sem se le površno ukvarjala s tem problemom, pa čeprav večina mojih prijateljev ni cepila svojih sinov in hčera, čeprav sem sama kot dojenček občutila hudo reakcijo po cepljenju proti črnim kozam in čeprav je moj oče, sicer rakav bolnik s precej stabiliziranim potekom bolezni, doživel drastično poslabšanje in umrl mesec dni po cepljenju proti gripi.

Potem se je zgodilo, da sem vzela psa, manjšega psa, bišona, pa sem ga kljub velikim dvomom cepila s polivalentnim cepivom ... in na lastne oči spremljala posledice. Psička je dobila že nekaj ur zatem čisto srep pogled, imela je blazne bolečine v hrbtenici, pa opotekala se je. Sedaj je epileptik. Ko sem se o poteku njene boleznii posvetovala s prijatelji zdravniki, pa sem dobila neverjetne podatke: da je tudi pri otrocih živo srebro

v cepivih povzročitelj številnih alergij, avtizma, epilepsije in sladkorne bolezni, da je veliko celo smrtnih primerov in da zaradi vse večje doze nevarnih aditivov v cepivih (formaldehid, živo srebro, svinec itd.) vse več trajnih možganskih poškodb. Streslo me je, dobesedno. S podatki, ki sem jih pridobila iz prve

roke, sem razumela marsikaj, saj sem se že dolgo spraševala, zakaj je toliko otrok dandanes hiperaktivnih in živčno motenih, zakaj tako močno naraščajo pri njih alergije in podobno. Srdljivo. Najbolj srdljivo pa je podatek, iz prve roke, verjemite mi, da večina tistih, ki se s cepivi ukvarjajo, ne

cepi niti svojih otrok niti psov. Preden pišemo o medvedih, ki za vsakim grmom prežijo na nas, bi se morali nekoliko ozreti naokrog in zamisliti. Sama že celo zimo tolažim prijateljico, hčerka katere je zaradi alergije skoraj izgubila šolsko leto. Z njo je vsako leto slabše, težko diha, mučijo jo sinusi, vsako pomlad je močno zabuhla

ki je opozoril, da je avtizem povezan s cepljenjem proti rdečkam, ošpicam in mumpsu, prepovedali naprej opravljati zdravniško delo. Zaradi ogromnih denarnih interesov, ki so povezani s cepivi in cepljenjem.

Pa to ni vse, ko bi me ne bilo resnično strah sveta, v katerem živim, bi se ob branju pisma o prežeči medvedji nevarnosti pošteno nasmejela. Pa mi skoraj ne gre več na smeh, ko gledam, kaj vse se dogaja okoli nas. Stvari, v katere bi verjela, skoraj ni več. Ko sem bila študent, sem bila idealist, zanimala me je politika in verjela sem, da se svet spremeni. Kako bi človek ne bil idealist pri dvajsetih letih, saj mu tako veleva srce.

Sedaj je drugače. Malo je stvari, v katere verjamem. V sonce, veter in marjetice verjamem, v pomlad in trave, ki mi nudijo zavetje. V oblake in morje verjamem in v njih sinjino. Ljudem pa skoraj ne zaupam več, predvsem tistim, ki so na oblasti. Pri petdesetih je težko verjeti v politiko, v ideale, preveč stvari je človek že razumel, prevelika so razočaranja in pretrpke resnice.

Ali naj namreč verjamem, da so nekeje ujeli in ubili nekega meni neznanega Bin Ladna ravno v trenutku, ko je dolar padal in je bila ameriška ekonomija čisto na psu??? Ali naj verjamem v visoko

doneče fraze o demokraciji in svobodi na ustih tistih, ki imajo ob naftnih črpališčih vojsko in so, denimo, v Nigeriji celo s specialci pobijali kmete, ki so skušali obvarovati svoja polja in svoje domove pred onesnaževanjem naftnih mogotcev Texaca in Shella??? Ali naj verjamem, da vojske industrializiranega sveta na ozemlju ene največjih proizvajalk nafte branijo obubožane, preproste ljudi? Ali naj verjamem, da se peščica ljudi s polnimi žepi in usti dejansko bori proti gospodarski recesiji, medtem ko je na tisoče družin brez službe in brez dohodkov? Še v to ne verjamem več, da je človek kdaj pristal na Luni, saj postaja vse bolj očitno, da so nas tudi takrat, pred štiridesetimi leti, pošteno nategnili s fotomontažo.

V pravljice res ne verjamem več, prestara in preveč racionalna sem, da bi verjela vanje. Držim se svoje poti, ki temelji na poštenosti in majhnih stvareh, veselim pa se sonca in marjetic in trdno verjamem, da nam igrive zveri, ki jim pravimo medvedi in se ravno tako kot jaz veselijo gozdov in poljetja, čisto nič nočejo. Nevarnost je čisto nekeje drugje, predragi prebivalci Velikih Lašč!!! Nekje tam, kjer ni vaših strahov in dvomov in kamor še vedno polagate svoje zaupanje.

Suzy Pertot

Ugibanja ob koncu prvenstva domačega nogometa Bo izpad Krasa odtehtalo vsaj eno napredovanje?

V prejšnji številki smo zapeli odo nogometu, tokrat pa kaže – precej manj poetično – obračunati z amaterskim utripom pri nas. Končal se je namreč redni del nepoklicnih prvenstev. Prva ugotovitev, ki bo de v oči, je kajpak grenak izpad Krasa po enem samem letu v meddeželni, polprofesionalni D ligi. Predzadnje mesto ni bilo dovolj za igranje play-outa, pač pa so Repenci doživeli neposredno nazadovanje. V 34 nastopih so v izjemno ostri konkurenci zbrali le 32 točk, od tega kar 7 s silovi-

ti v profesionalnem režimu. Utrdili in okrepli pa bodo tudi delo na mladinskem področju (letos so mladinci odlično nastopali v državni ligi) v dogovoru in sinergiji z ostalimi slovenskimi klubi. Skratka, pekoč izpad so menda sprejeli s pravim, pozitivnim pristopom in brez tragedij. Sezona v D ligi je bila navsezadnje veliko doživetje, vizitka za ves naš sport (nastopi po uglednih stadionih, domača tekma na tržaškem Roccu itd.), škoda le, da niso ohranili kategorije, ki jo je nedvomno laže – čeprav težko – obdržati, kot

stopnička v uglednem tekmovanju ne more predstavljati neuspeha. V celem prvenstvu so izgubili štiri tekme. V isti ligi je bila kriška Vesna z mladimi domačimi igralci na koncu peta, kar je tudi velik rezultat. Nastop v play-offu bi bil le še česnja na torti, a se je izjalovil.

Svojo pot v končnici za napredovanje bo v nedeljo pričel tudi trebenski Primorec, ki je bil v svoji skupini prve amaterske lige odlični drugi. Sovodnje so v isti kategoriji zasedle končno peto mesto: tudi tu lahko govorimo o nadvse pozitivni sezoni, pa tudi o kančku grenkobe za razplet brez play-offa, za katerega je zmanjkala ena sama pika. V drugi amaterski ligi je Breg po rednem delu delil četrto mesto in je brez končnice ostal zaradi sobotnega poraza v dodatni tekmi. Na dodatnih srečanjih z drugimi nabojem si rešuje kožo Zarja/Gaja iz Bazovice, Gropade in s Padrič, ki je v negativni sezoni pustila za sabo samo tri ekipe in mora svoje najlepše lice pokazati v dvobojih play-outa, polnih napetosti in ne nazadnje strahu. V nedeljo je vsekakor že zbrala zlata vredno zmago. Obstanek so si predčasno zagotovili predstavniki proseškega Primorja, ki so kot pridne mrviljice nabrali potrebno število

točk. V tretji amaterski ligi je doberdobska Mladost po 30 krogih zasedla zelo dobro četrto mesto, tako kot Brežani pa se ni uvrstila v play-off zaradi poraza v odločilnem dodatnem dvoboju. Skratka, če smo začeli z grenko ugotovitvijo o nazadovanju Krasa, lahko na koncu zapišemo, da si po tistem nadejamo vsaj eno napredovanje, pa čeprav res ne bo lahko...

HC

Foto Loredano

tim začetkom v prvih treh krogih. Po poti so dvakrat zamenjali trenerja (odslovljenega Musolina je nadomestil Kragelj, tega pa po odstopu Pellegrini) in kar nekaj igralcev. Vse skupaj pa ni zaleglo. Prva izkušnja slovenskega društva na tako visoki ravni sploh se je torej končala z neuspehom, ki pa ni potrl ambiciozne uprave kluba. Predsednik Goran Kocman, ki je s svojim podjetjem Koimpex tudi glavni pokrovitelj društvene dejavnosti, je v pogovoru za Primorski dnevnik že najavil, da želijo pri Krasu ponovno naskakovati četrtoligaško prvenstvo (morebitne repasaže naj ne bi sprejeli), v katerem bi po letošnji izkušnji ne ponavljali storjenih napak in bi se v prihodnosti zeleli na meddeželni ravni tudi ustaliti. Iskali bodo novega trenerja in preverjene nogometaše, ki bi bili obremenjeni pripravljeno trenira-

pa spet loviti. Že na počitnicah je tudi glavnina ostalih naših članskih enajsteric. V promocijski ligi je Juventina preko uglednega drugega mesta dosegla uvrstitev v play-off, v katerem bo debitirala v nedeljo. Žal bo podaljšek sezone najverjetneje nepotreben, ker zaradi izpada Krasa iz D lige ne bo iz končnice napredoval nihče. Štandrežci so bili dalj časa v boju za samo prvo mesto, kljub temu pa druga

TENIS
Ženska B liga: Tricesimo – Gaja 1:3

NOGOMET
2. amaterska liga - Play-out: Sant'Andrea – Zarja/Gaja 0:1

Dodatna tekma za uvrstitev v play-off: Sistiana – Breg 2:1

3. amaterska liga - Dodatna tekma za uvrstitev v play-off: Romana – Mladost 2:0

KOŠARKA
C2 liga: Bor – Breg 60:63

D liga - Play-off: San Vito – Kontovel 67:53

ODBOJKA

Ženska C liga - Play-out: Sloga – Buia 3:1

Moška C liga - Play-out: Val – Volley Club 3:0,

Sloga – Fincantieri 0:3

Ženska D liga: Kontovel – Bor 3:0

Moška D liga - Play-off: Pippoli – Olympia 1:3

Play-out: Prata – Naš Prapor 3:0

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

73

Pred dnevi sem z Walterjem Bandljem odšel ob osmih zvečer na nevsakdanje dolgo pot z njegovim avtomobilom, za katerega bi bil prediven carski premalo, saj se v takem avtomobilu še nisem nikdar peljal. Ker sva potovala ponoči, se mi je zdelo, da sva v letalu, toliko rdečih lučk je namreč bilo v avtu, ko jih nisem še videl v nobenem dole. In naj se mi kdo sedaj še tako smeje, zame še vedno velja, da so avti v bistvu velike igrače za velike fante, kot rečejo Američani s svojim: "Big toys for big boys"!

Šla sva v Strasbourg, on kot član delegacije Slovenske skupnosti, jaz kot kronist, za avto se je odločil Walter, po moje najbolj zato, ker mu je všeč vožnja z avtom, jaz pa zato, ker bi sicer ne šel v Evropski parlament, letalske povezave za Strasbourg so nemogoče in prav sakramensko drage. Na pot nisem šel vesel, ker sem se še predobro spominjal iste poti z avtomobilom pred dvema letoma, ko sem družino peljal po sledovih največjega med največjimi Slovenci, hotel sem namreč razumeti, kaj je gnalo Primoža Trubarja na Nemško, in videti na lastne oči, od kod je tovoril tisoč izvodov katekizma na Slovensko. Takrat se mi je avto v Črnem lesu pokvaril in popravilo bi zahtevalo zgodbo zase, pustilo mi je pa tudi grenak priokus, saj sem na lastni koži doživel, kako res je, da imajo človečnosti in solidarnosti še največ priseljenci, tudi na Nemškem, saj so mi takrat edino Turki nesebično pomagali. Pot v Strasbourg je dolga, več kot 850 kilometrov je poti po avtocesti, kako jo je Trubar v svojih časih, ko avtoceste ni bilo, zvozil, ne vemo, vemo pa, da je v sodih le pripeljal nam Slovincem prvo knjigo, a dejstvo je, da sem prav od tistega potovanja dobesedno očaran nad likom tega neverjetnega Slovence. Le kako je zmožem, sem se nenehno spraševal, ko sem se vozil proti Črnemu lesu, se tudi dejansko prvič neposredno zavedel, zakaj je bila Nemčija vedno bogata. Sem sin majhnega vipavskega kmeta, ki mu je še vedno dovolj je pogled na okolje, naravo, da vem, kje sem. In o tem, zakaj je Nemčija bogata vedno bila, se je v neki lični vasi pri Strassbourgu strinjil z mano Edvin Forčič, ko mi je slikovito dejal: "Imajo zemljo in vodo, ogromno zemlje in vode, mi Kraševci nimamo ne zemlje ne vode, v tem je razlika"! Rad imam ljudi, ki se pred naravo še čudijo, in to ne pred takimi ali drugačnimi naravnimi znamenitostmi, ampak pred naravo, deželo, gozdom, poljem, travo, vinogradi, poljanami. Ker to pomeni, da imajo odnos, ker to pomeni, da vedo, kaj gledajo, in ne pričakujejo, da se bo po travniku privallla kaka vijoličasta krava, ki dela čokolado znane blagovne znamke...

Še sedaj namreč vidim pred očmi svojega očeta v Furlanski nižini, ko sem ga prvič peljal na prostrano polje, več kot dvajset let je že minilo od takrat, kako je preprosto rekel, naj ustavim avto, da bo "malo pogledal, kakšna je zemlja". Ustavil sem na začetku največje italijanske kmetije (?) pri Torviscosi, več kot 4500 hektarjev obdelovalne zemlje je na kupu, in vse to na ravnini!

oče je izstopil in zakorakal na njivo, se sklonil in s pestjo zagrebel v zemljo, prst mu je zdrsel na tla, ko jo je zmečkal v šapasti kmečki dlani, in oče je samo še preprosto rekel: "To pa je težka zemlja"! Pogled je uprl na neverjetno polje, ki je izginjalo za obzorjem. In jaz sem zraven molčal. Ker nisem vedel, kaj naj rečem, in predvsem zato, ker je bilo v tisti preprosti gesti človeka, ki je vse življenje delal na zemlji, več svetega kot v vseh mojih knjigah in v vsej lepi umetnosti, ki sem jo kdajkoli videl, gotovo pa veliko, veliko več svetega in lepega kot pa v mojem vsakdanjku časnikarja! Epska gesta je bila, preprosta, krasna, povedna, življenjska.

Nisem človek epike, morda zato, ker sem pač živel v družbi, ki je prisegala na velike in bombastične besede, za katerimi ni bilo dejanj. In se ustavim kar tu, ker nima smisla o tem. Tudi zato, ker sem kmečki svet spoznal z njegove najbolj grenke strani, danes pa itak nima smisla govoriti o kmečkem svetu, ker ga več ni, vsaj pri nas ga več ni.

Walter je po Nemčiji vozil kot zmaj, bi rekel moj sin, saj na nemških avtocestah ponoči lahko voziš hitro, kolikor avto zmore, razen seveda tam, kjer je hitrost omejena, a teh predelov avtoceste je malo. Od Münchna do Stuttgarta sva v Walterjevem audijem dobesedno letela, promet je bilo zelo malo, gospodarska kriza se baje pozna tudi v Nemčiji, kot je najbrž še bolj res, da ni ravno veliko ljudi na

svetu, ki se med tednom vozijo s hitrostjo več kot dvesto na uro ob treh jutraj mimo Stuttgarta.

Ko sva peljala mimo Ulma, ki ima slovito katedralo s strašansko velikim in visokim zvonom, sva se zmenila, da se bova tam ustavila, ko se bova vračala, omenil sem mu Trubarja in njegove sode, polne knjig, in mislil na njegove vpraže. Seveda se nisva, ker sva, norca!!!, šla skozi deželo sira in čokolade in največje pralnice denarja na svetu in porabila za vrnitev domov pet ur več časa, kot sva ga bila porabila za prihod v Strasbourg. Walter se je smejal, ko sem mu povedal, da se v to slovitro rovtarsko deželo sebičnežev, ki ne marajo priseljencev in tujcev, nikdar več ne bom vrnil z avtom. Ker nima smisla, "ker v rovtah jaz enostavno ne funkcioniram", sem še dodal, ko sva v dežju stala v dolgi avtomobilski vrsti.

Nekajkrat sem že bil v Evropskem parlamentu in v njem se vedno znova sprašujem: "Kaj sploh počnem tukaj?", ko se kot človek s podoželno ne znajdem sredi vrveža ljudi, ki vsi nekam hitijo, a se preprostemu človeku zdi, da nihče nič ne dela, ampak se samo govori in govori. To seveda ni res. Še najbolj me je o tem prepričal mladi in bistri Klemen Žumer, visoki uradnik Evropske ljudske stranke, ki je preko elektronske pošte, FB-ja, telefonov, interneta in še česa tkal vezi, da se je vse izteklo, kot se je, do minute natančno in odlično.

To, da ni vedel, kje je kadiilnica v Evropskem parlamentu, sem mu seveda odpustil, v labirintu Evropskega parlamenta sem jo našel namreč sam.

Primož Trubar

S 1. strani

Spoznavali so ...

Dr. Terpin se je na posebnem srečanju Mariu Mauru, vodji italijanskih evropskih poslancev v ELS/PPE, zahvalil za njegovo intervencijo pri italijanski ministrici za šolstvo Gelminijevi in ga obvestil, da sta bila s poslancem Peterletom uspešna, saj je italijansko ministrstvo za šolstvo že izdalo ukrep, ki ohranja število osebja na slovenskih šolah, ne glede na racionalizacijo, ki se izvaja v vsem preostalem delu italijanskega šolskega sistema.

Dr. Tomaž Špacapan, deželni tajnik in vodja Mladih

SSK, je na rednem mesečnem sestanku skupine evropskih poslancev za manjšine in jezike (Intergrupa za manjšine) predstavil problematiko dvojezičnosti, s posebnim poudarkom na težavah v tržaški pokrajini. "Mladi smo v tržaški pokrajini poslali vse enojezične table, ki bi morale biti dvojezične, in na kartografiji Furlanije Julijske krajine jasno označili kritične točke, kjer ni dvojezičnih napisov, kljub zakonskim predpisom in mednarodnim sporazumom (Zaščitni zakon 38/2001)".

V imenu delegacije, ki so jo sestavljali predstavniki obeh podmladkov SSK - Mladi za Mlade iz Tržaške in Prihodnost iz Goriške ter zastopniki slovenskih višješolcev - je Špacapan tudi dejal: "Zelo sem zadovoljen, ker je bil naš obisk v Evropskem parlamentu dokaz, da se mladi pri nas spet zanimamo za politiko in da smo sestavili tako raznoliko skupino v podporo problematikam slovenske manjšine v Italiji. Ponovno bi se rad zahvalil najprej slovenskemu poslancu Peterletu in poslancu ju-

vu za šolstvo. Mladi so predlagali rešitve, ki jih bo skupina evropskih poslancev proučila. Lojze Peterle, evropski poslanec iz Slovenije, je izrazil izredno zadovoljstvo, da lahko gosti tako aktivne mlade, ter poudaril, da

Klemen Žumer in Vida Forčič

je "slovenski problem drugačen, odkar imamo EU, ker so se države EU drugače odločile reševati razlike: ne z vojno in diskriminacijo, temveč s sodelovanjem". Predstavnikom manjšine je še pojasnil, da "v Evropski uniji vrednost identitete ni odvisna od njene kvantitete, saj lahko vsak z jasno identiteto danes v Evropi najde pot naprej. Zato je izredno pomembno, da se manjšine organizirajo in borijo za svoje pravice ter iščejo zaveznike tako doma kot drugod po Evropi".

Mario Mauro, evropski poslanec iz Italije in vodja italijanskih evropskih poslancev ELS/PPE, ki ima ključne zasluge pri politični akciji, ki jo je izvedel evropski poslanec Lojze Peterle pri italijanski ministrici za šolstvo Gelminijevi, v sodelovanju s SSK in je tudi dober poznavalec manjšinskih vprašanj, je povedal: "Italijanski ministrici za šolstvo sem takoj pojasnil, da je potreba po racionalizaciji italijanskega šolskega sistema eno, pravice slovenske manjšine na

mentacijo zaščitnega zakona, ki bo v kratkem zaživel: "Omenjeni državni sekretar Letta je idealen vezni člen med pobudniki 6. člena italijanske ustave in sedanjo italijansko vlado". Poslanec Mauro je ob koncu izrazil pripravljenost, da se sodelovanje s SSK pri reševanju odprtih vprašanj slovenske manjšine nadaljuje tudi v prihodnje, v navezi s poslancem iz Slovenije Pe-

likokrat jezika manjšine sploh ni na voljo za učenje, kar otežuje stik med večino in manjšino, ter poudaril, da je na tem področju nujno stvari spremeniti". László Tokés, podpredsednik Evropskega parlamenta in evro-

parlamenta za manjšine, narodne skupnosti in jezike, se je začudil: "Žalostno je, da v eni od starih članic EU še vedno obstaja tako težka situacija za manjšino. Čestitam vam za odločnost in voljo, ki jo kažete, da se boste še

prej, in potem je vse mogoče".

Edit Bauer, evropska poslanka iz Slovaške, je izrazila podporo Slovincem v Italiji in predlagala, da se sodelovanje nadaljuje. Prisotni evropski poslanci iz Nemčije, Francije in Danske so se strinjali.

SSK je svojo problematiko na ločenih srečanjih predstavila tudi nekaterim drugim evropskim poslancem, med drugim Milanu Zveru in Ivu Vajglu, ki sta se oba strinjala, da je obisk pomemben korak, in izrazila pripravljenost pomagati naprej.

Sestanki delegacije Slovincem iz Italije so se nadaljevali po institucijah Evropske unije v Bruslju, kjer so imeli sestanek in predstavitev dela Evropskega sveta, ki jim ga je predstavil najvišji slovenski uradnik v tej evropski instituciji Ivo Bizjak, generalni direktor direktorata za pravosodje in notranje zadeve Sveta EU. Popoldne pa je delegacija obiskala še Evropsko komisijo in se srečala z Jonathonom Hillom, ključnim svetovalec za večjezičnost v kabinetu evropske komisarke za jezike in kulturo Androulla Vassiliou.

Obisk je delegacija končala v soboto z analizo sestankov ter s pogovorom o strategiji in možnostih sodelovanja za naprej, ki ga je vodil odlični Klemen Žumer, svetovalec ELS v Evropskem parlamentu. Za tem so mladi Slovenci v Bruslju pripravili piknik za Slovence iz Italije ter se povsili ob čevapčičih, kranskih klobasah ter belgijskem pivu. Ob koncu zapisa, ki ne more zajeti vsega dogajanja v Strasbourg in Bruslju, a je dovolj zgovern o pomembnosti obiska in političnih pogovorov, še zelo razveseljiva nota o mladih s Tržaškega in z Goriškega, ki so

Damijan Terpin, Lojze Peterle, Drago Štoka in Walter Bandelj

terletom. Kinga Gál, predsednica skupine Evropskega parlamenta za manjšine, narodne skupnosti in jezike, je pozdravila delegacijo iz Italije in navdušeno po-

Jelko Kacin s sodelavcem

naprej borili za svoje jezikovne pravice... Ob tem pa ponesite tole sporočilo naprej: mi v Evropskem parlamentu vam stojimo ob strani, zato nadaljujte vaš boj. Niste sami!"

Jelko Kacin, evropski poslanec iz Slovenije, je na srečanju poudaril: "Velikina večine se ne kaže v svoji številčnosti, ampak v odnosu do manjšine", ter dodal: "Desetletja ak-

vedala, da je "krasno videti tako zavzete mlade ljudi, ker vse prevečkrat mlade generacije ne kažejo dovolj zavzetosti za reševanje problemov, s katerimi se srečujejo

pski poslanec iz Romunije, je poudaril, da je "zelo pomembno, da Evropski parlament pozna, kakšen je odnos do manjšin po Evropi. Zato je važno tudi, da vemo, kakšen je položaj v Italiji ... Hvala vam za zanimive predstavitve. Pred kratkim sem bil tudi sam v Doberdolu in Gorici, kjer sem se srečal s Slovenci in Italijani in kjer smo skupaj sodelovali pri spravi maši. V tem kontekstu se mi zdi predvsem južnotirolski model primeren za celo Evropo in tudi Slovincem bi koristilo, da bi ga uporabili".

Damijan Terpin in Lojze Peterle

Med zasédanjem v parlamentu v Strasbourg

notirolske stranke Dorfmannu, ki sta omogočila ta naš obisk in to, da smo lahko na evropski ravni predstavili dva ključna problema za našo manjšino: vprašanje vidne dvojezičnosti, ki kaže prisotnost manjšine na ozemlju, in šolstvo, brez katerega manjšina ne more obstajati in se razvijati".

Študentje in dijaki Vida Forčič, Matia Mosenich in Barbara Ferluga so poslancem predstavili problem krčenja šol, ki jih ima slovenska manjšina od leta 1954, sicer zagotovljene po mednarodnih pogodbah, ter kot glavni problem slovenskih šol v Italiji poudarili pomanjkanje njihove avtonomije, ki posledično ovira njihovo učinkovito upravljanje. Deželni slovenski šolski direktorat je odvisen od italijanskega deželnega direktorata, namesto da bi bil avtonomen in odgovoren le Ministrst-

šolskem področju pa čisto nekaj drugega in da ni mogoče sistema krčenja šolskega osebja, ki se uvaja na italijanskih šolah, avtomatično prenesti tudi na slovensko šolo. Dodal je še, da bo poslanec Gianni Letta, državni sekretar pri predsedstvu italijanske vlade, vodil omizje za imple-

v svojem okolju". Herbert Dorfmann, evropski poslanec iz Južne Tirolske, ki je bil v Evropski parlament izvoljen s strani nemške in slovenske manjšine v Italiji na listi Južnotirolske ljudske stranke (SVP), je poudaril, da je "ključni problem vedno v šolstvu in izobraževanju, kjer ve-

Damijan Terpin, Ivo Vajgl in Drago Štoka

Edvin Forčič, Drago Štoka, Ivo Bizjak, Samo Pahor in Tomaž Špacapan

V odgovoru na predstavitev je podpredsednik Evropskega parlamenta predlagal, da že naslednji mesec evropski poslanci izdelajo stališče, ki bi ga posredovali predsedniku Evropske komisije Barrosu glede vse slabšega stanja manjšin v Evropi.

Csaba Tabajdi, evropski poslanec iz Madžarske in nekdanji predsednik skupine Evropskega

parlamenta za manjšine, narodne skupnosti in jezike, se je začudil: "Žalostno je, da v eni od starih članic EU še vedno obstaja tako težka situacija za manjšino. Čestitam vam za odločnost in voljo, ki jo kažete, da se boste še naprej borili za svoje jezikovne pravice... Ob tem pa ponesite tole sporočilo naprej: mi v Evropskem parlamentu vam stojimo ob strani, zato nadaljujte vaš boj. Niste sami!"

bili izjemno pozorni, z zanimanjem in disciplino, ki jo večkrat pogrešamo pri odraslih, so spremljali vse pogovore, predvsem pa so na kraju samem spoznali Evropski parlament, njegovo delovanje in zares začutili, da je imel prav mladi Klemen Žumer, ko jim je rekel: "Na vas je, da se odločite, ali boste v politiki sodelovali ali ne. Če ne boste, bo nekdo drug sprejemal tudi v vašem imenu za vas odločitve na evropski ravni, s katerimi se morda ne boste strinjali. Na vas je torej!" S svojo pozornostjo so naši mladi dokazali, da jim ni vseeno ter da se zavedajo, kako pomembna je politika in dogovarjanje v politiki, predvsem pa so na svoji koži doživeli, kako lepo je biti sredi Evrope Slovincem! Škoda, da jih ni bilo še več!